

CARLA LONZI

WE SPUWEN OP HEGEL
en andere feministische teksten

Sputiamo su Hegel e altri scritti

1974 Rivolta Femminile Milano

1982 Gammalibri Milano

2023 Baldini & Castoldi srl La Tartaruga

Nous crachons sur Hegel - écrits féministes

2023 éditions Nous

Deze vertaling gebaseerd op de italiaanse uitgaven uit 1982 en 2023 evenals op de franse vertaling uit 2023.

– Sputiamo su Hegel 1982 Gammalibri

https://www.inventati.org/apm/archivio/P8/02/01/02/P8_02_01_02_018.pdf

– Sputiamo su Hegel e altri scritti 2023 La Tartaruga

a cura di Annarosa Buttarelli

– Nous crachons sur Hegel, Écrits féministes 2023 éditions Nous

vertaling Patrizia Atzei en Muriel Combes.

Geert Carpels, oktober 2023 – augustus 2024. Noten en verwijzingen uit de Franse vertaling werden in de tekst verwerkt, soms tussen haakjes. Eigen opmerkingen staan tussen vierkante haakjes.

Inhoud

Achterflap éditions Nous 2023

Wikkelband Tartaruga 2023

Achterflap Tartaruga 2023

Binnenkant omslag Tartaruga 2023

Binnenkant achterflap Tartaruga 2023

Voorwoord Tartaruga 2023

Achterflap Gammalibri 1982

Vooronderstelling door Carla Lonzi

1 Manifest van Rivolta Femminile

2 We spuwen op Hegel

3 Afwezigheid van de vrouw op feestelijke momenten van mannelijke creativiteit

4 Vrouwelijke seksualiteit en abortus

5 De kittelaarvrouw en de vaginavrouw

6 De betekenis van het zelfbewustzijn in feministische groepen

Nawoord éditions Nous 2023

Achterflap éditions Nous 2023

Carla Lonzi (1931 – 1982), geboren in Firenze was eerst kunstcriticus. Tijdens een verblijf in de Verenigde Staten in 1968, ontdekt ze niet-gemengde praatgroepen die de inspiratie vormen voor de praktijk van het "zelfbewustzijn" en ze ziet het enorme politieke bereik ervan in. Bij haar terugkeer in Italië, ze is dan 37 jaar, komt ze in aanraking met het feminisme. Ze verlaat een veelbelovende loopbaan in de kunstwereld en sticht samen met andere vrouwen de groep Rivolta Femminile die erg veel invloed zal hebben op de geschiedenis van het Italiaanse feminisme. Ze sterft in Rome.

We spuwen op Hegel, een cultboek van het Italiaanse feminisme, wordt hier voor het eerst integraal vertaald. Het licht de feministische gedachte van Carla Lonzi toe en concentreert die in zes teksten. Betoog, essai en manifest, het is een beslissende mijlpaal in de geschiedenis van het radicale feminisme.

Voor Carla Lonzi is het feminisme geen idee, geen theorie en zelfs geen veld van specifieke eisen. Het is een radicaal nieuwe visie, verwijderd van de mannenwereld, zijn waarden, zijn "cultuur". Het feminisme wordt dan een uitwerken van autonome gedachten praktijken en ervaringen waarmee ze gestalte geeft aan het "onvoorziene individu" dat door de totaliserende gedachtensystemen (met Hegel als embleem) niet kan worden geïntegreerd [voorzien] – zelfs niet in hun marxistische en revolutionaire vormen. Getuigend van grote kracht en vrijheid heeft de polemische stem van Carla Lonzi niets ingeboet aan actualiteit of scherpte. De toestemming die men zich geeft om onafhankelijk van de patriarchale goedkeuring na te denken, te bestaan, te begeren, zich het lichaam en de seksualiteit weer toe te eigenen, af te zien van de cultuur van en voor de mannen, zijn evenveel strijdpunten die met de hedendaagse feminisemen in resonantie treden.

Wikkelband Tartaruga 2023

Een onmisbare tekst aan de oorsprong van het feminisme van de vrijheid

Achterflap Tartaruga 2023

Er is geen doel, er is het heden. We zijn het duistere verleden van de wereld, we verwezenlijken het heden.

Binnenkant omslag Tartaruga 2023

Men kan zich de geschiedenis van het feminisme niet indenken zonder Carla Lonzi. Met haar visie en haar gedachten slaagde ze erin de taal te veranderen waarmee vrouwen het over zichzelf hebben, over hun seksualiteit en hun begeerten. Door het woord te nemen uit eigen naam heeft ze het weten te geven aan de vrouwen rondom haar en zij die in contact waren gekomen met haar teksten, in Italië en wereldwijd. De publicatie samen met het feministische collectief van Rivolta Femminile van *We spuwen op Hegel* in 1970 was een bom die echt insloeg in de Italiaanse maatschappij, veteraan van de culturele protesten van 68 maar nog altijd diep patriarchaal. Teleurgesteld in de marxistische cultuur die weinig plaats liet aan het vrouwelijke zelfbewustzijn, heeft Carla Lonzi besloten ruimte te geven aan de dagelijkse levenservaringen van vrouwen, hun verhoudingen met de anderen, in elke omgeving van hun bestaan. Ze deed dat aandachtig, nauwkeurig en fel maar ook met liefde. De schokgolven van deze ontploffing zijn vandaag nog voelbaar, Carla Lonzi blijft geliefd, gelezen en besproken, nieuwe denklijnen opwekken. Dat maakt van haar een van de radicaalste en levendigste vrouwelijke denkers die we het geluk hadden te lezen, uit gelijk welke windrichting of periode.

Met *We spuwen op Hegel en andere teksten* is een begin gemaakt van de heruitgave van alle werken van Carla Lonzi, met de bedoeling opnieuw waardering te geven aan de omvang van haar kritische gedachtengoed, gaande van de kunstgeschiedenis tot het idee van het verschil. Volgens curator Annarosa Buttarelli "verdragen deze geschriften geen opmerkingen, uitleg of interpretaties. Die zouden hun overweldigende kracht, hun intensiteit, hun sprekende aanwezigheid doven... We stellen daarom voor om de teksten van Carla Lonzi opnieuw uit te geven zonder kritische begeleiding, als teksten voor de vrouwenstrijd, voor de verwondering van al wie ze voor het eerst leest, als voedsel voor de

zelftransformatie, als minimum bagage voor de zoektocht naar de kwaliteit van een steeds zeldzamer gedachte."

Binnenkant achterflap Tartaruga 2023

Carla Lonzi (Firenze, 6 maart 1931 – Milaan, 2 augustus 1982) was een Italiaanse schrijfster en kunstcriticus, theoretisch feministe van het zelfbewustzijn en van het seksuele verschil.

In 1970 richt ze samen met haar vriendinnen kunstenaars Carla Accardi en Elvira Banotti de feministische groep Rivolta Femminile op. Hun belangrijkste teksten zijn: *La donna clitoridea e la donna vaginale e altri scritti; La presenza dell'uomo nel femminismo; Taci, anzi parla. Diario di una femminista; Rapporti tra la scena e le arti figurative dalla fine dell'800; Autoritratto. Accardi, Alviani, Castellani, Consagra, Fabro, Fontana, Kounellis, Nigro, Paolini, Pascali, Rotella, Scarpitta, Turcato, Twombly*, en de gedichten *Scacco ragionato. Poesie dal '58 al '63*.

Annarosa Buttarelli is filosoof en verantwoordelijk voor het Carla Lonzi Fonds van de Galleria Nazionale d'Arte Moderna e Contemporanea te Rome dat in 2018 werd opgestart.

Voorwoord Tartaruga 2023. De teksten van Carla Lonzi door Annarosa Buttarelli

Carla Lonzi (1931-1982) is misschien wel de meest geliefde feministe ter wereld. Haar naam en haar leven zijn nog steeds een inspiratie voor wie op zoek is naar een oorspronkelijke betekenis van het eigen bestaan samen met andere vrouwen, andere mannen, in het verschil. Ze is de denker die de woorden "liefde", "authenticiteit", "tabula rasa", "zelfbewustzijn" (en vele andere) heeft gekoppeld aan de politieke taal van de vrouwenopstand die sinds de jaren zestig aan de gang is en die, zoals ze dacht, zal blijven duren tot er gerechtigheid is, niet alleen voor vrouwen, maar voor alle levende wezens. Vandaag is haar gedachtengoed springlevend, wordt het onderzocht en aangevoeld in staat te zijn te helpen bij de transformatie die vooral jonge vrouwen voor zichzelf en de wereld verlangen. Zoals alle werken die het tot onsterfelijkheid schoppen, blijven ook die van Carla Lonzi betekenis oproepen en in haar geval blijven ze de strijdlust aanwakkeren voor een radicale ommekeer van perspectief, voor een voortdurende inspanning tegen de patriarchale en vrouwonvriendelijke schokken, voor een liefde voor het leven van relaties.

Door dit vermogen om, de reeds gekende vanzelfsprekendheid voorbij, betekenis op te wekken, moeten de teksten van Carla Lonzi, noodzakelijkerwijs verstoken van academische of rationele argumenten en in hun lapidaire en verblindende stijl, worden beschouwd als teksten ter transformatie.

Dit zijn geschriften die geen opmerkingen verdragen, geen uitleg, geen interpretaties die hun overweldigende kracht, hun intensiteit, hun sprekende aanwezigheid zouden kunnen doven. De opmerkingen zijn legitiem, goedbedoeld, en beslaan vele volumes, Italiaanse en andere, die nu beschikbaar zijn voor nadere kritische, politieke en ook autobiografische studie. Maar er is gedacht dat ze hun waardige plaats hadden buiten het werk, los van de autonomie en het bruisende leven van de tekst. Daarom stellen we ze hier voor, zonder begeleidende kritiek, maar als tekst voor de vrouwenstrijd, voor de verwondering van zij die ze voor het eerst lezen, als voedsel voor de zelftransformatie, als minimum bagage voor de zoektocht naar de kwaliteit van een steeds zeldzamer gedachte.

Achterflap Gammalibri uitgave 1982

We spuwen op Hegel is het eerste boek van het Italiaanse feminisme dat een bres opende in de marxistische chantage van de vrouw en in de patriarchale aanpak van de politiek en van de revoluties. “Ik heb het geschreven omdat ik erg geschokt was toen ik vaststelde dat zowat alle Italiaanse feministen meer belang hechtten aan de klassenstrijd dan aan hun eigen onderdrukking.”

Indien het in vraag stellen van de cultuur – filosofie, godsdienst, politiek, kunst – de eerste stap is naar het vinden van een eigen identiteit, dan volgt daar onmiddellijk het herbekijken op van de seksuele relatie en van de rol van de vrouw erin. Is het misschien hier niet dat over haar identiteit wordt beslist? Is de cultuur die zich uitgeeft als vertaler van het “natuurlijke” karakter van de verhouding tussen de geslachten misschien geen partijdige cultuur? Is de vaginaliteit de seksualiteit eigen aan de vrouw? Waarom wordt het kittelaarklaarkomen zo onbeduidend geacht terwijl het toch het meest spontane is?

Carla Lonzi (Firenze 1931 , Milaan 1982) heeft een diploma Geschiedenis en Kritiek van de Kunst. Ze verlaat in 1970 haar beroep om zich te wijden aan het feminisme. Ze richt de groep Rivolta Femminile op en de uitgeverij Scritti di Rivolta Femminile waar ze voor het eerst *We spuwen op Hegel* en *De kittelaarvrouw en de vaginavrouw* uitgeeft, twee theoretische momenten die nu tot de klassiekers behoren van het betoog tegen de mannelijke cultuur.

Vooronderstelling door Carla Lonzi

Deze teksten, ondertekend in eigen naam of onder collectieve signatuur, zijn evenzoveel stappen in mijn bewustwording tussen de lente van 1970 en begin 1972. Deze bewustwording werd aangewakkerd door mijn ontdekking van het feminisme in de wereld en van mijn relaties met de vrouwen van Rivolta Femminile. (Een aantal teksten komen rechtstreeks voort uit groepen van Rivolta Femminile en daarom verschijnen ze hier onder collectieve signatuur. Voor de uitwerking van thema's teken ik zelf. Deze fase is nu voorbij. Het zelfbewustzijn heeft een strikt persoonlijke ervaring gedragen.)

Het risico bestaat dat deze teksten als vaststaande theoretische uitgangspunten worden beschouwd, terwijl ze voor mij slechts een beginpunt zijn om uit de kast te komen, om uiting te geven aan mijn woede bij het vaststellen dat de mannelijke cultuur in al haar aspecten de minderwaardigheid van vrouwen reeds had getheoretiseerd, waardoor die ook als volledig natuurlijk werd gezien.

Zelfs vrouwen zijn geneigd zichzelf als "secundair" te beschouwen wanneer ze worden overtuigd door achtenswaardigen, Marx, Lenin, Freud en al die anderen. Ik voelde me aangemoedigd om een aantal fundamentele principes van het patriarchaat te weerleggen, niet alleen van het voorbije of van het huidige patriarchaat, maar ook van het patriarchaat dat wordt vooropgesteld door de revolutionaire ideologieën.

Ons *Manifest* bevat de meest betekenisvolle verwoordingen die de algemene gedachte van het feminisme ons aanleverde tijdens onze eerste onderlinge benaderingen van het thema. De feministische sleutel kwam als een onthulling. De behoefte om ons uit te drukken werd onthaald als een synoniem voor bevrijding.

Ik was zodanig overstuur toen ik vaststelde dat zowat alle Italiaanse feministen meer aandacht besteedden aan de klassenstrijd dan aan hun eigen onderdrukking, dat ik *We spuwen op Hegel* schreef.

Toen bleek dat noch de revolutie, noch de filosofie, noch de kunst, noch de godsdienst ons onvoorwaardelijke vertrouwen genoten, hebben we het centrale punt van onze minderwaardigheid aangepakt, de seksualiteit. Tijdens een campagne voor de afschaffing van abortus als misdrijf vroeg ik me af of het ondergaan van een clandestiene abortus

meer tot slaaf maakt dan het zwanger blijven als je er geen plezier aan hebt beleefd? Met andere woorden, alleen maar voor het plezier van de man ten koste van het onze? Neen dus. We zijn slachtoffers, onbewust maar vrijwillig. (*Vrouwelijke seksualiteit en abortus*)

Waarom heeft de vrouw niet dezelfde zekerheid van bevrediging bij een orgasme als de man? Wat is haar fysioseksuele werking? En de psychoseksuele? Wat is uiteindelijk haar sekse? Er zijn kittelaarvrouwen en vaginavrouwen, wie zijn ze, wie zijn we? (*De kittelaarvrouw en de vaginavrouw*)

Ons bewust wordend van de culturele conditionering, waarvan we niet eens wisten, waarvan we ons zelfs niet konden inbeelden dat we eraan onderhevig waren, ontdekten we iets essentieels, iets dat alles in een ander daglicht stelt, ons eigegevoel en dat van onze relaties, van ons leven. Naarmate we vorderden naar de oorzaken van onze onderdrukking werd de zin van onze bevrijding verder geïnterioriseerd. Daarom is de bewustwording ook de enige weg, zoniet loopt men het risico te strijden voor een bevrijding die achteraf uitwendig blijkt, slechts schijn, als op een ingebeelde weg. (*De betekenis van het zelfbewustzijn in feministische groepen*)

Strijden voor morgen bijvoorbeeld, een morgen zonder conditionering voor vrouwen, een morgen zo veraf dat we er niet eens meer zullen zijn. De man heeft altijd elke mogelijke oplossing uitgesteld naar een ideale, onbestaande toekomst van de mensheid. Nu onthullen we zelf de huidige mensheid, de onze.

Niemand is dusdanig geconditioneerd dat zij a priori haarzelf niet kan bevrijden. Niemand is dusdanig ongeconditioneerd dat zij a priori vrij is. Wij vrouwen zijn niet onherroepelijk geconditioneerd, alleen bestaat er sinds eeuwen geen door ons onder woorden gebrachte bevrijdingservaring.

Deze teksten zijn voor mij niet meer dan een stap naar die ervaring, een vooronderstelling en een voorspelling ervan.

Carla Lonzi, november 1973.

1 Manifest van Rivolta Femminile

"Zullen vrouwen altijd onderling verdeeld blijven? Nooit een eenheid vormen?" (Olympe de Gouges, 1791)

De vrouw mag niet worden gedefinieerd in verhouding tot de man. Zowel onze strijd als onze vrijheid zijn gebaseerd op dit bewustzijn.

De man is het model niet waarop de vrouw haar zelfontdekking afstemt.

De vrouw is de andere ten opzichte van de man. De man is de andere ten opzichte van de vrouw. Gelijkheid is een ideologische poging om de vrouw op hogere niveaus te knechten.

De vrouw evenwaardig maken aan de man betekent het opgeven van de laatste uitweg naar bevrijding.

Voor de vrouw staat zich bevrijden niet gelijk aan het aanvaarden van hetzelfde leven als dat van de man, want het is onleefbaar. Het gaat om de uitdrukking van de betekenis van haar eigen bestaan.

De vrouw als sujet [individu of sujet in tegenstelling tot voorwerp of object] wijst de man als sujet niet af, maar ze wijst hem wel af als absolute rol. In het sociale leven wijst ze hem af als autoritaire rol.

Tot op heden werd de mythe van de complementariteit door de man gebruikt om zijn eigen macht te rechtvaardigen.

De vrouw wordt er van kinds af aan overtuigd geen eigen beslissingen te nemen en afhankelijk te zijn van "bekwame" en "verantwoordelijke" personen, de vader, de man, de broer ...

Het vrouwelijke beeld waaraan de man de vrouw aftoetst is zijn eigen uitvinding.

Maagdelijkheid, kuisheid, trouw, zijn geen deugden maar beperkingen waarop de familie wordt gebouwd en onderhouden. De eer is niet meer dan een onderdrukkende code die

eruit voortvloeit.

Bij haar huwelijk wordt de vrouw ontdaan van haar naam. Dit verlies van haar identiteit betekent de overgang van eigendom van de vader naar die van de echtgenoot.

Wie baart heeft de mogelijkheid niet om de eigen naam over te dragen op de kinderen. Het recht van de vrouw werd door anderen nagestreefd en het werd het voorrecht van die anderen.

We worden gedwongen de vanzelfsprekendheid van een natuurlijk feit op te eisen.

We herkennen in het huwelijk het instituut dat de vrouw ondergeschikt maakte aan het mannelijke lot. We zijn tegen het huwelijk.

De echtscheiding is een ent op het huwelijk waar het als instituut versterkt uitkomt.

De overdracht van het leven, het respect voor het leven, de betekenis van het leven zijn intense ervaringen van de vrouw en ze eist die waarden op.

Het eerste element van de wrok van de vrouw tegen de maatschappij zit in de verplichting het moederschap te zien als een alles of niets.

We klagen de ontaarding aan van het moederschap waarvan de prijs de uitsluiting is.

De ontkenning van het recht op abortus valt onder het algehele veto tegen de autonomie van de vrouw.

We willen niet ons hele leven denken aan het moederschap en onbewuste instrumenten blijven van de patriarchale macht.

De vrouw is het beu een zoon op te voeden die een slechte minnaar wordt.

In een vrijheid waar men zich klaar voor voelt, bevrijdt de vrouw ook het kind en het kind is de mensheid.

Alle vormen van samenleven, van eten, van schoonmaken, van verzorgen en elk moment van het dagelijkse leven moet bestaan uit wederzijdse gebaren.

Door opvoeding en door nabootsing nemen de man en de vrouw hun rollen reeds op in de prilste kindertijd.

We herkennen de mystificatie die uitgaat van elke ideologie, want de beredeneerde vormen van macht (theologie, moraal, filosofie, politiek) hebben de mensheid in een niet-authentieke, onderdrukte en meegaande toestand gedwongen.

Achter elke ideologie vangen we een glimp op van de hiërarchie van de geslachten.

Vanaf nu willen we tussen ons en de wereld geen enkel scherm meer.

Het feminisme is het eerste politieke moment geweest van historische kritiek op de familie en de maatschappij.

We verenigen de situaties en de episodes uit de historische feministische ervaring. Hier heeft de vrouw zich getoond en voor het eerst de monoloog van de patriarchale beschaving doorbroken.

We herkennen in het niet betaalde huishoudelijke werk de dienst die het privé- en staatskapitalisme in staat stellen om te bestaan.

Zullen we, zoals altijd, blijven toelaten dat de vrouwen na elke volksofstand, na samen met de anderen strijd te hebben geleverd, opzij worden gezet met hun problemen?

We verafschuwen de mechanismen van competitiviteit en chantage die de hegemonie van de doeltreffendheid uitoefent op de wereld. We willen onze arbeidsmogelijkheden inzetten voor een maatschappij die daar immuun tegen is.

De oorlog is altijd de specifiek mannelijke activiteit geweest en het model voor het viriele gedrag.

Gelijk loon is ons recht, maar onze onderdrukking is iets anders. Volstaat hetzelfde salaris

als we zoveel uren huishoudelijke arbeid op de schouders nemen?

We herbekijken de creatieve bijdrage van de vrouwen aan de gemeenschap en we ontkrachten de mythe van onze ondergeschikte vlijt.

Een hoge waarde toekennen aan niet-productieve momenten is een uitbreiding van het leven dat aan vrouwen wordt voorgesteld.

Wie de macht heeft, bevestigt: " Een minderwaardig wezen liefhebben maakt deel uit van het erotisme." Deze "status quo" onderhouden is dus een daad van liefde.

We verwelkomen de seksuele vrijheid in al haar vormen omdat we hebben opgehouden de frigiditeit te beschouwen als een eervol alternatief.

Het leven tussen de geslachten blijven regelen is een noodzaak voor de macht. De enige bevredigende keuze is een vrije relatie.

De seksuele nieuwsgierigheid en spelletjes zijn een recht van kinderen en adolescenten.

We hebben gedurende 4000 jaar toegekeken. We hebben gezien!

We hebben de apotheose van de millennia van mannelijke superioriteit achter de rug. De geïnstitutionaliseerde godsdiensten waren er de stevigste onderbouw van. En het begrip "genie" het onbereikbare voetstuk.

De vrouw heeft ervaren elke dag de vernietiging te aanschouwen van wat ze deed.

Een geschiedenis die uitsluitend stoelt op onvergankelijke sporen beschouwen we als onvolledig.

Van de aanwezigheid van vrouwen wordt niets overgedragen, of slecht, het is aan ons om de waarheid te herontdekken.

De beschaving heeft ons als minderwaardig bestempeld, de kerk heeft ons seks genoemd, de psychoanalyse heeft ons verraden, het marxisme heeft ons verkocht aan een

hypothetische revolutie.

We vragen de referenties van die duizenden filosofische gedachten die de minderwaardigheid van de vrouw theoriseerden.

We houden de gedachtensystemen verantwoordelijk voor de grote vernedering die het patriarchaat ons opd Wong. Die hebben het principe onderhouden van de vrouw als een toegevoegd wezen voor de voortplanting van de mensheid, een band met de goddelijkheid of een drempel naar de dierenwereld, privésfeer en "vroomheid". Met de metafysica hebben ze gerechtvaardigd wat onrechtvaardig en ondraaglijk was in het leven van de vrouw.

We spuwen op Hegel.

De knecht-meester dialectiek is een vereffening van de rekening tussen mannelijke collectieven, ze voorziet niet in de bevrijding van de vrouw, de grote onderdrukte van de patriarchale beschaving.

De klassenstrijd, als revolutionaire theorie ontwikkeld uit de knecht-meester dialectiek, sluit eveneens de vrouw uit. We trekken het socialisme en de dictatuur van het proletariaat in twijfel.

Vermits we onszelf niet herkennen in de mannelijke cultuur, ontnemen we die de illusie van een universeel karakter.

De man heeft altijd gesproken uit naam van de menselijke soort, maar de helft van de wereldbevolking beschuldigt hem er nu van te zijn overgegaan tot een verminking.

De kracht van de man zit in zijn identificatie met de cultuur, de onze in haar afwijzing.

Na deze bewustwording zal de man verschillen van de vrouw en voor alles wat haar aanbelangt zal hij naar haar moeten luisteren.

De wereld zal niet vergaan wanneer de man voor zijn psychologisch evenwicht niet meer kan rekenen op onze onderwerping.

In de verschroeiende realiteit van een universum dat nooit haar geheimen prijs gaf, nemen we veel van het krediet terug dat aan de verbetering van de cultuur werd toegeschreven. We willen een wereld zonder antwoorden aankunnen.

We zijn op zoek naar de authenticiteit van de opstandige daad en we zullen die niet opofferen, noch aan een organisatie noch aan het proselitisme.

We communiceren alleen met vrouwen.

Rivolta Femminile, Rome, juli 1970.

2 We spuwen op Hegel

Het probleem van de vrouw wijst naar de relatie tussen elke vrouw - zonder macht, zonder geschiedenis, zonder cultuur, zonder rol - en elke man, met zijn macht, zijn geschiedenis, zijn cultuur, zijn absolute rol.

Dit probleem stelt elke handeling en elke gedachte van de man in vraag, van de man die er zich niet van bewust is dat de vrouw een menselijk wezen is zoals hij er een is.

Tijdens de 18de eeuw hebben we gelijkheid gevraagd en Olympe de Gouges werd naar het schavot gestuurd voor haar *Verklaring van de rechten van de vrouw*. Het verzoek om gelijkberechtiging tussen vrouwen en mannen valt historisch samen met de bevestiging van gelijkheid tussen mannen onderling. Onze aanwezigheid kwam toen op tijd. Vandaag zijn we er ons van bewust dat wij het zijn die de situatie aankaarten.

De onderdrukking van de vrouw begint niet metertijd, ze zit verstopt in de oorspronkelijke duisternis. De onderdrukking van de vrouw wordt niet opgelost met het vermoorden van de man. Ze wordt niet opgelost met gelijkheid, want ze gaat door in gelijkheid. Ze wordt niet opgelost met de revolutie, want ze gaat door in de revolutie. De alternatieven, gelijkheid en revolutie, zijn een bastion van mannelijke superioriteit, hier is geen plaats voor de vrouw.

De gelijkheid die ons vandaag wordt voorgesteld is niet filosofisch maar politiek. Vinden we het leuk om ons, na millennia, onder deze politieke gelijkheid te voegen in een wereld die door anderen wordt uitgewerkt? Lijkt het ons de moeite waard om deel te nemen aan de grote nederlaag van de man?

De gelijkheid van de vrouw betekent haar recht om deel te nemen aan het beheer van de macht in de samenleving op basis van de erkenning dat ze hiervoor over dezelfde capaciteiten beschikt als de man. Maar de verduidelijking aangebracht door de meest authentieke vrouwelijke ervaring van de laatste jaren, wijst op een proces van globale devaluatie van de mannelijke wereld. Op het vlak van het beheer van de macht hebben we beseft dat het niet gaat over capaciteiten maar over een specifieke vorm van uiterst doeltreffende aliënatie [vervreemding]. Het eigen zoeken naar de plaats van de vrouw betekent niet deelnemen aan de mannelijke macht, maar het in vraag stellen van het begrip macht. Het is om deze potentiële aanslag door de vrouw te verijdelen dat we

vandaag worden geïntegreerd in naam van de gelijkheid.

Gelijkheid is een juridisch begrip, de gemene deler aanwezig in elk menselijk wezen waarover recht wordt gesproken. Het verschil, de ongelijkheid is een existentieel begrip met betrekking tot de manieren van zijn van het menselijk wezen, de bijzonderheden van de ervaringen, van de doelstellingen, van de openstellingen, van de eigen zingeving van het bestaan in een gegeven situatie en in de situaties die je jezelf wil aanreiken. Het verschil tussen de vrouw en de man is het basisverschil van de mensheid.

De zwarte man is gelijk aan de blanke man, de zwarte vrouw is gelijk aan de blanke vrouw.

Het verschil van de vrouw is de millennialange afwezigheid uit de geschiedenis. Laten we dit verschil aangrijpen. Wie weet hoeveel millennia het zal duren om het nieuwe juk af te schudden eens de integratie van de vrouw geslaagd? We kunnen het omverwerpen van de patriarchale structuur niet aan anderen overlaten. Gelijkheid is wat de gekolonizeerde wordt aangeboden op het vlak van wetten en rechten. Gelijkheid is wat hen wordt opgelegd op cultureel vlak. Gelijkheid is het basisprincipe waarmee de heerschappij de vrouwschappij blijft conditioneren.

De wereld van de gelijkheid is de wereld van de gelegaliseerde onderdrukking, van het eendimensionale. De wereld van het verschil is de wereld waarin het terrorisme de wapens neerlegt en de onderdrukking wijkt voor de verscheidenheid en de meervoudigheid van het leven. De gendergelijkheid is vandaag het gewaad waarmee de minderwaardigheid van de vrouw wordt verhuld.

Dit is het standpunt van de andere die een globale mutatie wil veroorzaken in de beschaving die haar gevangen hield.

We hebben niet alleen de informatie betreffende onze onderdrukking ontdekt, maar ook de aliënering die er in de wereld, door ons gevangen te houden, het gevolg van was. De vrouw heeft geen enkel houvast meer om de doelstellingen van de man te onderschrijven.

Op dit bewustzijnsniveau weigert de vrouw het valse dilemma van gelijkheid of verschil, opgelegd door de mannelijke macht, en ze bevestigt dat geen enkel menselijk wezen of

groep zichzelf zou moeten bepalen of worden bepaald in vergelijking met een ander menselijk wezen of groep.

De onderdrukking van de vrouw is het resultaat van millennia, het kapitalisme heeft die geërfd meer dan het die produceerde. De opkomst van het privébezit, met veranderende machtsverhoudingen tussen de mannen, heeft het onevenwicht uitgediept tussen de geslachten onder de vorm van een nood aan macht van elke man over elke vrouw. Het lot dat ons tot op heden te beurt viel, interpreteren volgens economische lijnen betekent het in vraag stellen van een mechanisme waarvan we de motor niet kennen. We weten dat het menselijke wezen ertoe neigt zijn instincten naar bevrediging al dan niet te oriënteren naar het contact met het andere geslacht. De emotionele sleutel die de overstap naar het privébezit bepaalde, ontsnapt aan het historisch materialisme. Die sleutel moet worden gevonden om de vinger te leggen op het archetype van het bezit, het eerste object dat de man zich kan inbeelden, het seksuele object. De vrouw, die deze eerste prooi uit het onderbewustzijn van de man weghaalt, ontwaart op die manier het oorspronkelijke kluwen van de possessieve pathologie.

De vrouwen zijn zich bewust van de politieke band tussen de marxistisch-leninistische ideologie en hun lijden, hun noden, hun verzuchtingen. Maar ze geloven niet dat die voor hen het gevolg zijn van de revolutie. Ze aanvaarden niet dat hun eigen zaak voor ondergeschikt doorgaat aan de klassenstrijd. Ze kunnen niet aanvaarden dat de benadering en de voorbereiding van de strijd over hun hoofden plaats vindt.

Het marxisme-leninisme heeft er belang bij om beide geslachten op gelijke voet te behandelen, maar het vereffenen van de rekeningen tussen groepen mannen kan niet anders dan leiden tot een uitbreiding van de paternalistische waarden naar de vrouw. En er wordt haar meer hulp gevraagd dan geboden.

De hegeliaanse knecht-meester verhouding is een verhouding binnen de mannelijke wereld en de dialectiek met betrekking tot de voorwaarden van de machtsgreep is ermee verbonden. De vrouw-man onenigheid is geen dilemma. Er zijn geen oplossingen voorzien vermits het voor de patriarchale cultuur niet om een menselijk probleem gaat, maar om een natuurlijk gegeven dat afkomstig is uit de hiërarchie tussen de geslachten die de essentie zelf is van hun tegenstelling. Een definitie dus van superioriteit en inferioriteit die de oorsprong verhult van een overwinnaar en een verliezer. De mannelijke wereldvisie

heeft haar rechtvaardiging gevonden in de inherente limieten van haar eigen unilaterale ervaring. Voor de vrouw blijft de oorsprong van de tegenstelling tussen de geslachten onverklaard en ze zoekt in de redenen van haar primitieve nederlaag de bevestigingen van de crisis van de mannelijke geest.

De problematiek van de vrouw terugbrengen tot het begrip van de knecht-meester tegenstelling uit de klassenstrijd is een historische vergissing omdat die uit een cultuur stamt die de essentiële discriminatie uitsluit – de absolute voorrang van de man op de vrouw – en alleen perspectieven biedt voor de mens in termen van een mannelijk probleem, vooruitzichten die alleen geldig zijn voor groepen van mannen.

Zich onderwerpen aan de benadering van de klassenlogica betekent voor de vrouw de erkenning van de omstandigheden van een soort slavernij die verschilt van de hare en die de meest voor de hand liggende getuigenis is van haar miskening. De vrouw wordt onderworpen als vrouw, op elk sociaal niveau, niet op het niveau van de klasse, maar op het niveau van het geslacht. Deze leemte van het marxisme is niet toevallig, noch kan ze worden opgevuld door het begrip klasse uit te breiden om plaats te maken voor de vrouwelijke massa, voor de nieuwe klasse. Waarom wordt de bijdrage van de vrouw aan de productie op basis van haar bezigheden ten behoeve van het herstel van de arbeidskracht in de familie niet erkend? Waarom wordt in haar uitbuiting in de familie niet een essentiële functie erkend binnen het systeem van accumulatie van kapitaal? Door de revolutionaire toekomst toe te vertrouwen aan de arbeidersklasse heeft het marxisme de vrouw genegeerd als onderdrukte groep en als draagster van een toekomst. Het marxisme is een revolutionaire theorie uit de matrijs van een patriarchale cultuur.

Met betrekking tot de vrouw-man verhouding bij Hegel, de filosoof die in de knecht de trekkersrol van de geschiedenis zag, merken we dat de filosoof op nog slinkser wijze dan de anderen, de patriarchale macht heeft gerationaliseerd in een dialectiek tussen een goddelijk vrouwelijk principe en een viriel mannelijk principe. De vrouw heerst over de familie, de man over de gemeenschap. "Terwijl de gemeenschap haar bestaan alleen dankt aan de vernietiging van de familiale gelukzaligheid en aan de ontbinding van het zelfbewustzijn in een universeel zelfbewustzijn, krijgt de samenleving vorm door wat ze onderdrukt en door wat tezelfdertijd essentieel is, namelijk de vrouwelijkheid in het algemeen, haar interne vijand." De vrouw overstijgt het stadium van de subjectiviteit niet, zich herkenkend in haar verwanten en bloedverwanten is ze onmiddellijk universeel. De

uitgangspunten ontbreken haar om zich los te maken uit de ethos van de familie en om de zelfbewuste kracht van de universaliteit aan te hangen waarmee de man burger wordt. Deze vrouwelijke toestand die het gevolg is van onderdrukking wordt door Hegel aangeduid als het motief voor die onderdrukking. Het verschil tussen de geslachten wordt dan de natuurlijke metafysische basis voor hun tegenstellingen zowel als voor hun hereniging. Hegel voegt aan het vrouwelijke principe bij voorbaat een passiviteit toe zodat de bewijzen van de mannelijke overheersing verdwijnen. De patriarchale autoriteit heeft de vrouw onderworpen gehouden en de enige waarde die haar wordt toegekend is dat ze geschikt is voor haar eigen natuur.

Geheel in lijn met de traditie van het westerse gedachtengoed, houdt Hegel de vrouw met haar natuur vast in een stadium dat hij alle mogelijke resonanties toekent, maar wel in zover dat een man liever nooit zou zijn geboren indien hij zich zou moeten inbeelden een vrouw te zijn.

Nochtans maakt het vrouwelijke, "die eeuwige ironie van de samenleving", de mijmerende man belachelijk wanneer hij op oudere leeftijd, onverschillig voor het genot, alleen oog heeft voor en bezorgd is om het universele. Hij wendt zich dan tot de jongere om een bondgenoot te vinden voor zijn misprijzen. Voorbij de goddelijke wet die ze belichaamt, voorbij haar plicht ten opzichte van de huisgoden, met de mooie gebaren van de Griekse tragedie waarmee ze zich uit de onderwereld opwerkt naar het licht van het bestaan, spreidt de vrouw een houding tentoon die alleen door haar zwakte als eerder bizar dan bedreigend wordt beschouwd. Het gaat over haar reactie tegenover de rijpe man en haar neiging naar de jongeman. Maar de identificatie van Hegel met de waarden van de patriarchale beschaving zorgt ervoor dat hij deze stap niet meer dan een zuiver instrumentele betekenis geeft. Hij interpreteert inderdaad deze vrouwelijke waardering van de jeugd, dus van de viriliteit, als de drijfveer die in de gemeenschap het element van de naar buiten gerichte activiteit, de oorlog aanwakkert. In feite doorzien wij, in deze houding van de vrouw, de macht van het patriarchaat over de vrouw en over de jongeling. Het patriarchaat keert zich gelijktijdig tegen de familie en tegen de gemeenschap, via de vertegenwoordiger van de macht die heerst over beiden. De historische figuur van de onderdrukker wordt spottend nagewezen door wie zich ervan wil bevrijden. Maar hij is het zelf die, als baas, voor eigen doeleinden kan spelen met en richting geven aan elke beweging van de vrouw en van de jongeman. Deze laatste, door haar verzorgd, zal zeker een waardevolle krijger worden ter bescherming van de samenleving.

In het optreden van de vrouw, "die eeuwige ironie van de samenleving", herkennen we de aanwezigheid van het feminisme in alle tijden.

Bij Hegel bestaan twee houdingen naast elkaar. De ene ziet het lot van de vrouw verbonden aan de vrouwelijkheid, de andere ontdekt in de knecht niet alleen een onwrikbaar principe, een essentie, maar ook de menselijke omstandigheden die in de geschiedenis de evangelische stelling "de laatsten zullen de eersten zijn" verwezenlijken. Indien Hegel de mannelijke oorsprong had herkend in de onderdrukking van de vrouw, zoals hij die herkende in de onderdrukking van de slaaf, dan had hij op haar ook de knecht-baas dialectiek moeten toepassen. En dan had hij tegen een ernstig obstakel opgelopen. Indien de revolutionaire methode inderdaad de stappen van de sociale dynamiek volgt, dan kan de bevrijding van de vrouw niet passen in hetzelfde kader. In de verhouding vrouw-man bestaat geen oplossing die de andere elimineert en bijgevolg **verdwijnt de machtsgreep van de horizon.**

Dit verdwijnen van de machtsgreep als doelstelling duidt op het verschil tussen de strijd tegen het patriarchale systeem als een gelijklopende en daarop volgende fase, en de strijd van de knecht-baas dialectiek.

De grondregel is dat al wat rationeel en reëel is, de overtuiging weerspiegelt dat de sluwheid van de rede niet zal nalaten zich naar de macht te schikken. En de dialectiek is het mechanisme dat de weg hiervoor altijd vrijlaat. In een leefwijze die niet wordt gedomineerd door het patriarchale karakter verliest die drieledige constructie haar houvast voor de mannelijke psyche.

De *Fenomenologie van de Geest* is een fenomenologie van de patriarchale geest, een belichaming van de monotheïstische goddelijkheid in de tijd. De vrouw komt erin voor als een beeld waarvan de betekenis de hypothese van anderen is.

De geschiedenis is het resultaat van patriarchale daden.

Christus stelt de onomkeerbaarheid voor van het schuldgevoel waarop de macht van de vader steunt. Dit schuldgevoel tot het uiterste volgend, verkrijgt hij de zekerheid dat hij door zich op te offeren, de wil van de vader uitvoert. En hij koopt er de gemeenschap mee

af ter meerdere eer en glorie van de Vader.

De twee kolossale ontkenningen van de hegeliaanse interpretatie zijn in onszelf te vinden, de vrouw die de familie afwijst, de jongere die de oorlog afwijst.

De jongere vermoedt dat het antieke recht op leven en dood van de vader over zijn zonen eerder op expliciete wijze een verlangen uitdrukt dan dat het een praktijk legaliseert. De oorlog lijkt hem dan een onbewuste smoes om hem te vermoorden, een samenzwering tegen hem.

We vergeten niet dat de slogan "Familie en Veiligheid" van het fascisme komt.

In zijn afkeer voor sociale integratie verstopt de jongere een conflict met het patriarchale model. Dit conflict komt tot uiting in de anarchistische ogenblikken van een globaal alternatiefloos "neen". De viriliteit weigert het paternalisme, de afpersing. Maar zonder de aanwezigheid van zijn historische bondgenoot, de vrouw, is de anarchistische ervaring van de jeugd futloos en geeft de jongere toe aan de oproep tot de georganiseerde massale strijd. De marxistisch-leninistische ideologie biedt hem de mogelijkheid tot een constructieve rebellie door zich aan de kant te scharen van de strijd van het proletariaat dat nu wordt gedelegeerd om ook zijn bevrijding waar te maken. Maar op die manier wordt de jongeman opgevoed in een door de patriarchale cultuur voorziene dialectiek, namelijk de cultuur van de machtsgreep. Terwijl hij denkt zich te vereenzelvigen met het proletariaat, de gemeenschappelijke vijand in het kapitalisme, laat hij zijn eigen terrein van de strijd tegen het patriarchale systeem in de steek. Hij stelt al zijn vertrouwen in het proletariaat als drager van de revolutie. Hij wil het wakker schudden wanneer het versuft lijkt door de overwinningen van de vakbonden en van de partijtactiek, maar hij twijfelt er niet aan dat het proletariaat de nieuwe historische figuur is. Door de strijd voor een ander te voeren, onderwerpt de jongere nogmaals zichzelf, hetgeen precies is wat hij altijd wou. De vrouw, heeft met haar feministische ervaring twee eeuwen voorsprong op de jongeman, eerst in de Franse en daarna in de Russische revolutie heeft ze gezocht haar problematiek op politiek vlak te verenigen met die van de man, om er niet meer dan een bijkomstige rol aan over te houden. **Ze bevestigt dat het proletariaat revolutionair is ten opzichte van het kapitalisme, maar reformistisch ten opzichte van het patriarchaat.**

In een nota stelt Gramsci "De jongeren uit de heersende klasse (in de ruimste zin) komen in opstand en stappen over naar de progressieve klasse die historisch in staat is om de macht te grijpen. Maar het gaat hier om jongeren die worden geleid door de ouderen van een klasse en overstappen om te worden geleid door de ouderen van een andere klasse. In ieder geval blijft het een echte onderwerping van de jongeren aan de ouderen als generatie." (*Gli intellettuali e l'organizzazione della cultura, Quaderni del carcere 1929 – 1935. Alle mensen zijn intellectuelen. Notities uit de gevangenis*, vertaald en toegelicht door Arthur Weststeijn, Nijmegen, Uitgeverij Vantilt, 2019, (een selectie rond het thema macht))

Van de *Republiek* van Plato over de *Utopie* van Thomas More tot het utopisch socialisme van de 19de eeuw bleef het ideaal van de gemeenschap van goederen altijd logisch gepaard gaan met de ontbinding van de familie als kern van bijzondere belangen. Marx en Engels hebben deze gedachtengang voortgezet. Ze benadrukken nochtans niet het feit dat de onderdrukking van het economische element ertoe moet leiden dat "elke man moet kunnen beschikken over alle vrouwen en dat elke vrouw moet kunnen beschikken over alle mannen" (Fourier), maar leggen de nadruk op een verhouding vrij van utilitaire implicaties. De eerste formulering van het probleem door Engels in *De beginselen van het communisme*, 1847, is de volgende: "De communistische samenleving zal van de relatie tussen de geslachten een eenvoudige privérelatie maken die alleen de betrokkenen aanbelangt en waarin de samenleving zich niet heeft te mengen. Ze kan dit doen omdat ze het privébezit afschaft en de kinderen gemeenschappelijk opvoedt, waardoor ze de twee fundamenteën van het tot nu toe bestaande huwelijk vernietigt: de afhankelijkheid van de vrouw ten opzichte van de man en die van de kinderen ten opzichte van de ouders, beiden ten gevolge van het privébezit." Het jaar daarop vinden we in het Communistische Manifest van Marx en Engels: "Opheffing van het huisgezin! Zelfs de radicaalsten ijveren tegen dit schandelijke doel van de communisten. Waarop berust het huidige, het burgerlijke huisgezin? Op het kapitaal, op het privé-inkomen... 'Maar jullie communisten willen de gemeenschappelijkheid van vrouwen invoeren' schreeuwt de burgerij in koor. De bourgeois ziet in de eigen vrouw niet meer dan een productie-instrument. Hij hoort dat die productiewerktuigen gemeenschappelijk zullen worden en kan zich nu natuurlijk niets anders voorstellen dan dat het lot van gemeenschappelijkheid ook de vrouw zal treffen. Hij vermoedt zelfs niet dat het net daarover gaat, de afschaffing van de rol van de vrouw als zuiver instrument van productie." In *De oorsprong van het gezin*, bijna veertig jaar later, verduidelijkt Engels de verhoudingen tussen de economische structuur en de familie

volgens het historisch materialisme en is hij er expliciet van overtuigd dat het huwelijk een menselijker oplossing zal vinden. "Zodra de economische overwegingen van de baan zijn ... zal de aldus bereikte gelijkheid van de vrouw, in navolging van alle ervaringen tot nu toe, in veel belangrijker mate bijdragen tot de effectieve monogamie van de mannen dan tot de polyandrie van de vrouwen. Maar wat zeker en vast zal verdwijnen uit de monogamie zijn alle kenmerken die zijn ontstaan en opgedrongen uit de eigendomsverhoudingen, eerst en vooral de overheersing van de man evenals de onontbindbaarheid. ... Wat wij dus heden ten dage kunnen vermoeden over de regeling van de geslachtelijke betrekkingen nadat de kapitalistische productie zal zijn weggevaagd, wat niet lang meer zal duren, is voornamelijk van negatieve aard, en beperkt zich meestal tot datgene wat wegvalt. Wat zal er echter bijkomen? Dat zal moeten blijken wanneer een nieuwe generatie zal zijn opgegroeid... De volledige vrijheid om een huwelijk aan te gaan, kan over het algemeen slechts worden verwezenlijkt wanneer alle secundaire economische overwegingen, die ook vandaag nog zo'n belangrijke invloed uitoefenen op de partnerkeuze, teniet zijn gedaan. Ze zullen in het zog en samen met de kapitalistische productie en de eigendomsverhoudingen verdwijnen. Alleen dan zal er echt geen andere reden meer zijn bij de keuze op basis van wederzijdse sympathie." Lenin zal vrij spel hebben om de vrouwen en de jeugd te overtuigen van een direct verband tussen de afschaffing van het privébezit en de vrije liefde: "Een mooi marxisme is het waarin alle gebeurtenissen en alle veranderingen in de ideologische opperstructuur van de maatschappij onmiddellijk en uitsluitend worden afgeleid van de economische basis. Een zekere Friedrich Engels heeft lang geleden reeds benadrukt waarop het historisch materialisme werkelijk is gebaseerd... In zijn *Oorsprong van het gezin* verwijst hij zelfs naar het belang van de ontwikkeling en van de verfijning van de seksuele drift voor het individu." (Uit een onderhoud van Clara Zetkin met Lenin in het Kremlin, 1920)

In communistische landen heeft de socialisatie van productiemiddelen geenszins het traditionele instituut van de familie aangetast. Integendeel, ze heeft ze zelfs versterkt in de mate dat ze de rol en het aanzien van de patriarchale figuur heeft verstevigd. De inhoud van de revolutionaire strijd heeft de typische patriarchale en onderdrukkende persoonlijkheid en waarden aangenomen en benadrukt die hun weerslag vonden, eerst in de paternalistische organisatie van de maatschappij, daarna in een puur autoritaire en bureaucratische staat. Het klassenbegrip, en dus **de uitsluiting van de vrouw als actieve groep bij de uitwerking van de socialistische thema's**, heeft van deze revolutionaire theorie een onvermijdelijk mannelijk geörienteerde theorie gemaakt.

Erotofobie, moralisme, conformisme, terrorisme hebben hun netten uitgeworpen over de sociale rollen en zodoende de ontbinding ervan tegengehouden. Er werd nochtans gedurende eeuwen naar gesmacht als een voor de hand liggend gevolg van de afschaffing van het privébezit. De familie is de hoeksteen van de patriarchale orde. Die is niet alleen gebaseerd op economische belangen maar ook op de psychische mechanismen van de man die in elk tijdperk over de vrouw kon beschikken als overheerst voorwerp en sokkel voor de hoogste ondernemingen. Zelfs Marx leefde het leven van een traditionele echtgenoot, geabsorbeerd door zijn werk van studie en ideologie, belast met kinderen waarvan een van de dienstmeid. Afschaffing van de familie betekent inderdaad niet gemeenschappelijkheid van vrouwen, zoals ook Marx en Engels hadden verduidelijkt, noch enige andere formule die van de vrouw een uitvoerend instrument van de "voortgang" maakt. Wel de bevrijding van een deel van de mensheid die haar stem had laten horen en die het **voor het eerst in de geschiedenis** had opgenomen, niet alleen tegen de bourgeoisie, maar tegen elke soort maatschappij ontwikkeld door de man en met hemzelf in de hoofdrol, op die manier de strijd tegen de economische uitbuiting, zoals aangeklaagd door het marxisme, ver overstijgend. De nieuwe strijd voor de bevrijding van de vrouw komt vandaag niet uit de socialistische landen, waar de sociale structuur een hoog niveau van beperkingen aannam ten gevolge van de opgelegde autoriteit van de patriarchale mythes die door de revolutie in ere waren hersteld, maar binnen de burgerlijke staten waar het verval van de waarden slechts mogelijk is dankzij de vrouwelijke tussenkomst. Die voltrekt zich inderdaad tijdens de instorting van zowel het concept als van de realiteit van het patriachaat waarvan het gevolg zichtbaar wordt in de aantasting, niet alleen van de burgerij, maar van elk type mannelijke beschaving. Het marxisme heeft zich bewogen in een knecht-baas dialectiek, de herkenbare fundamentele tegenstelling van de cultuur van de opkomende burgerij, die er haar klassenbewustzijn aan overhield. Maar de dictatuur van het proletariaat heeft voldoende aangetoond dat ze geen drager is van de afschaffing van de sociale rollen. Ze behield en verstevigde de familie, waarin de menselijke structuur zich herhaalt en onverenigbaar is met om het even welke substantiële waardeverandering. De communistische revolutie steunde op een mannelijke politieke en culturele basis, **op de onderdrukking en de instrumentalisering van het feminisme**, en wordt nu geconfronteerd met de opstand tegen die mannelijke waarden die de vrouw tot het uiterste wil uitspitten, voorbij de dialectiek van de klassen uit het patriachaat.

Ook op het toppunt van de strijd voor de dictatuur van het proletariaat heeft het feminisme, met intuïties en methoden van grote openheid, de situatie van de vrouw frontaal

aangepakt. Maar net in deze omstandigheden werden de "ware" problemen en hun niet-deviationistische aanpak door de communistische vrouwen autoritair teruggefloten waardoor frustratie ontstond die vooral aanleiding gaf tot zelfopoffering.

Nogmaals Lenin tegen Clara Zetkin: "De lijst van jullie zonden, Clara, is nog niet ten einde. Ik heb gemerkt dat jullie in de vrouwenvergaderingen over lectuur en in de discussies met arbeiders, vooral begaan zijn met seks en huwelijk. Deze onderwerpen blijken de kern te zijn van jullie bezorgdheden, van jullie politieke onderricht en van jullie educatieve actie. Ik geloofde mijn oren niet... Men zei me dat de seksuele problemen ook het geliefkoosde onderwerp waren van jullie jeugdorganisaties. Er is nooit een tekort aan sprekers over die onderwerpen. Dit is bijzonder schandalig, en vooral schadelijk voor de jeugdbeweging. Dit onderwerp kan makkelijk bijdragen tot het ophitsen, tot het stimuleren van het seksuele leven van bepaalde individuen, tot het verwoesten van de gezondheid en de kracht van de jeugd. Jullie moeten ook deze tendens bestrijden. De vrouwenbeweging en de jongerenbeweging hebben veel contactpunten. Onze communistische vrouwen moeten hier overal samen met de jongeren systematisch werk van maken. Dit zal hen bijgevolg uit het individuele moederschap optillen, ze verplaatsen naar het sociale moederschap... De vormen van het huwelijk en de relaties tussen de geslachten in hun burgerlijke betekenis voldoen niet meer. Dit benadert een revolutie die overeenstemt met de proletarische revolutie. Het is te begrijpen dat heel dit buitengewoon ingewikkeld kluwen van aangelegenheden zowel de vrouwen als de jongeren ten zeerste bezighoudt... Veel jongeren omschrijven hun positie als "revolutionair" en "communistisch". Ze geloven dit oprecht. *Maar dit is niet wat ze ons ouderen laten doorschemeren.* Alhoewel ik zeker geen melancholisch asceet ben, komt dit nieuwe seksuele leven van de jeugd, en dikwijls ook dat van de volwassenen, me over als volledig burgerlijk, als een van de vele aspecten van een bourgeois bordeel... Jullie kennen ongetwijfeld de fameuze vergelijking die stelt dat in de communistische samenleving het bevredigen van de eigen seksuele instincten en drang naar liefde even makkelijk en even onbelangrijk is als een glas water drinken... Maar zal een normale man, in even normale omstandigheden, zich misschien op de grond werpen om uit een plas vuil water te drinken? Of zal hij uit een glas drinken waarvan de boorden al tientallen jaren de afdrukken dragen van andere lippen? ... Deze theorie van het "glas water" heeft onze jeugd gek gemaakt, letterlijk."

In de brief van Lenin aan Ines Armand uit januari 1915 lezen we: *Beste vriend, het schema van het pamflet heeft er ten zeerste nood aan wat uitgebreider behandeld te*

worden ... Een enkele opmerking moet ik nu al maken: ik raad aan om de "(vrouwelijke) eis van vrijheid van liefde" in zijn geheel weg te laten. Die valt namelijk onder een eis die niet van het proletariaat maar van de burgerij komt." Wat Lenin voorstelt ter vervanging van het "vulgaire, walgelijke en liefdeloze huwelijk van de boer, de intellectueel en de kleine burgerman", was het "civiele liefdevolle arbeidershuwelijk". Als gevolg van deze epistolaire uitwisseling met Lenin verzaakt Ines Armand aan de uitgave van haar folder voor de arbeidsters.

Waar bevindt zich het verschil tussen "de eis voor vrijheid van liefde" en "het civiele liefdevolle arbeidershuwelijk"? Het verschil zit in het feit dat het eerste onder woorden werd gebracht door vrouwen en door de jeugd ontvangen als een onderwerp van revolutionair gedrag terwijl het tweede de onderdrukkende en stichtelijke waarden kristalliseert van de nieuwe man die in de smaak valt van de partij en de ideologische orthodoxie. De vrije liefde was de feministische versie van de kritiek op de familie, het proletarische huwelijk was het viriele gevolg, vol van ordelijke uitgangspunten van het communisme volgens Engels. Toen een communistische vrouw uit Wenen een brochure uitgaf over de seksuele problemen, maakte Lenin zich boos: "Wat een onzin deze brochure. De weinige juiste begrippen die het bevat, kennen de arbeiders al sinds Bebel en halen ze nu niet uit dit dorre en vervelende foldertje. De freudiaanse hypothesen die erin worden aangehaald, verschaffen het een zogeheten "wetenschappelijk" karakter, maar eigenlijk is het een oppervlakkige knoeiboel. Deze theorie van Freud is vandaag niet meer dan een modegril." (C. Zetkin)

Volgens Lenin kan de vrouw zich ontwikkelen en gelijkheid met de man bereiken indien ze zich, in de communistische maatschappij, bevrijdt van de niet-productieve huistaken om de productieve arbeid aan te pakken.

In het machtskader dat samengaat met de maatschappij van het privé- of staatskapitalisme, herkennen wij de competitiviteit van het productivisme. Door het beheer van productiemiddelen en onder de dekmantel van een gamma aan economische en ideologische waarden kan worden gerekend op een maximaal rendement. De mensheid lijkt vandaag definitief geblokkeerd door het mannelijke automatisme als functie van een maatschappelijk kader dat met zijn interne verschillen minstens de rauwheid toegeeft van een feitelijke toestand: de instrumentalisatie.

Geen enkele revolutionaire ideologie zal vrouwen en jongeren er nog van kunnen overtuigen dat ze plichten en oplossingen hebben in de strijd, in de arbeid, in de sublimatie, in de sport. De volwassen mannen bestendigen hun controlevoorzicht.

We zien in de apolitieke houding van de traditionele vrouw het spontane antwoord op een universum van ideologieën en aanspraken waarin haar problemen slechts moeizaam en weifelend opduiken terwijl er, vanuit de hoogte van het paternalisme, op haar beroep wordt gedaan als arbeidskracht.

Terwijl de jongeren ijveren voor een politieke en sociale revolutie die hen bevrijdt van een leven dat zich uitput in het beheer van een maatschappij waarin ze zich niet herkennen, rekenen sommigen op het nieuwelingenenthousiasme van de vrouwen om de crisis van de mannenmaatschappij te bedwingen. Ze verlenen hen de toestemming om dezelfde rollen op te nemen en men ziet dit manoeuvre opduiken als de vereiste compensatie voor hun eeuwige uitsluiting, als een overwinning van de vrouwenbeweging. De industrie had nood aan een reserve arbeidskrachten, de vrouwen, en de consumptiemaatschappij heeft de bedoeling hen in te zetten in de tertiaire sector.

In het eindverslag van de Children's Employment Commission van 1866, (door Marx geciteerd in hoofdstuk 13 van het eerste volume van *Het Kapitaal*) wordt betreffende de arbeid van minderjarigen bevestigd: "Kinderen en adolescenten hebben het recht door de wet te worden beschermd tegen het misbruik door de vader die met zijn gezag hun fysieke kracht vroegtijdig breekt en hen vernedert als morele en intellectuele wezens." Marx vervolgt met de opmerking: " Het is nochtans niet het misbruik van autoriteit door de vader dat de directe en indirecte uitbuiting creëert van de minderjarige arbeidskracht door het kapitaal maar net omgekeerd, de kapitalistische wereld van de uitbuiting die het ouderlijke gezag misbruikt door er de economische basis van te vernietigen. Hoe erg en afstotelijk het verdwijnen van de oude familie binnen het kapitalisme ook mag lijken, door in het proces van de sociaal georganiseerde productie buiten de huiselijke sfeer, een beslissingsrecht toe te kennen aan vrouwen, adolescenten en kinderen van beide geslachten, zorgde de grootindustrie voor de nieuwe economische basis van een superieure vorm van de familie en van verhoudingen tussen de geslachten." Van de initiatieriten bij primitieve volkeren naar oorlog, naar vaderlijk gezag, naar onderwijs, naar werk, is dit gezag van de vader altijd tot uiting gekomen zoals elk gezag dat doet, als een gevarieerd en situatieafhankelijk misbruik dat telkens ten koste gaat van objecten, in dit

geval vrouwen en jongeren, die er onderlinge relaties op na houden. Marx zag in hun gebruik door het kapitalisme, eens de eigendom van productiemiddelen afgeschaft, de voorbode van een superieure familievorm. De voorspellingen van de revolutionaire cultuur werden opvallend tegengesproken. Door een ouderlijk gezag voorop te stellen dat alle kenmerken had van gelijkheid en door de bevrijding in de tijd te doseren, heeft de mannenmaatschappij, de marxistische inbegrepen, de eisen genegeerd van de categorie onderdrukten. De vrouwenopstand voldoet aan de voorwaarden om de wereld te verlossen uit verlamdende alternatieven. De grootindustrie heeft de economische basis geschapen, niet voor een superieur soort familie, maar voor het verbreken van het contract en het model van de familie. Een doorbraak die alleen kan worden bewerkstelligd door de vrouw, levenslang veroordeeld als ze is tot het basisinstituut van de mannelijke overheersing.

Hoe ontaard het moederschap ook, door de onenigheid tussen de geslachten, door de onpersoonlijke mythe van het voortbestaan van de soort en door de gedwongen toewijding van het vrouwenleven, het was voor ons een bron van gedachten en gevoelens, omstandigheden van een buitengewone initiatie. We zijn er niet verantwoordelijk voor dat we uit onze slavernij de mensheid hebben geproduceerd, het is de zoon niet die ons tot slaaf maakte, het is de vader.

Eerder dan in de verhouding tussen moeder en zoon een opgeschorte tijd voor de mensheid te zien, brengen we het juk in herinnering dat ons altijd al heeft geketend met één enkele band, die van het gezag van de vader. Tegen dit gezag werd het bondgenootschap van de vrouw en de jongere gesmeed.

Dat men ons maar niet vraagt wat we denken van het moederschap, noch van de historische rechtzetting ervan, de echtscheiding. De noodlottige instellingen die het privilege van de man moeten waarborgen zijn de weerspiegeling van een aanpak van de geslachtsverhoudingen die niet meer aanvaardbaar is. We gaan alles opblazen, alle folterinstrumenten van de vrouw.

"Alles wat de werkende vrouw, de huisvrouw, de boerin, de vrouw van de kleine handelaar en in veel gevallen ook de vrouw van de bezittende klasse martelt en onderdrukt, haten we, ja echt waar, we haten het allemaal. We eisen van de burgermaatschappij een sociale wetgeving ten voordele van de vrouw omdat we de situatie en de belangen van de vrouw

verstaan en we zullen er aandacht aan besteden gedurende de dictatuur van het proletariaat." (Lenin, in het reeds aangehaalde onderhoud met C. Zetkin)

De familie is de instelling die alle taboes bevat waarmee de volwassen man altijd de vrije betrekkingen tussen de volwassen vrouw en de jongeman heeft omringd. De psychoanalyse heeft deze situatie opnieuw beschreven in de tragische termen die het uit de oudheid kreeg aangeleverd.

De tragedie is een mannelijke projectie want wanneer de man in zijn levenscyclus wordt gedreven naar nieuwe seksuele objecten, verdraagt hij niet dat de vrouw eigen begeerten ontwikkelt, noch dat dit gevolgen heeft voor zijn bezittingen.

De mythe van de moederliefde lost op van zodra de vrouw, gedurende het meest gevulde tijdperk van haar leven, in de natuurlijke uitwisseling met de jeugd, de authentieke zin van het plezier, van de vreugde, van het vermaak zal vinden die ten gevolge van de taboes van de patriarchale organisatie slechts overdraagbaar zijn op de zonen.

Achter het Oedipuscomplex gaat niet het incesttaboe schuil, maar wel de uitbuiting van dit taboe door de vader voor zijn eigen zelfbehoud.

Een beslissend beeld van het verleden valt ons op. Enerzijds een trap met een man die trots de treden opschrijdt, anderzijds een trap met een vrouw die moeizaam in omgekeerde richting vordert. Het beetje trots dat haar is toegestaan in een fase van haar leven volstaat niet om haar tot het einde toe te ondersteunen.

Wanneer de zaak van de vrouw zich stelt, is het een gewonnen zaak.

Van de cultuur naar de ideologie naar de regeltjes naar de instellingen naar de riten naar het kostuum is een cirkelvormige opeenvolging van mannelijke vooroordelen over de vrouw. Elke privé-situatie wordt onderzocht tegenover de achtergrond waaruit de man veronderstellingen en arrogantie blijft halen.

De jongeling wordt onderdrukt door het patriarchaat maar stelt mettertijd zijn eigen kandidatuur om te onderdrukken, de uitbarsting van onverdraagzaamheid bij de jongeren heeft deze eigenschap van inwendige dubbelzinnigheid.

De patriarchale cultuur houdt vast aan de valsheid van haar plannen, ook in de manieren waarop de jongerenrebellie zich ontwikkelt. De hippybeweging interpreterend als een godsdienstige beweging, gebruik makend van een politiek verwerpelijk etiket scharen de studenten zich achter paternalistische doeleinden. Vanuit de hoogte van hun ideologische zekerheden bevestigen ze: zie hier een belangrijke periode, een niet-dialectisch moment van de maatschappij. Maar net hierin herkennen we een verdienste, een kokhalzend ontsnappen uit het patriërchaat, het stopzetten van de cultuur van de machtsgreep en van de politieke modellen van de mannen. De hippies maken in het bestaan geen onderscheid meer tussen privémomenten en openbare, maar ze maken van hun leven een deegje van vrouwelijk en mannelijk. De vrouw die zich gefrustreerd terugtrekt uit politieke studentengroeperingen of gefrustreerd aanvaardt zich aan te passen aan het revolutionaire culturele gedrag van haar gezellen, bevindt zich in een alternatief waarvan de uitgangspunten te herleiden zijn tot de mannencollectieven. Ze bekijken altijd hun afgescheiden gebied als hun eigen actieterrein. Het algemene karakter van de problemen is een verzinsel zolang de mannen het monopolie behouden, niet alleen op de burgercultuur maar ook op de revolutionaire en socialistische cultuur. De belachelijkheid van deze hiërarchie kwam er met de hippies, jongens en meisjes, die een niet-viriele gemeenschap invoerden op de overblijfselen van de agressieve en gewelddadige gedragingen afkomstig uit de oorlogszuchtige geschiedenis van de vaders, aan wie de ideologie altijd de rationele instrumenten aanleverde om tot het einde de verandering van de wereld te rechtvaardigen. De gedwongen afwezigheid van de vrouw uit het gehele gamma van het gemeenschapsleven heeft de afwijkende gedragingen van de man in de strijd voor een levens- en denkwijze overdreven. Het opnieuw opduiken van de vrouw heeft een nieuwe start gegeven aan een marginale wil van de jeugd, ervan overtuigd helemaal van nul te moeten herbeginnen, die zichtbaar wordt op alle mogelijke destructieve maar vredelievende manieren. Dat de hippies weer kunnen worden geabsorbeerd door de maatschappelijke instellingen, zoals velen voorspellen en hopen, vermindert de onrust niet die hun plotselinge en onverwachte verschijnen veroorzaakte in de wereld. Het kwam reeds voor dat jongens en meisjes die voor het eerst voor zichzelf vochten in de partizanenstrijd in de bergen, "hun" doel van zelfbeheer en van een maatschappij, immuun tegen het paternalisme, zagen verdwijnen in de na-oorlogse organisatie op de gebruikelijke platforms van de politieke, economische en culturele macht, die tijdelijk de betekenis van de bevrijding van het nazifascisme uitwisten. In plaats van het lot van kwetsbaarheid te anticiperen waarin de hippies zich bevinden, merken we

dat de patriarchale macht ze achtervolgt en isoleert, niet alleen uit imperialisme, maar ook uit culturele aristocratie vanwege de progressieve jongeren.

Heel de structuur van de beschaving, als een unieke jachtpartij, duwt de prooi naar de plaats waar ze zal worden gevangen. Het moederschap is het beslissende moment waarop de gevangenschap wordt gerealiseerd. Terwijl de Staten de echtscheiding toestaan en de katholieke Kerk zich afvraagt hoe die te negeren, toont de vrouw haar maturiteit door voor het eerst de absurde regeling van de verhouding tussen de geslachten aan te klagen. De crisis van de man wordt duidelijk in zijn vasthouden aan formules, dit is de heilige olie die hem superieur maakt.

De vrouw is haar hele leven economisch afhankelijk, eerst van de familie van haar vader, daarna van die van haar echtgenoot. Maar haar bevrijding zit niet in het verwerven van economische onafhankelijkheid, maar in het slopen van het instituut dat haar hoe langer hoe meer tot de meest slaafse der slavinnen maakt.

Elke denker die een ruime blik heeft geworpen op de menselijke situatie heeft, vanuit het eigen standpunt, de minderwaardigheid van de vrouw benadrukt. Zelfs Freud dacht de vrouwelijke vervloeking te vinden in de vermeende begeerte naar een volledigheid die alleen beschikbaar was met de penis. We geloven niet in het psychoanalytische dogma dat aan de vrouw reeds op jeugdige leeftijd het gevoel toeschrijft verloren te zijn uit metafysische angst voor haar verschil.

In alle families is de penis van het jongetje een soort zoon van de zoon, waar zelfgenoegzaam en zonder inhibities wordt naar verwezen. Het geslacht van het meisje wordt genegeerd, het heeft geen naam, geen troetelnaam, geen karakter, geen literatuur. Men maakt misbruik van haar fysiologische geheimzinnigheid om het bestaan ervan te verzwijgen. De verhouding tussen man en vrouw is dus geen verhouding tussen twee geslachten, maar tussen een geslacht en de ontbering ervan.

In de briefwisseling tussen Freud en zijn verloofde lezen we: *Liefste schat, terwijl jij geniet van de huiselijke zorgen, word ik aangetrokken door het plezier het enigzinnige van de structuur van de hersenen te ontrafelen.*

We onderzoeken het privéleven van grote mannen, de nabijheid van wat met een koel

hoofd beschouwd een minderwaardig menselijk wezen is, heeft de gewoonste gebaren beladen met een afwijking waar niemand aan ontsnapt.

Van hieruit bezien, vinden we geen genieën noch individuen die globaal genomen op alle gebieden een juiste positie innemen. Niemand heeft de modderstromen van de menselijke natuur tegengesproken.

We beleven dit moment en dit moment is uitzonderlijk. De toekomst is voor ons belangrijk als ze onverwacht, onvoorzien is eerder dan uitzonderlijk.

We willen heel graag dat ze standhouden, die buitengewone flitsen van emotionele zelfzekerheid van de jonge vrouw waarmee de individuen de basis leggen van de creativiteit die een afdruk zal laten in hun leven. De vrouw misleidt zichzelf wanneer ze denkt dat de psychische ervaring van wat haar in haar jeugd werd ontnomen mettertijd zal kunnen worden ingehaald. De geëmancipeerde vrouw is een steriel model omdat het de aanpassing nastreeft van een personaliteit die haar flitsen niet op het juiste moment kreeg.

Over onze schouders achteromkijkend herkennen we onszelf in de pieken van creativiteit die terloops opduiken in de vrouwenwereld, maar vooral in de verspreiding van een intelligentie die gedurende heel die tijd plaatsvond onder de dagelijkse dwang en platheid. Het is met deze slachting dat het idealisme de mythes van de vrouwelijkheid kan laten gedijen.

We willen geen verschil maken tussen slechte of goede vrouwen omdat we geïnteresseerd zijn in het meest inwendige dat elke vrouw met elke andere vrouw gemeen heeft en dat voor hen allemaal even levendig als pijnlijk is.

De vrouwenbeweging is niet internationaal, ze is planetair.

De splitsing tussen structuur en bovenstructuur heeft een wet verankerd die voor eens en voor altijd heeft vastgelegd dat de veranderingen van de mensheid veranderingen in structuur waren en zullen zijn. De bovenstructuur weerspiegelde deze veranderingen en zal dat blijven doen. Dit is het patriarchale standpunt. Maar voor ons is het geloof in die weerspiegelingen voorbij. *Kiezen voor het afwerpen van het culturele pantser is onze actie.* Dit is geen culturele revolutie die een structurele revolutie integreert en opvolgt, dit is

niet gebaseerd op een scrupuleus volgen van elk puntje van een ideologie, maar op het ontbreken van een ideologische noodzaak. De vrouw heeft niets tegen de mannelijke constructies opgeworpen dat geen deel uitmaakt van haar essentiële dimensie. Ze heeft geen aanvoeders, geen denkers, geen wetenschappers, maar ze heeft energie, gedachten, moed, inzet, attentie, zin, waanzin. De sporen ervan zijn verdwenen omdat ze niet waren voorbestemd om te blijven, maar onze kracht bevindt er zich net in dat we ons niet blindstaren op de feiten, noch ze verafgoden. Actie ondernemen is geen specialisatie van een kaste, maar wordt het wel wanneer die zich richt tegen de macht. De mannelijke mensheid heeft zich deze mechaniek toegeëigend en gerechtvaardigd met de cultuur. De cultuur betwisten betekent de waardering betwisten van de feiten die de basis zijn van de macht.

Het moederschap is het moment waarop de vrouw, de beginfasen van het leven overlopend in emotionele symbiose met de zoon, zich van de cultuur ontdoet. Ze ziet de wereld als een product dat volledig vreemd is aan de primaire eisen van het bestaan dat ze nu herbeleeft. Het moederschap is haar "reis". Het bewustzijn van de vrouw richt zich spontaan naar binnen, naar de oorsprong van het leven en ze denkt erover na.

Het mannelijke denken heeft doorheen de generaties het mechanisme bekrachtigd dat de noodzakelijkheden van de oorlog, van de leider, van de krijgsheer, van het heldendom tot een uitdaging maken. Het mannelijke onderbewustzijn is een vat vol bloed en angst. Vermits we erkennen dat de wereld wordt doorkruist door deze verbeeldingen van de dood en we in het mededogen een aan de vrouw opgelegde rol zien, laten we de man in de steek nu hij de bodem van zijn eenzaamheid heeft bereikt.

"... De oorlog bewaart de ethische gezondheid van de volkeren door hun onverschilligheid tegenover de gewenning, de routine en de onveranderlijkheid te doorbreken. Net zoals de wind de wateren van het meer verhindert brak te worden ten gevolge van de windstilte, zo zou ook een langdurige vrede of erger nog, een eeuwige, de volkeren tot brakheid stemmen... Wat van nature negatief of ontkennend is, zoals de man, moet het ook blijven om niet vaststaand en stabiel te worden." (Hegel, uit *Naturrecht*, 1802)

Ook de meest recente sociologische en psychoanalytische analyses over de oorsprong en de motieven van het instituut oorlog nemen de onderwerping van de vrouw aan de man over als een natuurwet van het mensenras. Ze bestuderen de gedragingen van de

primitieve en huidige individuen en groepen binnen de patriarchale totaliteit, zonder in de overheersing van de man op de vrouw de omstandigheden te herkennen van de onderdrukking waarin een reeds aangetast psychisch verloop duidelijk wordt. De vader en de moeder van zij over wie men voortdurend spreekt als een sujet en een object van projecties die beïnvloeden en vervormen wat een normaal verwerken van gegevens uit de realiteit zou kunnen zijn, zijn geen twee primaire entiteiten maar het product van een plichtsverzuim tussen de geslachten dat nog naschokt in de familie. Zonder deze uitgangspunten ontsnapt ons de mogelijkheid om de psychische oorzaken van de oorlog en de atoomdreiging af te schaffen, of het nu gaat via het afkondigen van een terugkeer naar de privéwaarden en het ontkennen van de soevereiniteit van de Staat, of via het aanmoedigen van een instituut dat de oorlog verbiedt als een individueel vergrijp. Zo wordt vergeten, enerzijds dat de privéwaarden de waarden zijn van de familie en dat het nu net de familie is die zonder voorwaarden de overgave tekende van de vrouw aan de mannelijke macht, zodoende het mechanisme van pathologische angsten en relatieve verdediging versterkend waaruit zich het leven van de collectiviteit ontwikkelt als bij volmacht, en anderzijds dat de psychische aandoening van de mensheid haar eigen genezing niet zelf autoritair kan kiezen en er zich aan houden.

We lezen in *Unità* (Italiaanse communistische krant opgericht door Antonio Gramsci, 1924 tot 1991) van 4 juni 1944: "Italië is ons land, het is onze gemeenschappelijke moeder, en het is onze plicht, de plicht van alle italiaanse burgers, mannen en vrouwen, jongeren en volwassenen, om te strijden voor haar vrijheid en voor haar eer." Togliatti. [Palmiro Togliatti 1893-1964 was een van de meest invloedrijke leiders van het Italiaanse communisme].

Een libanese krant schreef bij de dood van Nasser (september 1970): "Honderd miljoen arabieren voelen zich plotseling weeskinderen."

Het obsessieve fantasma waarop de racistische propaganda als een hefboom werkt is dat van de verkrachter, van de oversekste man die vrouwen ontvoert en verkracht.

Naar Hegel's begrip zijn het Werk en het Gevecht de daden die er toe leidden dat de mensenwereld een mannelijke geschiedenis kreeg. De studie van primitieve volkeren toont integendeel dat werk vrouwen ten dele valt terwijl oorlog het specifiek mannelijke beroep is. In die mate dat, zonder oorlog, overwonnen en alleen in staat om te werken, de

man zich geen man meer voelt maar verandert in een vrouw. De oorlog lijkt dus al zeer vlug in onze geschiedenis rechtstreeks verband te houden met de mogelijkheid tot geslachtelijke identificatie en zelfidentificatie, en op die manier, via een bewijs van buitenaf, overkomt oorlog de inwendige angst van de man voor het falen van zijn viriliteit. Maar wij vragen ons af wat die doodsangst van de man toch wel mag zijn, hij die vechtend doorheen heel de geschiedenis van de mensheid trekt en telkens elke beweging die deze situatie van ultimatumgeweld wil overstijgen, naar een doodlopend straatje drijft. De mannelijke soort heeft zich moordend doorheen de geschiedenis begeven, de vrouwelijke soort deed het werkend en het leven beschermend. De psychoanalyse interpreteerde de redenen waarom de man oorlog als een viriele taak beschouwt maar zegt niets over het samenlopen ervan met de onderdrukking van de vrouw. En de redenen die de man ertoe brachten de oorlog te institutionaliseren als veiligheidsklep voor zijn inwendige conflicten laten uitschijnen dat dergelijke conflicten fataal zijn voor de man, ze zijn een fundamenteel gegeven van het menselijk bestaan. Maar het menselijk bestaan van de vrouw is niet onderworpen aan dezelfde noodzakelijkheden, integendeel, ze beweent het lot van de kinderen die naar de slachtbank worden geleid, en alleen in de passiviteit van de smart, van het erbarmen verschilt haar rol met die van de man. We voorvoelen vandaag een oplossing voor oorlogen die veel realistischer is dan die van de geleerden, namelijk in het vernietigen van het patriarchale systeem door de afschaffing van het familiale instituut als vrouwenwerk. Op die manier kan de vernieuwing van de mensheid vanuit de basis komen, vernieuwing waar van alle kanten naar wordt gesmacht zonder dat men weet heeft van de vereiste mirakels voor een normalisatie van de mensheid.

De Arbeid als Strijd is het teken van de overgang naar de oppermacht van de mannelijke cultuur.

De vrouw kent de gespannen sfeer van de familie, de spanning in de samenleving vindt er haar oorsprong. We verlenen onszelf de grootsheid van het historische ineenstorten van een instituut dat, door de vrouw zagezegd veroordeeld, nu open en bloot zichtbaar is als de oorspronkelijke veroordeling van het menselijke ras.

Dat men maar ophoudt ons te beschouwen als de voortzetters van het ras. We geven onze zonen aan niemand, noch aan de man noch aan de Staat. We schenken ze aan zichzelf en aan ons schenken we onszelf terug.

We zien in het moralisme en in het Staatsbelang de legale wapens die de vrouw onderwerpen, in de fobie voor seks herkennen we de vijandigheid en de minachting die haar verdacht maken.

Het veto tegen de vrouw is de eerste regel waaruit de mannen van God het bewustzijn halen dat ze de troepen zijn van de Vader. Het celibaat van de katholieke kerk is de knoop van angst waarin de negatieve houding van de man tegenover de vrouw een instelling wordt. Over de eeuwen heen werd ze op bijna onverklaarbare wijze achtervolgd door concilies, disputen, censuur, wetten en geweld.

De vrouw is het andere gezicht van de aarde.

Het herhalen van de filosofische voorspellingen leidt naar een door de wijsheid gehomologeerd universum, hetgeen de bittere genoegdoening van het genie van de ouderdom in het vooruitzicht brengt. Maar de man en de vrouw kunnen niet worden gehomologeerd, de wijsheid is het mannelijke paradijs van de filosofie.

Voor de cultuur zijn godsdienstige en esthetische zingeving twee van de macht afwijkende menselijke opvattingen en werden de praktijken die ermee gepaard gaan in twee grote machtscategorieën ingedeeld: de godsdienstige en de artistieke instellingen. Wij zien in de godsdienstige overdracht een leefwijze die de patriarchale wetten probeert na te leven in een metafysische omgeving die de successen van de historische wereld misprijst en tegensprekt, en in de artistieke werking een manier om verwarring te scheppen over de autoritaire waarden door ze te onderwerpen aan de willekeur, aan de grillen van de eigen vrije opstandigheid. Alhoewel de gelovige en de kunstenaar het meeste belang hechten aan het handelen naar eigen goeddunken, beoordeelt de maatschappij ook hen met de maatstaf van het succes om er het prestige van over te nemen.

We kiezen vrij onze vrienden, niet onder diegenen die ons napraten, maar onder diegenen die zich, als handlangers in de loop van onze onderdrukking, niet al te zeer bevuilden met fouten. De karaktereigenschappen die ons tot de kunstenaars aantrekken, vallen onder het samenlopen en de betekenis van het doen, van de actie, zonder de angst die alle anderen hebben om zichzelf te onderwerpen aan een garantie van de cultuur.

In het antwoord van Freud aan Karl Abraham (december 1922) die hem een

expressionistische tekening opstuurde, lezen we: *Beste vriend, ik kreeg de tekening die waarschijnlijk je hoofd voorstelt. Ze is angstaanjagend. Ik weet wat een goed persoon je bent en ik ben nog dieper gekwetst in het besef dat een klein hiaat in je persoonlijkheid en in je verdraagzaamheid of sympathie voor de "moderne kunst" je zo wreed moest straffen... Mensen zoals deze kunstenaars zouden niet mogen worden toegelaten tot de kringen van de analitici omdat ze, op zo goed als nooit onaangename wijze, de perfecte illustratie zijn van de theorie van Adler volgens dewelke het net individuen zijn met aangeboren misvormingen van het aangezicht die schilder of tekenaar worden. Sta me toe dit portret te vergeten en jullie mijn beste wensen voor 1923 over te maken.*

De vrouw staat niet in een dialectisch verband met de mannelijke wereld. De eisen die ze aan het uitklaren is, hebben geen antithesis nodig, maar een *zich bewegen op, [een overstijgen naar] een ander vlak*. Dit is het punt waarop we minst zullen worden begrepen maar het is essentieel niet na te laten erop te hameren.

Ook in de socialistische revoluties zien we het mechanisme van de verstoringen van de menselijke psyche voortduren, wat ons politiek wordt uitgelegd als een overblijfsel van de burgerlijke toestand. Als tegengif wordt meditatie voorgesteld op basis van wijsheid en realisme, zoals uitgewerkt door de Vader. Voor de massa heeft de politieke ideologie op die manier de theologie opgevolgd.

De corruptie van de democratie, zowel op kapitalistische als op communistische basis, zit in het feit dat iedereen zich overgeeft aan het paternalisme, zoals vereist voor de macht, alsof iedereen zelf moet heersen.

De feministische beweging zit vol politieke en filantropische indringers. We waarschuwen de mannelijke waarnemers om van ons geen studiemateriaal te maken. Overeenstemming of polemieken laten ons koud. We wijzen erop dat het fatsoenlijker is zich niet te moeien.

We hoeven geen breedsprakiger suggesties te ontvangen van de man die ons aanmoedigt op te komen tegen vertegenwoordigers van zijn eigen geslacht. Ieder van ons vindt in de eigen ervaring genoeg verontwaardiging, begrip en onverzettelijkheid voor het vinden van de meest vindingrijke oplossingen.

Onze hardnekkigheid is de wil onszelf toe te eigenen en die is legitiem omdat er tot nu toe

altijd wel iemand sneller was om onze zwakke plekken uit te buiten en zich van ons meester te maken.

De vrouw zal op de universiteit niet worden bevrijd dankzij de cultuur. Het is net de plaats waar haar onderdrukking wordt vervolmaakt na in de familiale omgeving te zijn ontwikkeld. Haar opvoeding bestaat erin langzaam een gif ingedruppeld te krijgen dat haar immobiliseert op de drempel van de meest aangewezen handelingen, die van de ervaringen die haar zelfbesef verruimen.

Onze bijzondere aandacht gaat naar het zoeken, gelijk waar en in gelijk welke gebeurtenis uit het verleden en het heden, naar het verband met de onderdrukking van de vrouw. Elk aspect van de cultuur die dit rustig blijft negeren, zullen we saboteren.

We zien hoe de man, na de collectieve gruwel van het nazisme, van het fascisme, van het stalinisme en in de nog steeds actieve imperia, zichzelf wijsmaakt deze verschrikkelijke gebeurtenissen uit de geschiedenis te kunnen afkopen. We blijven hun betrouwbaarheid in vraag stellen, zelfs rekening houdend met al het werk dat wordt geleverd om het fenomeen te beperken. Het drama van de man is in feite dat hij het altijd gewoon is geweest de oorzaken voor zijn angsten in de buitenwereld te vinden, in de kenmerken van een vijandige structuur die hij moet bestrijden. Hij staat op de drempel van het besef dat het raadsel van de mensheid zich binnen in hem bevindt, in de verstarring van zijn psychische structuur die er maar niet in slaagt haar vernietigende kracht te bedwingen. Zo kwam men tot een soort gevoel te leven temidden van een onomkeerbare crisis waarvoor het alternatief altijd het oude socialistische vaandel was. De zelfkritiek die de cultuur ontwikkelde lijkt ons de weg te zijn ingeslaan van de verwaandheid en van de gewetenloosheid. De man moet hier afstand van nemen en *breken met de historische continuïteit van de tegenspeler*. Dit is de verandering die we nastreven.

De vrouwen kregen, van de eerste feministen tot vandaag, het doen en laten onder ogen van de laatste patriarchen. We zullen geen nieuwe meer geboren zien worden. Dit is de nieuwe realiteit waarin we ons voortbewegen. Hier ontspruiten de heropleving van het oproer, van de onrust en van de genegeerde uitdagingen van de vrouwelijke mensheid.

De vrouw zoals ze is, is een volledig individu, de verandering moet haar niet overkomen, wat moet veranderen is hoe ze zichzelf in de wereld ziet en hoe de anderen haar zien.

We zijn de betekenis verloren van tegenstrijdige gedachten. We hebben niet de bedoeling onze bedenkingen voor te stellen als tegenstellingen, maar ze gaandeweg, de ene na de andere, te passen in het geheel van gegevens dat we vonden en inventariseerden. Ook van ideeën die ons behagen, beschouwen we het gebruik schadelijk omwille van de snelle dialectische hap die ze eetbaar, verteerbaar maken.

We gaan over tot alle subjectieve daden die ons ruimte geven. Hiermee verwijzen we niet naar de identificatie, die heeft namelijk een compulsief mannelijk karakter dat de bloei van het bestaan belemmert en het onder een verplichte rationaliteit houdt waarmee op dramatische wijze, dag na dag, het gevoel van mislukking of succes wordt gecontroleerd.

De man zit in zichzelf opgerold, in zijn verleden, in zijn doel, in zijn cultuur. De realiteit lijkt hem uitgeput, de ruimtereizen zijn er het bewijs van. Maar de vrouw bevestigt dat voor haar, het leven op onze planeet nog moet beginnen. Zij ziet waar hij niet meer ziet.

De mannelijke geest is definitief in crisis sinds hij een mechanisme heeft ontketend dat de limieten heeft bereikt van de menselijke overlevingszekerheid. De vrouw bevrijdt zich uit de voogdij in het besef dat het gevaar wordt aangezwengeld vanuit de structurele kenmerken van de patriarch en zijn cultuur.

"Iedereen moet van de ander weten of hij een absoluut bewustzijn is. Iedereen moet zich tegenover anderen zodanig opstellen dat dit aan het licht komt en moet de ander beledigen. Men kan van de ander pas weten of die een totaliteit is, wanneer men die ertoe heeft gedwongen door te gaan tot de dood, en op dezelfde manier bewijst men zichzelf pas dat men een totaliteit is, door tot de dood met zichzelf om te gaan. Wanneer men zichzelf voor de dood halt toeroept ... dan wordt men voor de ander, ogenblikkelijk, een onvolledigheid ... dan wordt men slaaf van de ander. Deze bijzonderheden aanvaarden, is dus een interne absolute tegenstelling. Dit erkennen is niets anders dan het gegeven zijn van het bewustzijn, gezien als totaliteit, in een ander bewustzijn, maar in zoverre dat het eerste bewustzijn objectief werkelijkheid wordt, wordt het andere bewustzijn op dialectische manier afgeschaft, zo schaft de erkenning zichzelf op dialectische wijze af. De erkenning wordt niet gerealiseerd maar houdt integendeel op met bestaan. En niettemin is het bewustzijn in dergelijke momenten slechts een daad van erkend zijn door een ander en niet een bewustzijn als absoluut numerieke eenheid, en moet noodzakelijkerwijs erkend

worden als dusdanig. Dit betekent dat het noodzakelijkerwijs de dood van de ander en van zichzelf als doel moet hebben, en dat het dus alleen is in de objectieve realiteit van de dood." (Hegel in Alexandre Kojève, Introduction à la lecture de Hegel: leçons sur la Phénoménologie de l'Esprit, Gallimard/Tel, 1979, p 569) [vertaling onder voorbehoud]

De mannelijke soort heeft voortdurend het leven uitgedaagd en vandaag wordt het overleven uitgedaagd. De vrouw is slaaf gebleven omdat ze er niet aan meedeed. Ze is minderwaardig gebleven, onbekwaam, machteloos. De vrouw eist het overleven op als waarde.

De man heeft gezocht naar een betekenis van het leven voorbij en tegen het leven zelf. Voor de vrouw overlappen het leven en de betekenis van het leven mekaar voortdurend. We hebben millennia moeten wachten vooraleer de angst van de man voor onze houding ons niet meer wordt aangerekend als een teken van minderwaardigheid. De vrouw is immanentie, de man transcendentie. Aan de hand van deze tegenstelling heeft de filosofie de hiërarchie van de bestemmingen gespiritualiseerd. Vermits de transcendent sprak kon ze niet twifelen aan de uitmuntendheid van zijn gebaar, en indien de vrouwelijkheid immanentie is, dan moest de man haar wel negeren om de geschiedenis op gang te trekken. De man is dus schuldig aan machtsmisbruik, maar ten gevolge van een noodzakelijke tegenstelling. De vrouw hoeft alleen haar eigen transcendentie te bevestigen. De filosofen hebben echt teveel geleuterd. Op welke gronden hebben ze de mannelijke transcendentie herkend, op welke basis hebben ze die van de vrouw miskend? Het is aan de hand van de doeltreffendheid van de feiten dat men tot een transcendentie komt en dat zulks als een oorspronkelijke daad wordt beschouwd, terwijl die transcendentie wordt ontkend indien ze niet wordt bevestigd door het grijpen van de macht. Maar de transcendentie beschouwen vanuit de bevestiging der feiten is typisch voor de patriarchale beschaving. De absolute beschaving van de man aanvaardt alleen interne alternatieven, en de vrouw wordt er net door geconditioneerd vanwege haar erkenning als immanentieprincipe, als stilstand en niet als een ander soort transcendentie die onderdrukt bleef onder het juk van de mannelijke transcendentie. Vandaag veroordeelt de vrouw openlijk de cultuur en de geschiedenis die uitgaan van de mannelijke transcendentie, en ze veroordeelt die transcendentie. Dankzij allerhande bewuste en onbewuste trauma's beseft ook de man langzamerhand dat zijn rol als belangrijkste tegenspeler in crisis is. Maar de zelfkritiek van de man verankert zich altijd in het axioma dat al wat reëel is, ook rationeel is en hij blijft zijn kandidatuur stellen die hij rechtvaardigt

alsof het om een noodzakelijk overstijgen gaat. De vrouw heeft genoeg van al die verschillende manieren waarop de man zichzelf overstijgt door haar te onderdrukken terwijl hij haar immanentie betreurt. De zelfkritiek moet plaats maken voor de verbeelding.

We zeggen aan de man, aan het genie, aan de rationele ziener dat de bestemming van de wereld niet ligt in het steeds maar doorgaan op dezelfde weg, zoals zijn hang naar overstijgen laat uitschijnen. De Onvoorziene bestemming van de wereld bevindt zich in het samen met de vrouw als sujet, als individu, herbeginnen aan de weg.

We weten dat we in staat zijn om van dit moment een totale verandering van het leven te maken. Wie uit de knecht-meester dialectiek treedt, wordt bewust en komt als Onvoorzien Sujet, als Onverwacht Individu ter de wereld.

De mythe van de nieuwe man ontkennen we, het is een absurditeit. De macht is het element van continuïteit van de mannelijke gedachte en dus van de eindoplossing. De onderwerping van de vrouw volgt erop als een schaduw. Met dergelijke vooronderstellingen zit elke voorspelling fout.

Het vrouwelijke probleem is *als dusdanig middel en doel* voor de wezenlijke veranderingen van de mensheid. Het heeft geen nood aan een toekomst. Het maakt geen verschil tussen proletariaat, burgerij, stam, clan, ras, ouderdom, cultuur. Het komt niet van boven noch van onderen, noch uit de elite noch uit de basis. Het wordt noch bestuurd, noch georganiseerd, nog verspreid, noch aangeprezen. Het is een nieuw woord uitgesproken door een nieuw individu, een nieuw sujet en het wordt verspreid op hetzelfde moment. In actie treden wordt eenvoudig en elementair.

Het doel bestaat niet, het heden bestaat. We zijn het duistere verleden van de wereld, we verwezenlijken het heden.

Carla Lonzi, zomer 1970.

3 Afwezigheid van de vrouw op feestelijke momenten van mannelijke creativiteit

Wij van Rivolta Femminile weigeren deel te nemen aan feestelijke momenten ter ere van de mannelijke creativiteit omdat we ons ervan bewust zijn geworden dat in de patriarchale wereld, dus in de wereld gemaakt door en voor mannen, ook de creativiteit, die een bevrijdende activiteit is, wordt uitgevoerd door en voor mannen. De vrouw, als ondergeschikt menselijk wezen, wordt elke tussenkomst geweigerd wanneer die zou inhouden dat ze erkenning krijgt als individu, als sujet. Voor haar is geen enkele bevrijding voorzien.

De mannelijke creativiteit heeft als tegenhanger, als gesprekspartner een andere mannelijke creativiteit, de vrouw wordt enkel behouden als klant en als toeschouwer van deze uitwisseling, haar status sluit elke competitiviteit uit. De vrouw behoort tot een categorie die bij voorbaat garandeert dat de normen van de tegenspeler van de creativiteit worden gewaardeerd. Terwijl de bevrijdende functie van de creativiteit wordt erkend, wordt de kunst geïnstitutionaliseerd en ermee samenhangend wordt een neutrale tegenhanger geschapen die meedoet met de anderen. De activiteit van de man, ook in de kunst, draait om de competitie met een partner die weer een man is, en om de contemplatie die van de vrouw wordt gevraagd.

Zo werkt de patriarchale creativiteit, gestimuleerd door de agressiviteit tegenover de rivaal en de ontwapenende aanvaarding van de vrouw. De man, de kunstenaar, voelt zich verlaten door de vrouw van zodra ze haar rol en archetype van toeschouwer achterwege laat. De onderlinge solidariteit berustte op de overtuiging dat de vrouw, als beloonde toeschouwer van de creativiteit, de toegestane reïncarnatie van haar soort had bereikt.

De vrouw ontdekt echter dat de patriarchale wereld haar absoluut nodig heeft als element waarop ook de bevrijdende kracht van de man berust, en dat de bevrijding van de vrouw zich alleen kan verwezenlijken onafhankelijk van de patriarchale vooruitzichten en van de mannelijke bevrijdingsdynamiek. De kunstenaar verwacht van de vrouw de verafgoding van zijn gebaar en ze zal, zolang ze haar eigen bevrijding niet in gang zet, precies beantwoorden aan deze noodzaak van de mannelijke beschaving. Het kunstwerk wil de zekerheid niet verliezen van de mythe, van de verafgoding waarin onze uitsluitend ontvangende rol is blijven steken.

Zich bewust wordend van haar toestand tegenover de mannelijke creativiteit, ontdekt de vrouw twee mogelijkheden. De ene, waar ze tot op heden gebruik van maakt, is het toetreden tot de gelijkheid op het creatieve vlak, historisch door de man gedefinieerd, hetgeen voor haar vervreemdend, aliënerend is en door de man welwillend en neerbuigend wordt erkend. De andere, die de feministische beweging nastreeft, is de autonome bevrijding van de vrouw die, aangewakkerd door de onderdrukking opgelegd door de modellen van het dominante geslacht, haar eigen creativiteit terugvindt.

Deelnemen aan vieringen van mannelijke creativiteit wil zeggen toegeven aan de historische verleiding van onze kolonisatie op haar hoogtepunt volgens de strategie van de patriarchale wereld. Verstoken van de vrouw verwordt de cultus van de mannelijke superioriteit tot een karakterstrijd tussen mannen.

Afwezig op feestelijkheden van mannelijke creatieve manifestaties, vellen we geen ideologisch oordeel over de creativiteit en we betwisten die ook niet, maar door te weigeren haar te verwelkomen, zetten we druk op het begrip alsof het voordeel van de kunst een te verstrekken genade is. Niet meer geloven in een spiegeling van bevrijding ontdoet de creativiteit van patriarchale verhoudingen.

Door haar afwezigheid stelt de vrouw een gebaar van bewustwording, bevrijdend, dus creatief.

Rivolta Femminile, Milaan, maart 1971.

4 Vrouwelijke seksualiteit en abortus

Wij van Rivolta Femminile beweren dat de één tot driemiljoen clandestiene abortussen (becijferd) per jaar in Italië een voldoende groot aantal is om de antiabortuswet als feitelijk voorbijgestreefd te beschouwen. De vrouwen in de gemeenschap hebben het leven geriskeerd omdat het burgerlijke en godsdienstige ostracisme van een patriarchale staat de abortieve praktijken als clandestien brandmerkt. En abortus is nog steeds het laatste woord om zich te onttrekken aan het verloop van een ongewilde zwangerschap. Wij weigeren vandaag de belediging van een paar duizend handtekeningen te ondergaan die als voorwendsel moeten dienen om van de mannen aan de macht, van de wetgevers, datgene te vragen wat in feite deel uitmaakt van miljarden vrouwenlevens die naar de slachtbank van de clandestiene abortus worden geleid. We zullen komen tot een vrijheid van abortus, niet tot een nieuwe wetgeving erop, aan de zijde van die miljarden vrouwen die de geschiedenis uitmaken van de vrouwelijke opstand, omdat we alleen op deze manier van dit fundamentele hoofdstuk van onze onderdrukking, het eerste hoofdstuk kunnen maken van onze bewustwording om de mannelijke machtsstructuur te ondermijnen.

Een gedwongen en repetitieve voortplanting heeft de vrouwelijke soort toevertrouwd aan de handen van de man waar ze de basis was voor zijn macht. Maar kan een "vrij gekozen" voortplanting een bevrijdende inhoud hebben in een wereld waar de cultuur uitsluitend de mannelijke zienswijze op het bestaan belichaamt en op die manier bij voorbaat ook de "vrije keuze" van de vrouw beïnvloedt? Vrije seksualiteit en vrij moederschap, dat is de voorwaarde van de vrouw als persoon. Moeten we millennia later nog steeds de vrije abortus bevestigen? Vrij moederschap en vrije seksualiteit moeten hun betekenissen vinden in onze bewustwording, alleen op die manier zullen we zeker zijn dat de vrijheid waarover wordt gesproken de onze is en niet die van de man die zich door ons verwezenlijkt, doorheen onze meest verborgen onderdrukking.

Vrouwen hebben abortussen omdat ze zwanger blijven worden. Maar waarom blijven ze zwanger worden? Beantwoorden ze aan een specifieke seksuele behoefte wanneer ze omgang hebben met een partner alsof ze de bevruchting uitdagen? De patriarchale cultuur stelt zich deze vraag niet omdat ze geen twijfels duldt betreffende de "natuurlijke" wetten. De man vermijdt alleen zich af te vragen of wat in dit kader "natuurlijk" is voor de man het ook is voor de vrouw. Hij vindt het vanzelfsprekend en verdedigt met alle middelen de

seksualiteit van de patriarchale man als de "natuurlijke" seksualiteit voor beiden, man en vrouw.

Maar wij weten dat wanneer een vrouw zwanger wordt, en dit niet wou, de reden niet is dat zij seksueel aan haar trekken kwam, maar omdat ze zich heeft aangepast aan de door de patriarchale man zonder twijfel uitverkoren seksuele daad en seksuele model en dit zelfs in het besef dat ze dan zwanger zou worden en dus zou moeten terugrijpen op een onderbreking van de zwangerschap. In de patriarchale wereld heeft de man zijn plezier opgelegd. De vrouw wordt geïmmobiliseerd in een ondergeschikte en dienstbare toestand door een verafgoding van de man en een systematische onderwaardering van zichzelf en ze wordt op elk ogenblik door het privé- en sociaal leven opgeëist. Het plezier dat de man de vrouw oplegt, leidt tot de voortplanting en het is op basis van de voortplanting dat de mannelijke cultuur de grenzen heeft bepaald tussen de natuurlijke seksualiteit en de onnatuurlijke seksualiteit, verboden of bijkomstig en preliminair. Maar wat wanneer het voortplantingsdoel officieel in vraag wordt gesteld door de hele samenleving? In een wereld die wordt gedwongen tot de anticonceptie en de antivoortplanting zijn we absoluut verplicht tussenbeide te komen met het bewustzijn dat de natuur ons aanreikte en het is op die basis dat wij onze autonomie zullen vinden ten opzichte van de man, meester en voorziener van de wellust van de minderwaardig gemaakte soort, en dat wij een seksualiteit zullen ontwikkelen die uitgaat van ons fysiologisch pleziercentrum, de kittelaar.

De man heeft de vrouw, alleen, misprezen, de gemeenschap onwaardig, achtergelaten tegenover een wet die haar verhindert abortus te ondergaan. Er komt een ochtend dat ze tegenover een wet zal staan die haar niet verhindert abortus te ondergaan, alleen, erkend, de samenleving waardig. Maar de vrouw stelt zich de vraag: "Voor wiens plezier ben ik zwanger gebleven? Voor wiens plezier blijf ik abortussen ondergaan?". Deze vraag bevat de kiem van onze bevrijding. Door ze te stellen, verlaat de vrouw haar identificatie met de man en vindt ze de kracht om te breken met een zwijgplicht die de bekroning van haar kolonisatie is.

De vrouw bedenkt nu: indien ze de werking van de bevruchting heeft uitgedaagd in het door de andere, door de man opgelegde seksuele model, dan is het de man die deze werking uitdaagt met haar lichaam. De bevruchting is dus het resultaat van geweld dat de vrouw wordt aangedaan door de mannelijke seksuele cultuur, waarna ze wordt verantwoordelijk gesteld voor een situatie die ze integendeel onderging. Maar is ze

zwanger ten gevolge van de cultuur en dus van de heerschappij van de man, of hangt het af van de anatomie, dus van het natuurlijke lot? De vrijheid op abortus voor de vrouw ontkennend, verandert de man zijn schending in een schuld voor de vrouw. Door zich dergelijke vrijheden toe te staan, verlicht de man haar veroordeling omdat hij haar in een nieuwe solidariteit betreft die het moment waarop ze zich die vragen stelt naar een onbepaalde tijd in de toekomst verwijst.

De man heeft de culturele voorwaarden geschapen die de vrouw verplicht beroep te doen op abortus als een oplossing die aansluit bij de aard van haar eigen voortplanting. In werkelijkheid geniet de vrouw, wanneer ze beschikt over de inherente mogelijkheden van haar biologische mechanismen, van een buiten de vagina gesitueerde seksualiteit, die ze dan ook kan beleven zonder risico op bevruchting. De man weet dat zijn orgasme in de vagina door de vrouw min of meer emotief en fysiologisch betrokken wordt onthaald. Hij weet dat het zijn orgasme is en niet dat van de vrouw, hij weet bijgevolg dat de vrouw tegen haar wil zwanger kan worden en bijgevolg tot abortus zal moeten overgaan. Het is ook de man die de liefde bedrijft alsof het een viriliteitsritus betreft, terwijl het de vrouw toekomt bevrucht te worden op hetzelfde moment dat haar specifiek seksuele genot haar wordt ontzegd. Dit is het moment waarop de akte wordt verlopen van haar seksuele kolonisatie. Eens zwanger ontdekt de vrouw een andere kant van de mannelijke macht die van de bevruchting een probleem maakt voor wie een uterus bezit en niet voor wie de cultuur van de penis heeft.

Op die manier heeft de legalisering van abortus, die aan de man wordt gevraagd, een sinister aspect, want de legalisering van abortus, net zoals de vrije abortus, dient voor het coderen van de wellust van de passiviteit als expressie van het vrouwelijke geslacht en voor het versterken van wat zij eronder verstaat, namelijk de mythe van de genitale daad eindigend met het orgasme van de man in de vagina. De vrouw zal door het relativiseren van abortus de seksuele fallocratische cultuur bezegelen.

Onze levens proberen te verzekeren via een verzoek voor legalisering van abortus, is onder het mom van filantropische en humanitaire voorwendselen onze zelfmoord. Indirect wordt het overwicht van een geslacht op het andere herbevestigd net nu die andere haar bevrijding lijkt tegemoet te gaan.

Als spreekbuis van de uitgeroeide vrouwen die clandestien aborteerden en aborteren,

beschouwen we de anti-abortus wetgeving de facto afgeschaft, maar we beschouwen vooral de cultuur van de penis afgeschaft. Cultuur die de toegeving die aan de vrouwen wordt gedaan om het moederschap als een vrije keuze te zien, als een overwinning van het feminisme voorstelt, terwijl het patriarchaat in werkelijkheid zijn heerschappij over de wereld versterkt en bijstelt.

Het patriarchaat herbevestigt het prestige van een seksuele cultuur die de vrouw zwanger maakt en haar het recht ontzegt seksueel zichzelf te zijn evenals haar capaciteit waardeert tot instemmen en tot bevoordelen van het plezier van de andere, de patriarchale man. Het toelaten van abortus en van voorbehoedsmiddelen verzekert hem ervan dat dit plezier niet wordt verstoord door het vooruitzicht op een waanzinnige overbevolking van de planeet. De vrijheid van abortus is, na millennia, het middel geworden waarmee het patriarchaat de interne tegenstellingen wil saneren zonder evenwel aan de omstandigheden van de eigen heerschappij te raken. Welke betekenis heeft in onze ogen het mannelijke orgasme in een vagina vol zaaddoders en contraceptieve gel? Verhindert onze kolonisering echt dat we geen enkel bedrog zien in een seksuele cultuur die haar rechtvaardiging vindt in het mechanisme van de voortplanting en die bovendien zowel de kittelaar in de ban slaat als de finaliteit van de voortplanting negeert? Op basis van welke wetenschappelijke uitgangspunten kan de mannelijke cultuur zich nog veroorloven het kittelaarorgasme als onvolwassen te beschouwen en de vrouw te verwijzen naar het vermoeiende en onwaarschijnlijke bereiken van het vaginale genot, een proces van acculturatie als geen ander in de verhoudingen van onderwerping tussen groepen, en die wordt opgevoerd als het spontaan loslaten van remmingen en het normaliseren van het feminisme? Of is het een verzuchting van het meisje om die saaie en onderworpen volwassen vrouw te worden, een fysiek en psychisch aanhangsel van de man, zijn gezel in de patriarchale wereld die als enige trots haar passiviteit kan afkopen in mythische, wulpse afspraken? Is dit niet de horizon die ze afwijst met al wat ze in zich heeft? En wanneer ze die uiteindelijk bereikt, heeft ze dan niet de beslissende fase bereikt van een conditionering, eerder dan een ontplooiing van haar eigen autonomie? Ze moet weten dat de psychische en fysische verhouding met de man, waarin de mannelijke cultuur haar nog steeds onwillig en overstuurd meesleept, dezelfde is waarin de Turkse slavin en de favoriete van de Indiase harem hun meest intense plezier beleefden. Een matig erogene zone zoals de vagina, is bij gratie van het mannelijke prestige, het geslacht van de vrouw geworden. Met afgrijzen lezen we dat er Afrikaanse stammen zijn die de kittelaar verwijderen, maar wat deden Freud en Reich anders? En hoe anders haalden de mannen hun voordeel uit de vrouw als

het niet uit een surrogaatseksualiteit was die ze ontwikkelde aan de hand van de culturele verminking van haar eigen seksualiteit?

Ziehier de weigering van een millennia oude geschiedenis die enerzijds het deel van de vrouwelijke mensheid heeft onderdrukt dat de verbintenis met de man in vraag stelt als een effectieve slavernij en zichzelf kwelt in de frigiditeit omdat ze er niet in slaagt te passen in deze verbintenis van effectieve slavernij. Anderzijds, zelfs wanneer het gebeurde dat er overeenstemming werd bereikt met de man tijdens de demonstratie van zijn viriliteit, was het diepste genot van de vrouw toch dat van een individu dat werd opgevoed in een volledige en passieve aanbidding van de ander. Het was duidelijk een plezier dat samenhang met een vervlogen historische situatie omdat dit soort erotisme van de vrouw in stand werd gehouden doordat ze zich bevredigd voelde door een superieur wezen, hetgeen niet verenigbaar is met een toestand die net deze verafgoding van de man uitsluit.

Abortus die wordt toegestaan door de maatschappij wenst een vrouwelijk erotisme te verlengen en kunstmatig nieuwe krachten in te blazen, een erotisme dat de vrouw gedurende 4000 jaar heeft verlamd en vernietigd. Wij eisen een deel van ons lichaam op dat ons plezier verschaft zonder ons te veroordelen tot de voortplanting en dat ons ontslaat uit de emotionele toestand van een minderwaardige die zich aan een meerdere geeft. Het vaginale genot werd door heel de westerse en oosterse mannelijke cultuur aangeprezen en heeft in de theorie van Freud en van Reich de steun gevonden die haar glorie nog een millennium kan rekken. Wij feministen stoppen deze samenzwering van de mannelijke macht en we redden ons van de totale ondergang.

We proberen ons een beschaving in te beelden waar de seksuele vrijheid niet wordt gezien als het hoogtepunt van de vrije abortus en van de vrouwelijke voorbehoedsmiddelen. Die beschaving zal te voorschijn komen uit de ontwikkeling van een niet noodzakelijk op de voortplanting gerichte seksualiteit, polymorf en losgekoppeld van de vaginale finale. Het zal niet gaan om de voorbereiding van een ontmoeting tussen het geslacht van een hegemoon sujet en zijn instrument, maar om twee menselijke wezens, een vrouw en een man, en hun geslachten (met elke al of niet voorziene variatie op het huidige heteroseksuele kader van de mensheid). Van de plek van geweld en van genot wordt de vagina, naar eigen goeddunken, een der plaatsen voor seksuele spelletjes. In een dergelijke beschaving zal het duidelijk worden dat voorbehoedsmiddelen worden

gebruikt door wie een seksualiteit kiest die is gericht op voortplanting, en dat abortus geen oplossing is voor de vrije vrouw, maar voor de door het patriarchaat gekoloniseerde vrouw.

Rivolta Femminile, Milaan, juli 1971.

5 De kittelaarvrouw en de vaginavrouw

Het vrouwelijke geslachtsorgaan is de kittelaar, het mannelijke is de penis.

De vagina is de holte in het vrouwenlichaam die het sperma van de man opvangt en doorlaat naar de baarmoeder om de bevruchting van de eicel mogelijk te maken. Het is door deze holte dat het kind uit het lichaam van de moeder komt.

Het moment waarop de penis van de man het sperma afgeeft, is het moment van zijn orgasme. De vagina is dus de holte van het vrouwenlichaam waarin, samenvallend met het orgasme van de man, de bevruchting een aanvang kan nemen.

Bij de man is het mechanisme van het plezier dus nauw verbonden met het mechanisme van de voortplanting. Bij de vrouw zijn het genotsmechanisme en het voortplantingsmechanisme onderling verbonden, maar ze vallen niet samen.

De vrouw een samengaan te hebben opgedrongen dat niet overeenkwam met haar fysiologie is een uiting van cultureel geweld geweest die in geen enkele andere kolonisatie werd waargenomen.

*Ooit waren we vrienden
maar vandaag beveel ik jullie
want ik ben een man - zie je -
en ik heb het mes in mijn handen
en ik zal jullie opereren.
Jullie kittelaar, die jullie angstvallig koesteren,
die zal ik uitrukken, op de grond werpen,
want ik ben een man, vandaag.
Mijn hart is van steen:
anders kan ik jullie niet opereren.
Nadien zullen jullie wonden worden verzorgd,
en ik zal veel te weten komen:
ik zal weten wie geneest
en wie zich verwaarloost.*

(Initiatielied van de oude vrouwen die de besnijdenis van de kittelaar uitvoeren op de Manja- en Ubangimeisjes, Afrika)

Zeg dat niet, zuster.

Mijn hart is bang.

Wat een verschrikking.

Ik wou dat ik me in een vogel kon veranderen!

Dan zou ik snel wegvliegen!

(Ritueel lied van de Manjameisjes tijdens de bovenvermelde operatie)

Een toppunt van deze kolonisatie werd bereikt toen de vrouw, in de onmogelijkheid om haar eigen en autonome seksualiteit te beleven, werd verboden beroep te doen op abortieve oplossingen. Een ongewenste zwangerschap is op zichzelf al een gevolg van een gewelddaad die overeenkomt met de seksuele en psychologische bevrediging van de patriarchale man. Het ontkennen van het recht om dit proces te stoppen, is een volgende gewelddaad die de waarden van de liefdesverhoudingen aan het licht brengt waarmee de mannelijke cultuur de invoering van het seksuele model heeft toegedekt.

Met het door de man opgelegde seksuele model, heeft de vrouw, die de ontdekking en de beleving van haar eigen seksualiteit werd ontnomen, de verloochening en de onderwerping aanvaard als kenmerken van haar vrouwzijn.

Door te genieten in een antwoord op het genot van de man, verliest de vrouw zichzelf als autonoom wezen, verheerlijkt ze de complementariteit met de man, vindt ze in hem haar bestaansreden.

De patriarchale seksuele cultuur, strikt gericht op voortplanting, heeft voor de vrouw een model van vaginaal geluk ontworpen.

Voorbehoedsmiddelen, abortus, sterilisatie onthullen een ongerijmdheid in de patriarchale wereld. Ze brengen aan het licht dat voortplanting en genot niet meer kunnen samengaan. Maar, in plaats van in vraag te stellen of het seksuele model van de voortplanting wel het "natuurlijke" model is, bevestigen ze het door een aantal maatregelen uit te vaardigen die de voortplanting uit de voortplantingsdaad halen.

Seksualiteit gebaseerd op het voortplantingsmodel komt tot uiting in wat ze is, een cultuur waarvan de waarden en de taboe's het begrip "natuur" weerspiegelen dat werd uitgewerkt in functie van het doel van de beschaving die deze geboden en verboden heeft voortgebracht.

Met de controle over de geboorten zagen de vrouwen, waarvan eerst de seksualiteit werd geminacht, nu ook het moederschap geminacht, want de overvloed aan geboorten voorspelt de wereld een zeer nabije ramp.

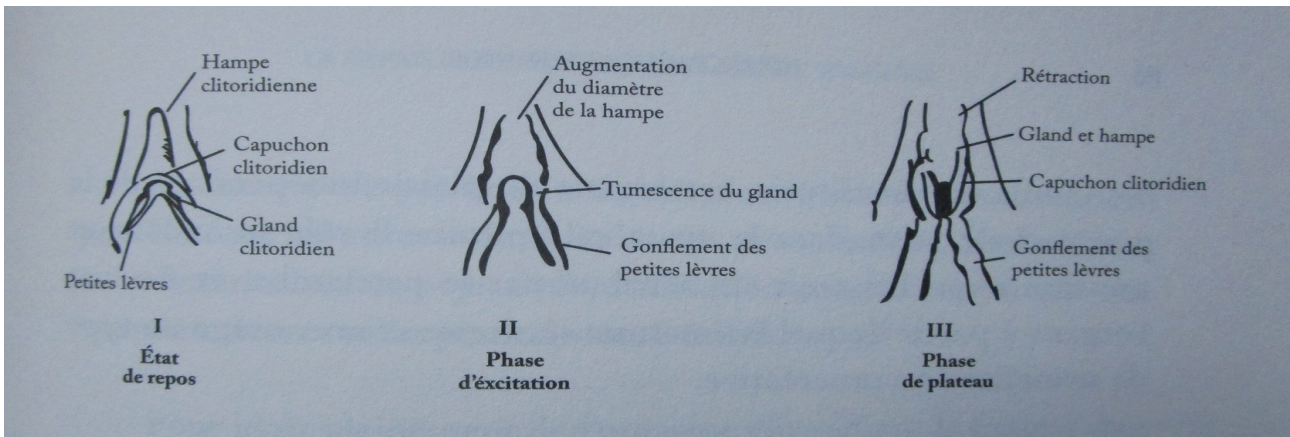
De rollen van echtgenote en van moeder waarin de vrouw zich moet verwezenlijken in de patriarchale wereld gaan zich op die manier openbaren als een gealiënerde structuur. De seksuele vrijheid in het huwelijk en in het moederschap uit vrije keuze hebben de neiging weer een sociale waardigheid in die rollen te brengen, maar het zijn eenvoudige hervormingen, surrogaten van bevrijding.

Terwijl de patriarchale wereld en zijn cultuur, om een oplossing te vinden voor het demografische probleem, er niet in slagen enige verandering aan te brengen in de seksuele cultuur die het gebied van het genot loskoppelt van de veroordeling tot voortplanting, ontdekt de vrouw de mogelijkheid om de beschavingsprong uit te voeren die overeenkomt met haar toetreding als persoon, als individu in een erotische verhouding.

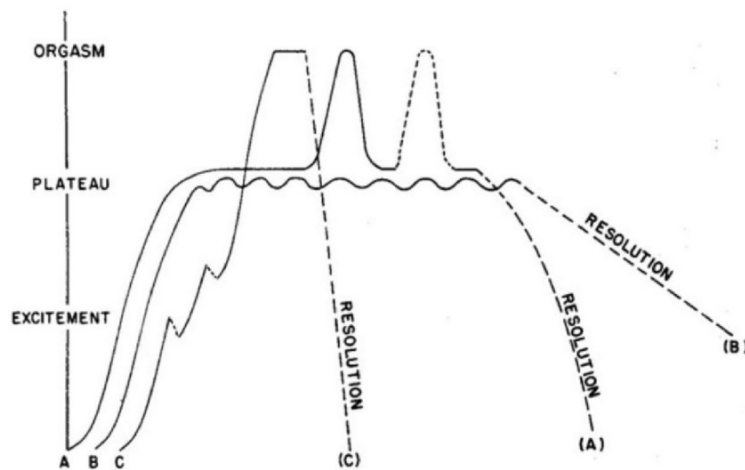
Dan verliest de kittelaar, aan het genot gewijd en losstaand van de voortplanting, de overgangs- en bijrol die door de patriarch werd toegeschreven aan de vrouwelijke seksualiteit, om het orgaan te worden waarop "de natuur" een niet-voortplantingsgerichte seksualiteit toelaat, uitnodigt en opbouwt.

De functie van het genot gekoppeld aan de voortplanting verschilt van de functie van het genot dat er los van staat. Eigenlijk verzekert het eerste het voortbestaan van de soort, het tweede staat de verwezenlijking toe van een voor het individu fundamentele biologische noodzaak.

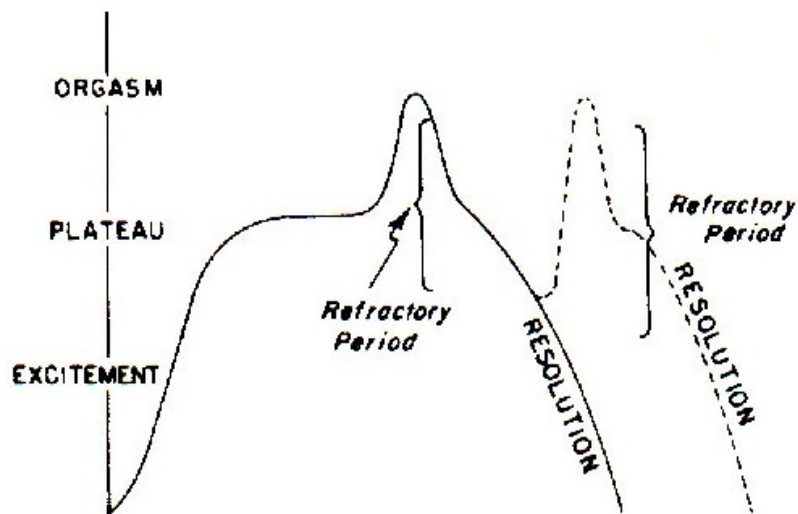
Het aanvullende karakter, de complementariteit is een begrip dat van belang is voor de vrouw en de man met betrekking tot de voortplanting, niet tot de erotiek.

*De kittelaar in de sexuele responscyclus van de vrouw
(bij gebrek aan gegevens is de orgasmefase weggelaten)*

Seksuele responscyclus bij de vrouw

Seksuele responscyclus bij de man

Deze drie afbeeldingen zijn afkomstig uit *Human sexual respons* (1966) William H Masters en Virginia E Johnson en werden hertekend door Héloïse Flandrin voor de franse vertaling [waaruit die van de kittelaar werd overgenomen, beide andere gevonden op internet]

De vrouw vraagt zich af op welke basis er werd uitgevaardigd dat het kittelaarklaarkomen op een kinderlijke en onvolwassen vrouwelijke persoonlijkheid wijst? Misschien omdat het niet beantwoordt aan het seksuele model gericht op voortplanting? Maar, gezien de duidelijke voorkeur van de penishegemonie, is dit voortplantingsmodel toch de oorsprong van de heteroseksualiteit, ook wanneer de voortplanting daadwerkelijk wordt vermeden. Het diskrediet van het kittelaargenot is dus te wijten aan de doelloosheid ervan voor het mannelijke genitale model.

Het erotische gedrag van de man tegenover de vrouw zal haar enerzijds opwinden en anderzijds slavin en afhankelijk maken. Dit samengaan opent de mogelijkheid voor een psychisch aanvaardbare coïtus.

De vrouw heeft de aandacht van de man tijdens de ritus van de verloving niet nodig om zichzelf naar waarde te schatten. Indien ze niet zo minderwaardig en als voorwerp zou worden behandeld, dan zou de mannelijke vleierij niet meer als compensatie en als losgeld kunnen dienen.

Om volledig te kunnen genieten van het kittelaarorgasme moet de vrouw een psychische autonomie vinden, los van de man. Deze psychische autonomie is dermate onbegrijpelijk voor de mannelijke beschaving dat ze wordt geïnterpreteerd als een afwijzing van de man, als een veronderstelling van een lesbische neiging. Zo wordt ze in de patriarchale wereld op dezelfde manier uitgesloten als al wie verdacht wordt van homoseksualiteit.

We spreken ons niet uit over de heteroseksualiteit. We zijn zo blind niet om niet te zien dat het een steunpilaar van het patriarchaat is, we zijn zo ideologisch niet om het bij voorbaat uit te sluiten. Ieder van ons kan ontdekken in welke mate ze de man en in welke mate ze de patriarch leuk vindt of niet.

Vanuit het patriarchale standpunt bezit de vaginavrouw de juiste seksualiteit terwijl de kittelaarvrouw staat voor onvolwassen en vermannelijkt – en rechtuit frigide voor de freudiaanse psychoanalysten. Het feminisme bevestigt daarentegen dat de ware overweging van deze antwoorden met betrekking tot onderdrukte seksualiteit de volgende is: de vaginavrouw is een vrouw die, in gevangenschap, een bereidwillige houding aanneemt voor het genot van de patriarch. De kittelaarvrouw is niet zo meegaand met de emotionele suggesties over de eenwording met de andere – die wel werkzaam zijn bij de

passieve vrouw -, en ze heeft een uitweg voor haar seksualiteit die niet samenvalt met de coïtus. Tussen deze beide antwoorden op de omstandigheden en op de mannelijke seksuele cultuur, bevinden zich alle vrouwen waarvan de seksuele toestand weinig kansen biedt tot zelfontplooiing, in een oneindigheid van subjectieve en objectieve omstandigheden tot en met de volledige afwijzing van elke vorm van seksualiteit.

De vrouw ondergaat onbewust de daad van onderwerping die van haar wordt gevraagd om toegang te krijgen tot het heteroseksuele geluk. Het monogame ideaal dat haar wordt opgelegd, wordt verankerd in haar authenticiteit. Zo kan ze inderdaad in een "unieke" relatie met de ander een nobele toewijding ten toon spreiden. Indien uitgebreid naar meerdere mannen, zou ze haar ethische kracht van "bijzondere" keuze en motivatie verliezen. Dit zou een algemene conditionering van de vrouw ten voordele van de man aan het licht brengen.

De monogame vrouw waarover Engels het had, als draagster van de waarden van het koppel, is de door het patriarchaat gekoloniseerde vrouw.

De mannelijke jaloezies neemt amper af zelfs wanneer de vrouw bevestigt dat het alleen maar om een potje seks ging zonder verdere betrokkenheid. Want de man weet dat er voor de vrouw in de huidige seksuele cultuur geen seksuele betrekkingen bestaan zonder betrokkenheid: de man neemt, de vrouw geeft zich.

Alle oproepen tot emancipatie die men van haar verwacht ("het initiatief nemen") stuiten bij de vrouw op begrijpelijke weerstand. Inderdaad, wat kan het voor haar betekenen een man aan te sporen tot een vrijpartij in het besef dat wat daarop volgt een eenzijdig door de man uitgevoerde seksuele daad is?

De kittelaarvrouw staat voor al wie zich in de vrouwenwereld, waarachtig of niet, heeft losgemaakt uit de fusionele viscerale relatie met de man. In de authenticiteit heeft de ene zichzelf bevestigd, de andere is van zichzelf vervreemd en heeft op het vlak van het genot gedaan alsof en gepoogd de doelen van de man te halen op het culturele en sociale vlak.

Aan de man de vrijheid vragen abortus te ondergaan om het probleem van ongewenste zwangerschappen op te lossen, is even absurd als een stevige penis vragen die het lang en in verschillende standjes volhoudt om tot een orgasme te komen.

Het vaginale orgasme, als wetenschappelijk probleem, neigt inmiddels naar het dispuut over het geslacht der engelen. Er zijn vrouwen waarop de culturele conditionering tot orgasme tijdens de coïtus werkzaam is, en andere, de meerderheid, waarop die niet werkt. In dit laatste geval zal de vrouw, ofwel een van de man onafhankelijke mogelijkheid vinden naar haar eigen kittelaarorgasme, ofwel moeite hebben om zichzelf als vrouw te herkennen en te beleven en vastlopen in tussenliggende, pijnlijke, chaotische stadia.

Het is voor ons van belang ons eigen geslacht te bevestigen en niet alleen het te bevredigen. Welke bevrijdende betekenis heeft het model van de geëmancipeerde vrouw te bieden? In een vooropgestelde gelijkheid met de man die verschillende technieken kent om het seksuele plezier af te wisselen, ziet zij zich verzadigd door haar kittelaarorgasme, maar ze mist de bewustwording dat ze een eigen seksualiteit aan het uitvinden is. Daarom zal ze een slavin blijven van de man en van het mannelijke seksuele model, ze zal haar vaardigheden verdubbelen om de penis haar verraad te doen vergeten en de man zijn ongeschiktheid, waardoor ze zich vernederd voelt.

De kittelaarvrouw die vaginavrouw wil worden, neutraliseert haar eigen creativiteit en wordt op cultureel vlak weer afhankelijk van de mannenwereld die ze nochtans met haar seksuele autonomie op erotisch gebied in vraag had gesteld.

De vaginavrouw die wellustig reageerde op de onderdrukking komt dubbel bedrogen uit. Als haar eigen bijzondere taak heeft ze alle creativiteit die een mens kan bezitten, ter beschikking van de man gesteld, zonder ooit de kracht te vinden om het hele gamma aan creatieve ervaringen, een eerste zelfherbronning te willen beleven. De vaginavrouw ervaart inderdaad angst en schuldgevoelens voor elk type eigen plezier en bindt zich aan de man in het misprijzen van het kittelaarorgasme omdat ze een panische angst heeft om zichzelf te ontdekken als menselijk wezen los van de bestemming van het koppel, namelijk los van het bevredigende samengaan met het superieure wezen.

De vrouw in een koppel die verklaart geen middelen en geen zelfvertrouwen te hebben en integendeel een hondenleven te leiden, moet beseffen dat ze, om de middelen en het zelfvertrouwen van de man te bevorderen, gewoon is geworden aan *een transfert* die door elke man van elke vrouw wordt gevraagd. Probeer die *overdracht* te stoppen en al de energie zal weer naar jou terugvloeien.

Het eigen geslacht benadrukken wil voor ons niet zeggen dat we de ontmoeting tussen man en vrouw uithollen. We verliezen niet uit het oog dat we in feite de problematiek willen herbekijken van de menselijke verhoudingen, alle onverwachte wendingen inbegrepen. Vandaag, in een tijdperk waarin de wereld van de gevoelens vrij spel heeft en eindigt in een mythische vereniging, in monogame verhoudingen van afpersing en opportunisme, is de zogeheten menselijke relatie erg in trek, maar inmiddels wel afgesplitst van het erotisme, om vanzelf aan formalisme ten onder te gaan bij gebrek aan een bezielend pad.

De vaginavrouw is terughoudend om na te denken over haar geslacht omdat, door de samenhang ervan met de gevoelens, ze bang is om de transcendentie kwijt te raken waarmee ze haar vagina omringde. De man blijft, vanzelfsprekend, op de achtergrond en vergewist zich ervan dat zijn voorwerp het gebrek aan kennis behoudt dat haar ongevaarlijk en waardevol maakt. De man rekent op de gevoelens van de vrouw voor haar orgasme, niet op de kennis van haar seksualiteit.

We stellen voor te mediteren over hoe vervelend een lange coïtus wel niet is. Heel wat afwisselingen in de fysieke liefde lijken wel mannelijke onverdraagzaamheid en zelfs grofheid wanneer bovendien de zekerheid van de vrouw op een orgasme wordt verwaarloosd.

Waarom aarzelt de vaginavrouw om zich bewust te worden van deze ruime problematiek aangaande haar seksualiteit? Hoe verklaart ze dat een groot deel van de vrouwen lijdt en is misleid in de seksualiteit? Het is pijnlijk zich in te leven in de omstandigheden van miljoenen vrouwen zonder referentiepunt in het lijfelijke genot. Dit kan niet worden aangepakt met patriarchale motiveringen die hen telkens beschuldigen, ofwel in het ongelijk te zijn, ofwel in een trage overgang van onderdrukking naar een normale toestand. Miljoenen vrouwen die sinds zolang getuigen van een diepgeworteld, universeel onbehagen met betrekking tot hun seksualiteit zijn een constante in de geschiedenis van de vrouwelijke mensheid die de noodzaak aanklaagt en herbevestigt van een wereldverandering.

Om de mankementen uit te leggen waarop de verhouding tussen de geslachten is gebaseerd, bedient de mannelijke cultuur zich van het begrip onderdrukking. Dit is gewoon een nieuw doek waarmee het drama van de onderdrukking van de vrouw wordt

verdoezeld.

De studie van de seksualiteit van het kind heeft de patriarchale illusie aangetoond die de onderdrukking van de vrouw uitlegt als een gevolg van een onbeteugelde kindertijd. Het feit dat een beteugete kindertijd tot "abnormale" gevolgen zou leiden op seksueel vlak, verzuimt de nog "abnormalere" gevolgen te overwegen die voortkomen uit een onbeteugelde kindertijd in een beschaving die de vrouw onderwerpt. Want, indien het meisje – opgevoed in afwezigheid van jongens, met het verbod op zelfbevrediging en seksuele spelletjes, inclusief de vernedering van haar creatieve persoonlijkheid – kan opgroeien en voldoende mythomaan worden om zich te onderwerpen aan de man en voor hem gevoelens van voldoening te ervaren, dan kan het meisje dat men nu begint op te voeden buiten deze taboe's niet anders dan een aantal conflicten en negatieve houdingen doorlopen omdat de cultuur ervan uitgaat dat het resultaat van haar bevrijding als kind tot een spontane aanvaarding leidt van haar onderwerping en van haar rol.

"Of ze nu een orgasme bereiken of niet, veel vrouwen halen voldoening uit het besef dat hun man of seksuele partner heeft genoten en uit de vaststelling het mannelijke plezier te hebben mogelijk gemaakt. We beschikken over biografieën van gehuwde koppels waarin de echtgenotes over vele jaren nooit tot een orgasme kwamen en het huwelijk desalniettemin stand hield vanwege het hoge niveau van familiale harmonie." (Alfred Kinsey)

Voor de vrouw neemt het feminisme de plaats in van de psychoanalyse voor de man. In zijn analyse vindt de man de redenen die zijn suprematie onaantastbaar en wetenschappelijk maken als een definitief bevrijdend kader voor de bevrijding van allen. In het feminisme vindt de vrouw het collectieve vrouwelijke bewustzijn dat de voorwaarden voor haar bevrijding aanpakt. De onderdrukking in de psychoanalyse heeft wat gemeen met de knecht-meester verhouding in het marxisme. Samen ijveren ze voor een patriarchale utopie die de vrouw als het ware programmeert om als laatste onderdrukte menselijk wezen te worden voorbestemd tot het ondersteunen van de grootse macht van de mannelijke wereld die de eigen kettingen van onderdrukking en van slavernij afwerpt.

Zonder de afschaffing van het mannelijke seksuele schema en zonder bewustwording van de vaginale vrouw is geen feminisme mogelijk. Tot zolang blijft het patriarchaat, als historisch tijdperk, nog steeds beschut tegen haar einde. Dit betekent inderdaad dat het

huwelijk blijft bestaan als model voor relaties vermits het alleen wordt bestreden als instituut en niet als structurerende seksuele rol voor het koppel.

In de dierenwereld is de opgerichte penis een teken van macht, van rang en van dreiging, kenmerkend voor de agressiviteit van het mannetje. De vrouwtjes hebben de keuze tussen zich onderwerpen of vluchten. "Het mannelijke voortplantingsorgaan is een ondergeschikte structuur die zich later heeft ontwikkeld en dan uitsluitend bij dieren waarvan de houding tijdens de seksuele daad de aanwezigheid ervan toeliet. De bestaande hiërarchische en machtsverhoudingen tussen de geslachten hebben een uiterst belangrijke rol gehad bij het bepalen van de positie van de man en van de vrouw tijdens de paring. De sterkste en meest assertieve achtervolger bevestigde zijn overwicht door de partner buiten het zicht te bestijgen... Wat betreft de zoogdieren, de mens inbegrepen, is het fout te stellen dat de paringshouding een gevolg is van de aanwezigheid van een penis, het omgekeerde is waar, de mannetjes hebben een penis omdat het seksuele gedrag van hun penisloze voorouders de weg naar de ontwikkeling ervan heeft voorbereid." (W. Wickler)

De vader is slecht, de penis is slecht. Dat is een werkelijkheid in de patriarchale wereld. Waarom zou het meisje zo blind moeten zijn om ze als goedaardig te beschouwen en er een vertrouwensrelatie mee te onderhouden? Zou het dit vertrouwen niet zijn dat haar zal verraden, en zal het niet altijd te laat zijn wanneer ze eindelijk de ogen wil openen?

Gelukkig voor ons zijn veel vrouwen meisjes geweest die hun vertrouwen in het patriarchaat hebben verloren in een apocalyptische verontwaardiging of in een sprakeloze verbazing. Ze brengen vandaag voortdurend de onbewuste inhoud aan het licht van een avontuurlijk proces dat nog in volle ontwikkeling is.

Wanneer we zeggen dat we onze krachten moeten toespitsen op de kittelaarvrouw dan is het niet onze bedoeling een waardeoordeel te vellen over vrouwen, wel om op de karaktertrek te wijzen die de voorbode van het zelfbewustzijn in zich draagt. Het is inderdaad de vrouw die in het feminisme haar natuurlijke uitlaatklep vindt omdat ze tijdens haar leven in heel het kluwen van willekeurige en gewilde situaties heeft geproefd van bedwelmende momenten van haar eigen wording als individu. En het feminisme verkrijgt net door haar vorige ervaringen een eigen werkelijkheid, die inderdaad een bevestiging is van een waarheid die aan het licht wordt gebracht, en niet alleen als klaagzang. Hoe

vermoeiend de beproevingen ook waar een vrouw, die zich niet terugvindt in haar rol, verplicht doorheen moet, de feministische bewustwording laat haar niet futloos achter. Zich bewust wordend van het waarom van elk van haar authentieke daden, gaat ze ook beseffen waarom ze niet werd begrepen en waarom ze niet volledig gefrustreerd is en haar onverschrokkenheid behoudt. Terwijl voor de vaginavrouw het feminisme een traumatische beleving kan zijn omdat ze niet gewoon is aan onafhankelijk nadenken en ook omdat ze, net dankzij de onafhankelijke gedachte, bewust wordt van het bedrog waar ze tegenaan loopt ten gevolge van haar vertrouwen in en haar unie met de man. Voor deze vrouw is het feminisme een ommekeer in haar leven en geen voortzetting, waardoor de onafhankelijkheid van de man het pijnlijke aspect kan krijgen van de meest volledige ontgoocheling. Maar de woede over de voorbije slavernij is, net zoals de opstand ertegen, een onontbeerlijke aanwinst voor het feminisme.

Het is geen mysterie, anatomisch noch fysiologisch, dat de kittelaar het deel van het vrouwenlichaam is met de meeste zenuwuiteinden en dat de gevoeligheid van de vagina beperkt is tot de ingang, zowat het eerste derde deel. De vagina is dus een ware "anatomische onmogelijkheid" (Kinsey) als oorsprong van het orgasme. Trouwens, elke erotische cultuur sinds het begin der tijden heeft kletspraat verkocht over de noodzaak bij de man aan bijzondere technieken en kennis in de liefdeskunsten, om tijdens de coïtus het genot van de vrouw te verzekeren en haar de bevrijdende stadia van de seksuele spanning te helpen bereiken. In feite produceert de coïtus, door het uitrekken van de genitale membranen en dikwijls ook door het contact met het lichaam van de man, een indirecte ritmische massage van de kittelaar die de orgastische reactie bepaalt, samen met en vermenigvoudigd door de psychische opwindings, veroorzaakt en getransformeerd door de kittelaar. Vanuit de kittelaar straalt die uit over heel het vrouwelijke seksuele stelsel. De nefaste fallische analogie waarmee Freud de kittelaar interpreteerde heeft verhinderd dat het orgaan van het genot, dat spontaan werd ontdekt door het meisje tijdens de zelfbevrediging, eveneens werd erkend als het genotsorgaan van de vrouw. Maar dit is niet meer dan de omstandigheid van een fatale fout voor generaties vrouwen, en een uitvlucht, die de mogelijkheid gaf om uit te drukken wat de patriarchale wereld nodig had om de vrouw vast te zetten, aan de dageraad van haar bevrijding, in haar oude staat van afhankelijkheid.

Het feit dat de man ons, tegen elk fysiologisch argument in, vaginaal heeft gewild, had ons tot nadenken moeten stemmen. De man wil nooit een vrije vrouw maar een slaafse. De

vrouw heeft zich op geen enkel gebied van het leven kunnen uitdrukken en zeker niet in betrekking met haar seksualiteit. Ze schreef haar eigen *Kama Sutra* niet, ze heeft geen onderzoek gedaan naar haar eigen geslacht, behalve dan op aangeven van vooroordelen die door anderen werden opgelegd. Kan men geen verdenkingen koesteren over de hardnekkigheid waarmee de man de vrouw de ware weg van de vrouwelijkheid wil wijzen?

Bevestigen dat de vrouw geen erotische fantasie heeft, houdt geen rekening met het feit dat ze, doordat ze haar eigen seksualiteit niet kan beleven, wordt geërotiseerd door de psychologie van ontvankelijkheid. Ze verwacht van de man suggesties en aanmoedelingen en past zich aan. Dit is geen onderdrukking, het is het pad van het plezier voor de vrouw die gedwongen is tot seksuele substitutie.

Het moment van de vereniging, wanneer ze als complementair wezen geniet van het einde van haar onvolledigheid door zich diep te laten penetreren door de man die er plezier aan beleeft, is de psychische motor geworden die de wellust van de vrouw opwekt.

De vraag rijst waarom de vagina passief is? Kan ze niet worden ervaren als iets dat neemt, dat daden stelt in plaats van iets dat wordt geplukt, dat zich aanpast en ondergaat? Want dat is een interpretatie van de man die de vrouw actieve gevoelens aanraadt, of eerder, haar plezier verandert van het bezitten naar het geabsorbeerd en bezeten worden.

In de patriarchale seksuele cultuur is het niet de man die de vrouw zoekt, het is zijn penis die de vagina zoekt. Waar de vrouw belang aan hecht in een relatie is voor de man niet meer dan een seksueel voorval, daarna gaat hij tot iets anders over.

"Telkens ze proeft van de Purushayta [De vrouw berijdt de man] moet de vrouw zich eraan herinneren dat het plezier van haar man niet perfect zal zijn zonder een uitzonderlijke moeite van haar kant en dat ze zich daarom speciaal zal moeten inspannen om naar believen haar Yoni (vagina) op te spannen en zo goed mogelijk de Lingam (penis) te omsluiten, te kneden en weer te ontspannen, in een woord, als de hand van het melkmeisje Gopala wanneer ze de koe melkt. Dit leert men pas met veel ervaring en vooral door de wil naar het eigen orgaan te richten, zoals mannen doen wanneer ze zich oefenen om hun gehoor of hun tastzin aan te scherpen. Het zal een geruststelling zijn, te weten dat eens onder de knie, deze kunst niet meer verloren gaat. De man zal haar dan waarderen boven alle andere vrouwen en ze niet inwisselen voor de mooiste Rani

(koningin) der beide werelden. Dat is het belang van de Yoni die zich kan sluiten voor de man!” (K Malla, Kama Sutra of Ananga Ranga, de Indiaanse liefdeskunst)

Ondanks alle hoffelijke en liefdesliteratuur die hoort bij de heteroseksuele verhoudingen in de cultuur, wordt de man niet impotent als hij weet dat de vrouw er geen plezier aan beleeft. De penis toont op die manier zijn ware aard van autoritair orgaan dat de plaats van zijn plezier waardeert, niet uit wederkerigheid, maar omdat het hem dienstig is.

De vrouw beeldt zich tijdens de geslachtsgemeenschap in dat ze wordt verkracht, dit wordt geïnterpreteerd als een gevolg van de onderdrukking uitgeoefend door de beschaving die haar ertoe heeft gebracht het plezier tegen haar wil te aanvaarden op masochistische wijze. We onthouden echter dat er een waarheid schuilgaat in wat opduikt uit het onderbewustzijn van de vrouw, dat ze zich uitsluitend schikt omdat ze geen andere weg heeft naar het vaginale plezier dan te ondergaan.

Tijdens de geslachtsgemeenschap beeldt de man zich in dat hij een vrouw misbruikt. Dit wordt geïnterpreteerd als het gevolg van de onderdrukking uitgeoefend door de beschaving die hem ertoe bracht zich te erotiseren in een uitbarsting van onverantwoord geweld. Ook in dit fenomeen zien we een glimp van een andere, latente waarheid in het mannelijke onderbewustzijn. De vrouw wordt echt gebruikt tijdens de geslachtsgemeenschap, en dat ze weigert en uiteindelijk zal worden genomen, levert de man een uitvergroot beeld van zijn viriliteit en dus van zijn macht.

Waarom bereikt de man, zo fier op zijn seksuele beschikbaarheid, zijn beste evenwicht in de weerspiegeling van een vrouw, die dit soort lichtheid niet bezit, en die zich telkens aan hem bindt? En waarom heeft hij het nodig te tonen dat hij zich ergert aan deze gehechtheid van de vrouw, maar zich verloren voelt zodra hij te maken heeft met een partner die haar ogen opende voor haar toestand van voorwerp en zich niet meer schikt in het verder bijdragen aan de emotionele snuffjes – bibberen, zelfopoffering, aanbidding ... – die het gesmaakte plezier van de ander vervolledigen? De man voelt zich hierdoor gerustgesteld omdat de seks die hij zo achteloos heeft zich niet tegen hem keert door van hem op zijn beurt een voorwerp te maken.

De vrouw die in het monogame koppel, dankzij een bewuste en vrijwillige inspanning, van het kittelaarstadium overgaat naar het vaginale, merkt dat ze een psychologische

ontgrendeling tegenover de man heeft moeten bewerkstellingen om van het meest absolute plezier en de meest volledige harmonie te kunnen genieten. Het spreekt vanzelf dat het aanvaarden van de rol van echtgenote en van moeder, en dus van het zich uitsloven voor de anderen ter zelfverwezenlijking, evenals het opeisen van een eigen seksualiteit een onhoudbare schizofrene situatie is. Zich gedragend als een flauw afkooksel van de vaginavrouw, als een ongelukkige vaginale dus, slavin en voortdurend afgezonderd van haar elan naar autonomie en demystificatie van de man, voelt ze zich diep schuldig. Een uitweg uit dit schuldgevoel is om ook in de seks te bevestigen dat ze is aangepast aan de waarden van de afhankelijkheid en af te zien van haar eigen echte kittelaarorgasme, veelbelovend en uitdagend zoals elke uitweg naar autonomie, die inderdaad tot haar ervaring behoort vermits elk deeltje van haar hersenen ervoor openstaat. De andere uitweg, die een gevolg is van de feministische bewustwording, is het versterken van de drang naar een bestaan zonder regels, om zo de psychische eenheid te herstellen op basis van de zelfbevestiging en niet op basis van de wellust zichzelf te verliezen. Deze weg geeft geen enkele zekerheid aan normen of wetten en kan niet rekenen op de goedkeuring van de patriarchale man, maar geeft uitzicht op het onverwachte dankzij de verbeeldingskracht van de vrouw in volle zelfvertrouwen.

De patriarchale maatschappij houdt de voorrechten in stand die de zoogdieren toekenden aan de mannelijke agressiviteit. Het is waar dat het paard, zoals menig ander dier, een *harem* nodig heeft, maar de behoefte van de merrie is niet om in groep te worden gedomineerd door de hengst. Want het is waar dat om hen te verzamelen en te bezitten hij gebruik maakt van geweld en dat ze zich wanhopig verzetten. Alleen tot bloedens toe gebeten en na lange strijd verslagen, aanvaarden ze de heerschappij.

Onder masturbatie verstaat de mannelijke seksuele cultuur niet alleen zelfbevrediging (autoerotisme, autoseksualiteit), maar ook elke vorm van stimulatie van de geslachtsorganen zonder gemeenschap. Deze interpretatie is niet meer dan een weergave van de voorrang van de actieve viriliteit van penetratie en van de gevoelens van het actieve deel, met de vagina als bevoorrechte plaats, ook als met penetratie orale of anale seks wordt bedoeld. Binnen een dergelijke cultuur is de vrouwelijke seksualiteit dus enkel toegankelijk via masturbatie, desnoods met een partner. Vermits elk orgasme wordt bereikt dankzij de ritmische wrijving van de geslachtsorganen is het conventionele karakter van deze verschillen duidelijk. Het is bovendien interessant op te merken dat de penetratie van een vrouw door een homoseksuele man, beschouwd als plaatsvindend buiten een

relatie, moet worden gezien als een masturbatie *per vaginam*. Het ligt voor de hand dat het idee van masturbatie samengaat met een gevoel van genot dat wordt beleefd in eenzaamheid en in afzondering. Hoe kan ditzelfde begrip worden gebruikt om te verwijzen naar het plezier dat wederzijds wordt verschaft in de lusten van het minnespel? Volgens ons ligt het verschil tussen wat masturbatie wel of niet is in het erkennen van de aanwezigheid van de andere en in het wederzijdse erotisme en niet in het volgen van een coïtusmodel tot de wederzijdse gewenning en ontkenning of tot de geconditioneerde reflex. Het gaat hier over de verplichting tot de door de patriarch uitverkoren daad die de viriliteit en de ideologische betekenis van de heteroseksuele voortplantingsgerichte penetratie bewaakt.

De opvoeding van de mensenkinderen van beide geslachten is erg verschillend, zowel in de kindertijd als in de puberteit. Bij de enen wordt het daadwerkelijk oefenen als dusdanig aangemoedigd, bij de anderen wordt een intense terughoudendheid aangespoord om de daad op zich te overstijgen in een catharsis van het gevoel waarin de daad als opgeheven wordt verondersteld.

Het gaat hier om twee conditioneringen voor eenzelfde werkelijkheid die aanvankelijk een doel had in het moederschap of in het monogame koppel, met onderdrukking van de vrouw. Maar wanneer de jongeren vandaag een ontmoeting zoeken, zijn deze verschillen verantwoordelijk voor hun falen zonder mogelijke uitweg en met dramatische ontwikkelingen die door geen enkel vergelijk achteraf nog kunnen worden goedge maakt.

De psychoanalyse vergist zich wanneer ze bevestigt dat de volwassen vrouw leeft om zich te geven en zich over te geven aan de andere. Deze houding is daarentegen, in tegenstelling tot de ontdekking van de zelfbevrediging door het meisje, wat haar weghoudt van het ware erotisme en wat haar terugwijst naar het terrein van de gevoelens waarin ze, door de man in dit bedrog gedwongen, haar vleselijke lusten onderdrukt, begeerten die nochtans al autonoom waren en volstonden om de hoogste toppen van genot te bereiken.

We wantrouwen het optimisme van sommige geëmancipeerde vrouwen die hun eigen sportieve en van drama verstoken overeenstemming met de man als een te volgen voorbeeld uitstellen. We ontkennen niet alleen dat een vrouw vandaag in gelijk welk domein van de mannelijke wereld een bevredigende relatie kan hebben, we stellen bovendien vast dat de vrouw, die op de hoogte is van alle voorrechten en lichtzinnigheden

van de man, door zich te gedragen volgens het “noblesse oblige”, zich neerlegt bij een ander soort onderwerping, die van een traditionele echtgenote. Net zoals het voor de welgestelden, de succesvolle en dominante sociale gelederen in betere tijden trouwens altijd al was. Die geëmancipeerde vrouw schenkt de man het comfort haar eigen gevoelens af te stemmen op de zijne, haar eigen eisen op de zijne, haar versie van de feiten op de zijne, en zo, in de illusie niet te zijn overwonnen, wringt ze haar eigen authenticiteit, haar eigen waarachtigheid de nek om.

Zelfstandigheid betekent voor de vrouw niet de afwezigheid, het isolement van de man, zoals gevreesd door de vaginavrouw die gewoon is haar belang te vinden in het koppel. Het betekent wel het voor zich houden van de macht die ze sinds eeuwen heeft afgestaan aan haar heer en meester.

De vrouw die al of niet moeiteloos overstapte van de kittelaarervaring naar de vaginale, is de vrouw die nog het meest de onafhankelijkheid van de man afzweert. Ze lijkt nochtans de sleutel van het probleem in handen te hebben vermits ze het genot kan vergelijken tussen een kleine en een grote psychologische en dus fysieke betrokkenheid met de man. Maar ze beleeft die mindere betrokkenheid als een scheiding, hetgeen eigenlijk overeenkomt met de freudiaanse interpretatie van de volwassen vrouw die in staat is zich volledig en zonder voorbehoud over te geven aan de ander. Meer of minder betrokkenheid met de man is synoniem voor een grotere of kleinere zelfverwezenlijking met de man en dus voor meer of minder genot. Deze vrouwen – die de echte verdediging vormen van de patriarchale seksuele cultuur, en de sluitsteen zijn van het opdringen van die cultuur aan de grote meerderheid van de vrouwen, met de afpersing erbovenop van een objectieve en beproefde superioriteit van gevoelens – hebben zonder het te beseffen een erg grote invloed. De naïeviteit een overtuigende echo te bieden aan de grote wellusten van een orgasme, op hetzelfde moment en op het ogenblik dat hij heeft gekozen, vloeit voort uit een vooringesteldheid te denken dat het toppunt van het erotisme erin bestaat deze toestand te bereiken. De vaginavrouw heeft de neiging ver verwijderd te blijven van het ware erotisme, dat niet hetzelfde is als een fusie met de andere noch het bewustzijnsverlies ten gevolge van psychische prikkels die afkomstig zijn uit de verliefdheid uit puberdromen, maar wel een spel en een vervoering waarin de mogelijkheden tot zelfverruiming, tot zelfontwikkeling direct voortvloeien uit de wederzijdse lichamelijke antwoorden van de een en de ander. Het zuivere erotisme, afkomstig uit het bewustzijn, ontsluit de mogelijkheid tot wording van het individu, maar de vrouw,

overgelaten aan de gevoelens en de extase van de éénstemmigheid, wordt weggehouden uit haar lichamelijke pool die samen met de ethische pool haar het gevoel van volheid en voldoening hadden moeten geven dat naar de creativiteit leidt.

Voor de vrouw is het vaginale genot niet het diepste en meest volledige, maar wel het officiële genot van de patriarchale seksuele cultuur. Dit genot bereiken betekent voor de vrouw dat ze zich verwezenlijkt voelt in het enige voor haar bevredigende model, in het tegemoetkomen aan de verwachtingen van de man.

“Begrijpelijkerwijze beleeft de vrouw, in een steekproef, zowel subjectief aangevoeld als objectief gemeten, tijdens het orgasme de hoogste fysiologische intensiteit aan de hand van technieken van zelfmanipulatie of met mechanische middelen die door de proefpersoon zelf werden bediend. Onmiddellijk gevolgd door het erotische intensiteitsniveau dat werd bereikt bij manipulatie door de partner. De laagste intensiteit van reactie in de organen werd geregistreerd gedurende de coïtus.” (W.H. Masters en Virginia E. Johnson)

De man weet niet meer wie de vrouw is zodra ze uit de kolonisatie en uit de rollen treedt die hij kreeg voorgekauwd in een millennialange ervaring: moeder, maagd, echtgenote, minnares, dochter, zuster, schoonzuster, vriendin en hoer. De vrouw was een voorwerp, klaar voor gebruik, dat voor hem geen geheimen meer had.

Elke rol hield een garantie in voor hem. Die garantie achterwege laten, had het verlies van de zelfwaardering van de man tot gevolg, het einde. Vandaag weet elke “andere” vrouw dat elke man haar in zijn hart al heeft afgeschreven. Omdat hij ze niet kan onderbrengen in een hokje is hij geïrriteerd en bewust van zijn onmacht ten opzichte van het tanende begrip tussen de geslachten. Hierin geholpen door de psychoanalyse, die de weerstand van de man weerspiegelt om toe te geven dat de vrouw hem voor problemen stelt, zal hij elke vrouw die hij niet in een rol kan thuisbrengen, verdacht maken met een oordeel over haar psychoseksuele gezondheid.

“Bij de honderden patienten die ik zag en behandelde over de jaren”, bevestigt W. Reich met verwijzing naar zijn praktijk uit de jaren 1920-'25, “was er niet een enkele vrouw die niet leed onder de volledige afwezigheid van vaginale orgasmes. Bij de mannen had 60 tot 70 % ernstige genitale afwijkingen.” Wanneer de overige 30 of 40 %, zonder

vanzelfsprekende gebreken zoals impotentie of vroegtijdige zaadlozing, hun gevoelens en hun gedrag beschreven tijdens de geslachtsgemeenschap, kwam Reich tot het besluit dat ook zij te lijden hadden onder ernstige stoornissen van de genitaliteit. En Reich benadrukt nog maar eens de onmogelijkheid om genitaal gezonde vrouwelijke patienten te vinden. “De vrouw werd genitaal gezond geacht wanneer ze erin slaagde een kittelaarorgasme te hebben. Het onderscheid tussen de opwinding van de kittelaar en die van de vagina was niet gekend. Eigenlijk had niemand ook maar het minste idee over de natuurlijke functie van het orgasme.” Uitgaande van de veronderstelling van een normale coïtus, inclusief overgave, tederheid en wederzijdse begeerte, versterkt Reich zowel voor de neurotische persoonlijkheid van de man (meestal verkrachter, sadist en exhibitionist), zelfs wanneer hij in staat is om geregeld geslachtsgemeenschap tot een goed einde te brengen, als voor de vrouw (die geen vaginaal orgasme kan hebben en waarvan de houding tegenover de partner angst, afstandelijkheid en mannelijkheid weerspiegelt), de freudiaanse ideologie van het vaginale orgasme. Maar wij zien niet in hoe je kan volhouden dat de vrouw die wel een kittelaarorgasme maar geen vaginaal orgasme kan bereiken, een vrouw is die haar orgastische mogelijkheden niet kan waarmaken, noch op welke manier ze vergelijkbaar zou zijn met, bijvoorbeeld, de man die verklaart geen aangename gevoelens te hebben tijdens de zaadlozing. Ze zouden misschien vergelijkbaar zijn indien ook de vrouw zou bevestigen uit haar kittelaarorgasme geen enkel zintuiglijk hoogtepunt te halen noch enige ontlading van seksuele spanning. Maar dit gebeurt slechts wanneer de vrouw zich bewust wordt van de negatieve en voorbijgaande betekenis die de mannelijke seksuele cultuur toekent aan het kittelaarorgasme, al was het maar door de reactie van de partner, en van de test die haar vrouwelijkheid te wachten staat bij de overgang naar een superieur, definitief vaginaal orgasme. Het simultane orgasme tijdens de geslachtsgemeenschap (wanneer de partners zich wederzijds volledig overgeven eens het karakteriële harnas van de erotofobie ten gevolge van de onderdrukking is afgeworpen) beschouwen als optimaal en enige gezonde ervaring, is een absolute hypothese die het seksuele model in stand houdt dat verantwoordelijk is voor de vrouwelijke angst. De vereniging van de geslachten met betrekking tot het genot, in een werkelijkheid waar de geslachten vijanden zijn, niet uit een tragisch misverstand dat voortspuit uit de onderdrukking, maar ten gevolge van het millennialange beheer van de wereld door de man en de millennialange uitoefening van de mannelijke macht, was altijd al de fuik waarin de vrouw werd geleid. Vandaag wil de vrouw het orgasme niet uit overwegingen met betrekking tot het koppel, maar voor haar eigen fysiologische en mentale gezondheid. Want ze vindt het angstaanjagend sinds millennia te worden meegesleept, haar eigen opwinding te laten meelopen met die van de partner

zonder dat goed te weten hoe ze weer kan afdalen of herstellen tenzij door haar lot en haar beschikbaarheid aan haar partner over te dragen. En omdat het alternatief voor de vrouw om de opwinding te weigeren van zodra ze niet meer in de mogelijkheid is om haar uitweg te garanderen, nog beangstigender is. De zekerheid van het orgasme daarentegen, van de kennis ervan en van de juiste handelwijze om het te bereiken, is wat de vrouw in staat stelt om te reageren op seks en om actief bij te dragen tot de opwinding. De passiviteit van de vrouw is de remedie voor wie niet meewerkt aan een proces waarvan de oplossing niet onder controle is, en het is deze frustratie waardoor ze een instrument van de ander wordt. De vrouw blijft achter met het genot op de limiet van de angst. Ook de wereldvisie van Reich is typisch mannelijk, vertrekkend van toch wel verschrikkelijke gegevens van wreedheid en van lijden bij seks, wordt het patriarchaat veilig gesteld via het mirakel van totaaloplossingen. Informatie van die aard zouden de mannelijke mensheid ervan moeten overtuigen de dictatuur van het menselijke geslacht vaarwel te zeggen. Alle wereldverlossers waren patriarchen, maar de wereld redt het niet op die manier. Het is duidelijk dat er binnen het patriarchaat geen redding mogelijk is.

“De vrouw is een zilveren schaal waarin de man zijn gouden vrucht legt.” (Goethe)

Het patriarchaat geeft een glans van cultureel prestige aan al wie behoort tot het mannelijke geslacht. Die kan trouwens ook in een middelmatige individuele situatie rekenen op dat ietsje meer dat de vrouw blijft fascineren in elke relatie, in de liefde zowel als op het werk. Door een onevenwicht in te stellen waar geen enkele vrouw alleen gedurende haar leven een einde kan aan maken, heeft dit bedrog de vrouw overgeleverd aan de genade van de man. Het feminisme weerhoudt haar ervan de frenesie ernstig te nemen die gelijk welke man ertoe verplicht een onuitwisbaar spoor na te laten van zichzelf, ook als dat spoor noch de inspanning van de man rechtvaardigt, noch, en dat is erger, de mythische visie die de vrouw heeft van de culturele werking van de ander en er maar niet in slaagt de absolute oppervlakkigheid ervan te doorzien.

Het ontbreekt Reich aan het bewustzijn van de ware crisis tussen een koloniserend geslacht en een gekoloniseerd geslacht. Hij heeft interesse voor de vrouw omdat hij niet kan voorbijgaan aan de metgezel van de man. Maar het was Reich die, overtuigd van de totale perversie van de instincten, geobsedeerd was door die laatste, tragische protagoniste uit de jaren van het fascisme, nazisme, stalinisme, Mccarthyisme. En het is voor de man dat hij een herstelbad in de oorspronkelijke energie van de kosmos

vooropstelt. Maar het is aan de vrouwelijke mensheid om de macht van het mannetje uit de volledige evolutie van de soort te verdrijven en zich te verlossen van het lot waartoe een onevenwicht in kracht en functie haar heeft veroordeeld. De vrouw vraagt zich af of het waar is dat de vrouwelijke dieren, van lagere en hogere soorten, tot en met de primaten waarvan we blijkbaar afstammen, het moeten stellen zonder de vitale ontlading van het orgasme, en ze houdt een sceptisch oog op de natuur die door de man als getuige wordt opgeroepen. Welke getuigenis? Een orgasme bereiken tijdens de geslachtsgemeenschap was voor de vrouw ongetwijfeld het resultaat van de intelligentie. De intelligentie van het onderdrukte wezen dat met het onderdrukkende wezen de psychische band legt die het vrouwelijke dier mist. Maar de intelligentie waarmee ze emotionele gelijkstemming vond in het plezier van de seksuele heerser, is dezelfde waarmee ze sinds het begin der tijden onderworpen bleef aan de welwillendheid van de andere. De enige vrouwelijke intelligentie die het feminisme erkent, is deze die wegleidt uit de gevangenschap waarin de man haar houdt en die tot uiting komt in de afwijzing van theorieën die de opwinding en het orgasme tijdens de coïtus als de uitdrukking van de vrouwelijke seksualiteit beschouwen. Ervan bewust dat het orgasme dat wordt bereikt door de suggestie van de fysieke samenkomst van de lichamen, waarvan er een, dat van het superieure ras, zich in een automatische toestand van genot bevindt, doet de vrouw beroep op een seksualiteit die de orgastische ontlading op geen enkele wijze verbindt met de mentale toestand van aanvaarding van de slavernij. De vrouw begint na te denken in de eerste persoon en ze luistert niet naar suggesties behalve als die haar bevrijden van het andere geslacht. Ze is op haar hoede voor alles, de natuur zowel als de kosmos. Ze wil geen buitensporig belang hechten aan geslacht, relatie, genot. Eindelijk in het bezit van haar seksualiteit, zal niemand haar nog kunnen overtuigen dat haar inspanning goed zal worden vergoed en dat een ogenblik van genot een heel slavenleven waard is.

Voorbij de theorieën van de kosmische overlap en de wederzijdse penetratie van twee orgoonsystemen, kan de vrouw, nu bevrijd van de mythe en van het seksuele model van de man, eenvoudig vaststellen dat haar kittelaarorgasme en het mannelijke orgasme, bereikt tijdens een erotische wederkerigheid, hetzelfde fenomeen zijn. Hoe lang ook de biologische en emotionele waarden van het koppel en de wederzijdse overgave nog worden benadrukt, we hebben begrepen dat alleen het zich overgeven aan het orgasme belangrijk is.

Om een orgasme te bereiken tijdens de geslachtsgemeenschap moet de vrouw een beeld

hebben van de man dat het beeld overstijgt dat ze van zichzelf heeft en er zich bovendien van overtuigen dat ze bij een man is die het niveau heeft van de hoge indruk die ze van hem heeft.

Er komt een moment in het leven van de vrouw dat voorbijvliegt als een meteor. Dit gebeurt wanneer ze zich losmaakt uit het vaderlijke huis en zich helemaal alleen en verward bewust wordt van de mogelijkheden van haar bestaan. We kunnen ons afvragen hoe het mogelijk is dat deze periode van autonomie zo kort is. Waarom de toenadering met de man een zo goed als onmiddellijke capitulatie met zich meebrengt. Het wachten op de ontmoeting met de man, de basis van haar voorbereiding op het leven, gaf aanleiding tot een beschikbaarheid nog voor ze zich ervan bewust kon worden. Niets van wat van haar was, zelfs niet het plezier van de zelfbevrediging, behoudt enige tastbaarheid tegenover de omwenteling die optreedt bij het contact met de mannenwereld. De onwetenschap, de onverschilligheid, de verdraagzaamheid of de vijandigheid van de man tegenover zijn eigen seksuele genot en de manieren om het te bereiken, zijn bepalend voor zijn reactie tegenover het genot. Tijdens de onstuimigheid van de jeugd, wanneer de jongeman wordt opgeslorpt door het mateloos uitoefenen van zijn seksualiteit, ondergaat de jonge vrouw echter een bruuske koerswijziging die haar desoriënteert en teleurstelt. Ze verliest het zelfvertrouwen dat in haar psyche was opgedoken toen de uitwendige druk voor een ogenblik losliet en waardoor ze nu als het ware een ineenstorting van haar persoonlijkheid doormaakt die haar hechting aan de man herbevestigt. Het is tijdens deze overgang dat zich van haar, met betrekking tot haar zwakte, een toestand van angst, van bezorgdheid meester maakt, en het is tegen deze achtergrond dat de man werkzaam is. Zoals een oude Indiase auteur het verwoordde: "Alle jonge vrouwen luisteren naar wat mannen zeggen, maar soms antwoorden ze niet".

Laten we niet vergeten dat het moment waarop de vrouw de bodem raakt van het existentiële lijden binnen de mannelijke cultuur, het moment is waarop ze er onbewust toe komt het gebrek aan genot gewoon te worden. Dit gebeurt nadat ze zich een partner heeft opgelegd, niet ter bevrediging van haar erotische behoeften, maar ter bevrediging van de behoeften van haar mythische visie van de man en van zijn aanwezigheid in haar eigen leven.

De vrouw heeft traditioneel haar zelfbevestiging gezocht in de cultuur, en, nog meer gegeerd, in de mannelijke creativiteit. Terwijl ze tijdens haar adolescentie en jeugd terrein

verliest, zal de jonge vrouw, in haar zelfontplooiing of terugplooiing, soms spontaan een uitweg vinden in een uitdrukkingwijze en een creatieve richting proberen in te slaan. Vandaag waarschuwt het feminisme de vrouw voor dit punt en nodigt haar uit tot het besef te komen dat de eerste handeling die de vrouwelijke ontvoogding mogelijk maakt – in het besef dat haar seksuele kolonisatie de basisvoorwaarde is voor haar zwakte en haar onderwerping – die is waaruit elke vrouw vertrekt die zich wil bevrijden. Indien ze er de voorkeur aan geeft zich uit te drukken in de mannelijke wereld, dan moet ze weten dat ze zich bezig houdt met een activiteit die haar creatieve energie cultiveert en tot uitdrukking brengt met de bedoeling zich te meten met de mannen elk apart en om in hun kring te worden toegelaten. Het feminisme beschouwt dit als een activiteit die wordt tentoongespreid vooraleer het zelfbewustzijn optreedt en heeft er alleen respect voor wanneer de vrouw er de bevrijding in vindt van haar culturele volgzzaamheid van de man.

De vaginavrouw is de vrouw die de mythe ondersteunt van de grote machtige penis en ze is de hoeder van de ideologie van de patriarchale viriliteit. Ze is een projectie van de mannelijke trots en ze wordt de nachtmerrie van zijn biologische aftakeling. Maar indien het waar is, zoals aangetoond door Masters en Johnson, dat het vrouwelijke orgasme bestaat dankzij de kittelaar en dat het steeds identiek is, welke genitale organen er ook bij betrokken zijn en welke stimulatie er ook aan te pas komt – directe of indirecte, somatische of psychische prikkeling van de kittelaar – en indien het waar is dat de directe stimulatie, zelf opgewekt of door de partner, sneller en zekerder en tot een intenser orgasme leidt, hoe is het dan mogelijk dat de onderzoekers die dit ontdekten, blijven praten over de vagina als het belangrijkste orgaan van de seksueel actieve vrouw, terwijl de kittelaar de focus is van de vrouwelijke seksuele respons? Waarom wordt dit dualisme behouden? En waarom blijft het feit dat bij de vrouwelijke seksuele respons “zonder uitzondering de kittelaar ook door een psychische component wordt gestimuleerd”, zonder commentaar? En waarom zijn die onderzoekers dan verwonderd dat het probleem van het orgasme een probleem van de vrouw is terwijl het orgasme voor de man vanzelfsprekend is en wordt vervangen door het probleem van de erectie? Er valt duidelijk geen antwoord te verwachten van een benadering die tegen beter weten in, bevestigt dat “de functie van de penis erin bestaat een organische manier aan te leveren voor de fysiologische en de psychologische fenomenen van het verhogen en vervolgens oplossen van de mannelijke en vrouwelijke seksuele spanningen”. Want het is in deze dogmatische stap dat de knoop van vervalsing zich verstoppt die het vrouwelijke geslacht tot het hypothetische orgasme bracht en hield, en het mannelijke geslacht tot het vrijwillige karakter van de erectie.

De man heeft de vrouw onderworpen door van haar het wellustige instrument te maken van zijn seksualiteit, maar hij voelt dat zijn macht hem ontglipt samen met zijn wegebbende viriliteit. Het is hier dat zijn antagonistische mechanisme tot stand komt tegenover jonge mannen evenals de discriminatie en het bezit van vrouwen. De patriarchale fallische cultuur is een weerspiegeling van de mannelijke obsessie zodra de gelijkstelling penis = macht is volbracht. De kittelaarvrouw die haar eigen seksualiteit bevestigt via een gebruik dat niet overeenkomt met de stimulatie door de penis, laat de penis over aan zichzelf. Al wat te maken heeft met de penis valt dan niet meer samen met een dominantie waaruit de man zijn exhibitionistische stimuli en sadistische houding haalt, maar met de zuivere en eenvoudige uiting van genot. De erectie, noch de macht, noch de kracht, niets van dat alles is een verzoek van de vrouw. De penis is het mannelijke voortplantingsorgaan, de penis is van hem en voor hem. De man moet zichzelf herontdekken in deze nieuwe dimensie van het bewustzijn. Het delirium van de macht dat de penis weerspiegelde in de vrouwelijke extase en er een verplichting van maakte is een bedrog van zijn eigen dominantie. De vrouw heeft haar eigen bevoorrechte en dierbare plek, perfect en onfeilbaar, waaruit alle extases vertrekken die een mens maar kan proberen te bereiken, en die plek heeft geen direct verband met de penis. Indien dit feministische zelfbewustzijn de man kwade voorgevoelens oplevert en hij zich bedreigd voelt, dan betekent dit dat hij voor zichzelf geen plaats ziet in de wereld zonder de mythe van de mannelijkheid en zonder de onderwerping van de vrouw.

Het bavianenvrouwtje dat zich onderwerpt, draait haar rug naar de dominante man. Die zal de onderwerping bekrachtigen met een ritueel van geveinsde paring. Ook het ondergeschikte mannetje vertoont dit gedrag van onderwerping [tegenover de baas].

Zelfs wanneer de man een ideologische pacifist is, of voorstander van gendergelijkheid, antimilitarist, antiautoritair, profeminist, dan nog zal de vrouw die hem kent in seksuele momenten weten dat zijn viriliteit hem als een natuurkracht overkomt en dat haar culturele bezwaar wordt gesmoord door de agressieve, chauvinistische, gewelddadige, autoritaire en antifeministische rol van zijn patriarchale penis.

Tijdens het minnespel moet de vrouw niet wachten op de storende en onhandige initiatieven van de man met haar kittelaar, maar zelf haar favoriete ritmische strelingen tonen die, ononderbroken zullen leiden tot haar genot. De relatie met een vrouw waarvan

het genot van de kittelaar overeenkomt met haar eigen seksualiteit veronderstelt geen ongewone erotische techniek of handelingen, wel een andere relatie tussen individuen die de bronnen herontdekken van hun genot en de gebaren die ertoe leiden. De man moet weten dat de vagina voor de vrouw slechts een matig erogene zone is en slechts matig geschikt voor seksuele spelletjes, terwijl de kittelaar het centrale orgaan is voor haar opwinding en haar orgasme.

Seks is een essentiële biologische functie van de mens en heeft twee componenten, een persoonlijke, private aanpak bij zelfbevrediging, en een relationele tijdens de erotische uitwisseling met een partner. Het verbod op zelfbevrediging heeft de vrouw hard geraakt omdat haar zelfontwikkeling werd verstoord of zelfs onmogelijk gemaakt, maar ook omdat ze op die manier ongeïnteresseerd en vol schuldgevoelens werd overgeleverd aan de mythe van het vaginale orgasme dat voor haar "seks" werd.

"Wordt wakker, sta op, blanke valk van mij! Te voet heb ik heel de wereld doorkruist om bij jou te raken, drie paar ijzeren schoenen heb ik versleten, drie stalen stokken heb ik gebroken, drie pond oud brood heb ik gegeten. Wordt wakker en sta op, blanke valk van mij, wees mij genadig!" (Russisch sprookje).

De kittelaarvrouw is niet de bevrijde vrouw, noch is ze de vrouw die de mannelijke mythe niet onderging – want die vrouwen bestaan niet in de beschaving waarin we ons bevinden – maar het is de vrouw die op elk moment het hoofd heeft geboden tegen de opdringerigheid van die mythe en er niet in verstrikt raakte. Haar daden hebben niets ideologisch, maar ze zal gedurende een groot deel van haar leven afwijken van de norm, afwijkingen die in de mannelijke cultuur worden gezien als overduidelijke uitingen van de grillen van een mindere. Maar het is wel dankzij dit afwijken geweest dat ze heeft kunnen beginnen experimenteren met haar eigen initiatief om de kolonisatie te weerstaan die haar zwaar onder druk zette om haar te herinneren aan haar rol, inclusief de belofte van de voldoening en de goedkeuring van de man. De kittelaarvrouw heeft kwaad, onmachtig en volledig vastberaden besloten minstens zichzelf te redden op het ogenblik dat haar eigen vriendinnen werden opgeslokt door de mannelijke wereld en verdwenen zonder spoor na te laten. Ze heeft zich niet kunnen neerleggen bij al die verloren levens, bij het fatalisme waarmee ze uiteindelijk aanvaardde dat hun gedachten en gebaren door een ander werden geïnspireerd, en daarin zag ze een historische intrige tegen haar seksegenoten. De kittelaarvrouw is een vrouw die uit zelfbewustzijn weerstand heeft geboden door een

deel van haar vrouwelijkheid te onderdrukken tot ze ontdekte welk deel haar werd opgelegd en onderhouden door de man. Ze heeft dit niet gedaan met de zekerheid van de bevrijding maar vanuit een authenticiteit die ook tot niets had kunnen leiden.

Onder de klassieke teksten van de patriarchale eenheid bevinden zich de indische liefdestechnieken zoals beschreven in de *Kama Sutra*. In de huidige wereld worden die hernomen door mannen die gejaagd op zoek zijn naar opvallende prestaties van viriliteit en van liefdesuitspattingen alsook door vrouwen die geloven wat de mannen over seks zeggen en ernaar smachten te passen in de meest uitzonderlijke rolpatronen die hen worden voorgesteld. Maar de vrouw wordt er zich van bewust dat het vaginale genot in koor wordt bereikt en dat die éénstemmigheid wordt bepaald door de vrouw die zich aanpast. De man wordt tijdens de geslachtsgemeenschap inderdaad meegesleurd in een keten van fysiologische reacties terwijl de vrouw eraan moet wennen dit opwindend genoeg te vinden om zelf haar orgasme te bereiken. Het ligt voor de hand dat hoe meer de vrouw zichzelf kan uiten in de zelfbevrediging en het *heavy petting*, hoe moeilijker ze het psychologisch zal hebben zich te vinden in deze noodzaak. En het ligt eveneens voor de hand dat het hier niet gaat over een eenvoudige seksuele aanpassing die in werking kan treden, maar over de algemene houding van de vrouw die de man voorrang geeft in het leven en in de wereld. Men kan dan ook niet ontsnappen aan de vaststelling dat het de totale onderwerping van de vrouw was die in het koppel uit de patriarchale wereld de bloei mogelijk maakte van de gouden eeuw van het erotisme. Het is deze vrouwelijkheid waarvan Freud en Reich het voortbestaan willen verzekeren.

De man is *Logos*, de vrouw is *Eros*. Dit betekent dat de man penis is en de vrouw vagina. De man stelt zich tevreden wanneer hij een object ontmoet, een voorwerp, de vrouw is tevreden met haar geestdrift voor een persoon, een sujet.

Het feit dat de vrouw in de patriarchale cultuur wordt geobjectiveerd, komt tot uiting in het verschil tussen de levensloop van de volwassen man en die van de volwassen vrouw. De ene heeft een persoonlijkheid die een aantrekkingskracht uitoefent met een erotische betekenis, ook tijdens de aftakeling, de andere wordt er zich brutaal van bewust dat de verwelking van de fysieke frisheid in het beste geval een verdraagzaamheid meebrengt die de erotische uitsluiting vermijdt of vertraagt. De man heeft het vruchtgebruik van de mythe, de vrouw heeft onvoldoende persoonlijke hulpmiddelen om er zich een maken. Zij die het alleen hebben geprobeerd, ondergingen een trauma dat hun leven inkortte.

Reich heeft niet alleen op volstrekt beslissende wijze het seksuele model van de coïtus herbevestigd, maar, merkend dat dit model wordt gerealiseerd in een toestand van vijandigheid tussen de geslachten, heeft hij eveneens betoogd dat dit echte orgasme het bewijs is van een nieuw verbond. Echter, in tegenstelling tot wat Reich dacht, stelt het orgasme in de patriarchale cultuur voor de man en voor de vrouw niet hetzelfde probleem. Tijdens de coïtus volgt het voor de ene automatisch, voor de andere ten gevolge van een tussenkomst, een bemiddeling. Indien deze psychologische interferentie niet aanslaat, heeft de vrouw geen orgasme, punt. Ze zal er daarentegen automatisch een hebben bij directe stimulatie van de kittelaar. Impotentie en vroegtijdige zaadlozing hebben niets te maken met welke moeilijkheid ook om een orgasme te bereiken, maar met een erectieprobleem. Al deze toestanden hebben bijgevolg te maken met het seksuele model van de geslachtsgemeenschap, een cultureel model van viriliteit en vrouwelijkheid, niet van orgasme. Reich heeft de viriele, patriarchale man daarbij ondersteund en hij heeft zich ingebeeld de vanaf nu onafscheidelijke sadistische component – afkomstig uit de traditie van de dominantie - uit te drijven door die te behouden in de seksuele daad van de dominantie. Hij heeft tezelfdertijd het vaginale orgasme bevestigd als de seksuele volledigheid voor de vrouw en hij heeft daarbij het freudiaanse vooroordeel over de kittelaar herhaald en verergerd en een patriarchaal antwoord geformuleerd op de angsten van de vrouw tijdens de geslachtsgemeenschap. De man behield het orgasme dat hij had, de vrouw bleef bij het alternatief tussen een oppervlakkig, kinderachtig en mannelijk orgasme dat haar volledige complimentariteit met de man bekrachtigt, en de afwezigheid ervan. De ideologie van de onderdrukking heeft vanuit een foute diagnose een foute verwachting voor de mensheid gecreeërd. Aangezien het onvoorstelbaar was dat er iets “nieuws” kon gebeuren, heeft men gedacht dat er een te recupereren verleden van spontaniteit bestond – een teruggrijpen dat typisch is voor de manier waarop de patriarchale beschaving vooruitgang boekt. Maar de vrouw, vanuit de millennialange historische onderdrukking, kan niet terugvallen op enig verloren paradijs en ziet al die stappen van de overgang van dierlijkheid naar mensheid als gedomineerd door het mannetje en dus door de coïtus. ***De vrouw wordt onderdrukt door een seksueel model, ze wordt niet bestraft omdat ze niet beantwoordt aan dat seksuele model.*** Het is een vorm van haar eigen intelligentie, verbonden met de subjectieve manier van het begrijpen en het willen van genot die haar ertoe brengen zich verder te slepen, zij, de onderdrukte, van het dierlijk-procreatieve stadium naar het stadium van het genot voor het genot.

De verwarring veroorzaakt door de theorie van Reich zit in het samengaan van een nieuw bewustzijn van het belang en de werking van het genot en van het orgasme – in zoverre zelfs dat hij tot een theorie komt die de essentie van het plasmatische element begrijpt als samentrekking en uitzetting, oplading en ontlading en dat de voortplanting er slechts een toevallig gevolg van is – en een volledig voortplantingsgerichte visie op de seksualiteit, het patriarchale afwijzen van de kittelaar inbegrepen. In de reichiaanse cosmogonie is geen plaats voor het enige orgaan waarvan het genot de enige echte functie is.

De kittelaarvrouw heeft de man niets essentieels te bieden en verwacht niets essentieels van hem. Ze lijdt niet onder de dualiteit en wil geen eenheid worden. Ze streeft niet naar het moederschap, dat mythische tijdperk van de verheerlijkte vaginavrouw. De vrouw is niet de grote moedergodin, de vagina van de wereld, maar de kleine kittelaar van haar eigen bevrijding. Ze wil strelen en ze vraagt strelingen, ze wil geen heroïsme, ze wil geen vergiffenis geven noch aanbeden worden. De vrouw is een seksuele mens. Het leven tussen de geslachten begint voorbij elke onvervangbare band. Het is niet meer heteroseksualiteit tegen elke prijs, maar heteroseksualiteit op voorwaarde dat er geen prijs voor hoeft te worden betaald. Alle ingrediënten lopen door elkaar en de vrouw neemt tot zich wat haar eigen persoon helpt vormgeven en niet waartoe ze door de patriarch op basis van haar geslacht wordt voorbestemd.

Op school wordt de jeugd de werking van de voortplanting geleerd, niet die van het seksuele genot. Dit was altijd al geweten, maar vandaag beseffen we dat de meisjes het model van de onderdrukking wordt aangeleerd en de jongens de kennis van hun eigen geslacht en de onwetendheid over het vrouwelijke geslacht. Wat betekent het voor een meisje dat haar kittelaar ontdekte om te worden geïnformeerd dat haar geslacht de vagina is, en wat betekent dit bovendien voor zij die dat nog niet ontdekten? De verschillende stadia van de subjectieve kennis van het genot moeten worden gerespecteerd bij de meisjes, voortbouwend op de ervaring van de zelfbevrediging. Dat is de seksuele opvoeding die op elk moment in verband staat met hun eigen gevoelens en emoties. Al de rest is een verplichting tot een hervormde, paternalistische erotofobie die ontmoedigend werkt op de ontplooiing van het meisje.

Een moment om te koesteren uit de adolescente emotiviteit is dat van de tederheid jegens seksegenoten. Dit woelige stadium van vrouwelijke seksualiteit is uiterst belangrijk, omdat

het een acute en solidaire gevoeligheid jegens vrouwen nalaat, en omdat diep in het bewustzijn een ongerealiseerde, maar niet onrealiseerbare hypothese achterblijft. We willen de kittelaarliefe bevestigen als model van vrouwelijke seksualiteit binnen de heteroseksuele verhouding. Het volstaat voor ons niet dat de kittelaar een bewuste referentie is tijdens de coïtus, noch dat de kittelaar als officiële referentie alleen de lesbische verhouding toebehoort. We zijn ervan overtuigd dat zolang heteroseksualiteit een dogma blijft, de vrouw op de een of andere manier complementair aan de man zal blijven. Zelfs indien ze vanaf de adolescentie in haar bagage van intuïties een aanvoelen voor vrouwen kan meedragen waaraan ze het verloop van de heteroseksuele verhouding kan aftoetsen.

De vrouw is monogaam, de man polygaam. De vrouw is receptief, de man agressief. De vrouw is passief, de man actief. De vrouw staat voor de familie, de man voor de samenleving. De vrouw is uitvoerend, de man creatief. De vrouw is prooi, de man jager. De vrouw is onverantwoord, de man verantwoord. De vrouw is immanent, de man transcendent. De vrouw is vagina, de man penis.

Omdat hij zichzelf in de liefde verliest, wil de man met zijn verliefde ogen de vrouw de diepte insleuren. Hij wil haar weerstand breken, haar initiatief, haar autonomie. Hij wil nagaan in hoeverre ze zichzelf verliest en hij wil zich ervan verzekeren dat ze hem volledig toegewijd is, tot op het punt waarop ze zichzelf vergeet. De man weet dat dit hem bij rechte toekomt en hij eist het ook op. Hij voelt zich onzeker wanneer dit niet gebeurt want hij heeft het niet nodig uit wederkerigheid, maar voor zijn mannelijke eigenwaarde. Zo komt hij ertoe bewust af te zien van elke inzet of betrokkenheid en uitsluitend een geëmanicpeerde vrouw te verlangen voor een seksuele relatie. Maar hij geeft de veronderstellingen over de rollenpatronen niet op want ondanks alles heeft hij een vrouw nodig waarvan het erotisme zich ontwikkelde tot een geconditioneerde reflex van de vaginale bevrediging. De seksuele vrijheid van de man leidt nog tot een ander conflict met de vrouw. Ze wordt gedwongen te beantwoorden aan het traditionele seksuele model en zich te schamen voor haar gevoeligheid tegenover dit model. Namelijk, tegen de expliciete veronderstelling van het dominante geslacht waarvan de arrogantie verhoogt samen met de toenemende vrijheden.

We hernemen het feminisme waar Lenin het heeft gestigmatiseerd, onderdrukt en gereduceerd tot een organisatie van communistische vrouwen ontdaan van hun

zelfbewustzijn. We weten dat de feministen uit de burgerij bij de vrouwen uit het proletariaat een onmiddellijke en enthousiaste respons vonden op de seksuele problemen en dat het net daarom was dat ze werden tegengewerkt met banvloeken en chantage. Deze problemen waren niet aan de orde van de dag, en ze zouden het nooit meer worden. Lenin beloofde vrijheid, maar wou niet toegeven dat de bevrijding voor de feministen begon bij het seksuele. De beloofde vrijheid werd dan ook een nieuw machtsmisbruik. De revolutie op ideologische basis verstevigt de patriarchale macht want door het bevrijdingsproces van de vrouwen via het zelfbewustzijn af te wijzen, wordt de gemeenschap beroofd van hun creativiteit en worden ze op paternalistische wijze aangemoedigd tot het delegeren aan anderen en tot gehoorzaamheid als eerste stap om hun zin voor verantwoordelijkheid op te nemen. Het feminisme heeft zich spontaan gericht op de bewustwording, niet te verwarren met een passieve instemming met een indoctrinatie. Er wordt de vrouwen ook helemaal geen vrijheid beloofd, het zijn de vrouwen zelf die dag na dag hun bevrijdingsproces in handen nemen, terwijl de man zijn viriliteit van patriarch blijft verspreiden in de ideologie, in de zelfkritiek, in het experimentalisme van de wetenschap, de kunst, de avant-garde, ... van al wat de mensheid naar alle soorten zelfverminking en zelfvervreemding drijft.

De vrouw kan zich afvragen wat het feminisme had kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de socialistische theorie. Ons antwoord is bijvoorbeeld: dat de ondergeschiktheid van de vrouw verankerd zit in de geslachtsgemeenschap waaruit de man de natuurlijke overtuiging haalt van zijn overmacht; dat dit de grondslag is van de autoritaire, onderdrukkende en antisociale patriarchale familie en dus van de accumulatie van goederen en gezag; en dat de mensheid zich aan de hand van het zelfbewustzijn grondig zal moeten omvormen om creatieve nieuwe manieren uit te vinden van samenwerken die overeenkomen met haar bevrijding. Dit is de fundamentele historische stap waarop het feminisme zich wil concentreren in haar basiswerking. Wanneer de vrouw authentiek over zichzelf spreekt, over haar ervaringen die in diskrediet worden gebracht en op geen enkele manier aanhoord worden in de mannelijke cultuur, ontdekt ze elke dag meer en meer de millennia-oude afgrond waarin de onderdrukking haar stort en waarin ze zich verliest. Het blijkt geleidelijk aan dat de onderdrukkende structuur van het patriarchaat in al zijn complexiteit niet kan worden ongedaan gemaakt zonder de medewerking van elke vrouw.

Met betrekking tot de begroeting tussen individuen uit dezelfde groep, staat de vrouw-man verhouding bij de apen uit de oude wereld duidelijk model voor de verhouding tussen de

ondergeschikte en de dominante. Onafhankelijk van het geslacht gaat het om het aanbieden van seks als signaal om agressiviteit te onderdrukken. Door het achterwerk te presenteren met de staart omhoog of opzij staat de vrouw of de ondergeschikte man de dominante man een sociale bevrediging toe nog voor de mogelijkheid van seks zich aandient. Dit kalmerende gebaar van onderwerping aan de verhoudingen van rang en stand staat garant voor het overleven in de kudde. Wanneer de man, bij zoogdieren zoals de chimpanzee, een woedeuitbarsting heeft, dan bestijgt hij iemand in de nabijheid, man of vrouw, en na een echte of gesimuleerde copulatie is hij gekalmeerd. Zich voordoen als een vrouwtje is dan ook de meest zekere natuurlijke manier om de jongeren van een aantal apesoorten toe te staan de dreiging van de volwassen bazen te neutraliseren tot ze in staat zijn die plaats zelf in te nemen. Hun genitaliën hebben dezelfde kleur en zwelling als die van de vrouwtjes tijdens hun oestrus en in die toestand herhalen ze ook het aanbod van seks. In die zin kan men de relatie tussen de jongere en de volwassene en die tussen de knecht en de baas ook interpreteren als een institutionaliseren, in de mensenwereld, van de verhoudingen tussen de ondergeschikte en de dominante die zijn permanente "natuurlijke" toestand verkrijgt in de vrouw-man relatie. Door in opstand te komen, eisen de jongere en de knecht hun eigen viriliteit op, dus hun patriarchale penis, en komt de vraag van de machtsgreep aan de orde. Door in opstand te komen, onthult de vrouw het archetypen van de overmeestering, de coïtus als eerste daad van geweld en van hiërarchisch onderscheid tussen de mensen.

De vaginavrouw die dankzij het feminisme zelfbewust wordt, verbreekt de omerta tegenover de man en brengt de crisis aan het licht van wie in de greep blijft van de patriarchale impasse. Enerzijds ondergaat ze de mannelijke mythe tot en met het aanvaarden van elke willekeur, anderzijds wordt ze door dit type relatie met de man, en door geen enkele andere, geërotiseerd. De toestand in het koppel, de ondergeschiktheid van het vrouwelijke geslacht inbegrepen, die door de kittelaarvrouw wordt ontvlucht en die al haar verontwaardiging oproept, wordt duidelijk van zodra de vrouw in opstand komt en uit de unie met de onderdrukker stapt. Het is hier dat twee soorten vrouwen, verwijderd van elkaar door het verschil in houding ten opzichte van zichzelf en van hun partner, tot een toenadering kunnen komen. Want ze herkennen mekaar binnen het patriarchale systeem. De ene met een leven, uitgeput in de onderwerping aan de traditionele banden, de andere met een leven vooraleer ze het feminisme leerde kennen, teruggetrokken in een stadium van verzet tegen zichzelf. De kittelaarvrouw ziet in waarom de psychoanalytici haar als infantiel en mannelijk bestempelen en waarom ze haar

vastberaden houding tegenover haar eigen geslacht verachtelijk vinden. Niet bereid zich te erotiseren als bezeten door de liefde en in een fusie met de andere, kent ze de tragische ervaring niet van de toewijding die de vaginavrouw tot een soort menselijkheid brengt waarin de man altijd al zijn gezellin herkende. Met haar lijden vormt ze impliciet het contrast met zijn oppermacht, ze werkt het niet tegen, bevestigt het alleen en verrijkt het met *pathos*. En blijkt gevend van een neiging om zichzelf voorrang te geven in plaats van de man, spreidt de kittelaarvrouw iets ten toon dat eigen is aan de mannelijkheid, terwijl ze slechts de emotieve toestand achterwege laat van wie voldoening vindt in de onbeduidenheid. De kinderlijkheid van de kittelaarvrouw is net haar intuïtie, haar inzicht betreffende een ander vrouwelijk leven, met een frisheid die niet wordt vergooid zoals het Natasha vergaat, [Natasha Rostova in Oorlog en vrede van Tolstoj] verwelkend na de ontmoeting met de patriarchale man die haar met zijn rijpe leeftijd overheerst en in apathische berusting drukt, langzaam uiteenvallend met het wegvloeien van een niet noodzakelijk bij voorbaat weggegooid leven.

Eens in het vaginale systeem opgenomen, bereikt de vrouw snel het dieptepunt van haar kolonisatie. Ze bevindt zich in de onmogelijkheid te reageren buiten de aspecten van het bezit. Hier is het dat ze, in de worsteling om zichzelf terug te vinden, deel uitmaakt van de onderdrukkende dialectiek en de onvrijwillige bewaker wordt van de mannelijke chantage. Het is in deze zekerheid dat de patriarch haar nu de hoede en de opvoeding van de kinderen toevertrouwt, hij heeft begrepen dat ze geen kant meer op kan.

De vaginavrouw die uit haar rol stapt, kan het gevoel krijgen van een instorting van elke mogelijke relatie. De kittelaarvrouw daarentegen, die zich niet schuldig heeft gevoeld tegenover de man die voortdurend zijn eigen individuele eisen stelt, beseft dat haar traumatische conflict met het patriarchaat dateert van voor de eerste tekenen van bewustwording, of het nu uit reactie was dan wel als een ontwikkeling van onvoorziene mogelijkheden. In een wereld waarin het genot van de kittelaar wordt afgekeurd zowel door mannen als door de meerderheid van de vaginavrouwen, voelt de vrouw die er de kern van haar erotisme van heeft gemaakt zich een onbekende, clandestien, verschillend zowel op menselijk als op cultureel vlak. Dit soort ontdekking van zichzelf en van de eigen vrouwelijkheid situeert zich niet in de complementariteit met de man, maar ontwikkelt zich buiten de patriarchale heteroseksualiteit.

Wat in deze beschaving doorgaat voor menselijk, weerspiegelt de mate van positieve

deelname aan de patriarchale omgeving. De kittelaarvrouw die zich heeft losgemaakt uit deze medewerking, moet als het ware voortdurend het hoofd bieden aan een gebrek aan menselijkheid, een leegte, omdat het netwerk van psychosociale relaties tussen de geslachten waarin ze leeft, haar vreemd is en er geen andere culturele of sociale dimensie bestaat waarin ze zich zou kunnen herkennen. Zo lang in een toestand van niet-verwezenlijking verkeren, in een verlies van patriarchale persoonlijkheid zonder terug te vallen op alternatieve oplossingen van identificatie, is een existentieel proces waarvan het onvoorziene resultaat de vorming van de eigen autonomie is. In feite definieert ze zich niet door van de norm afwijkend gedrag, maar versterkt ze haar persoonlijkheid in authentiek op zichzelf gericht gedrag. Deze opheldering heeft haar in staat gesteld te beseffen dat haar gedrag niet alleen voortvloeit uit opstandigheid of uit afwijzing, maar uit iets anders dat niet kon worden geduid voor het bestaan van het feminisme. Zo wordt het feminisme, in zeker opzicht, geleid vanuit het zelfbewustzijn van de vrouw die haar strijd tegen het patriërchaat voert vanuit haar eigen standpunt. Dit gemis aan menselijkheid dat ze enerzijds, vanuit een patriarchaal standpunt kan voelen, wordt anderzijds een behoefte naar haar eigen menselijkheid.

Onderzoekers uit de meest recente, pragmatische stromingen, die pogingen ondernemen om de seksuele moeilijkheden van het koppel op te lossen, zijn zich ervan bewust geworden dat de beste resultaten worden bereikt wanneer tussen de partners, op basis van wetenschappelijk verantwoord correct seksueel gedrag, de emotionele conditioneringen worden ontwikkeld die leiden tot een wederzijds bevredigende geslachtsgemeenschap. Zo worden bij de vrouw, soms na jaren van een seksueel geblokkeerd huwelijk, de waarnemingsreflexen van de penetratie gestimuleerd en worden de bijhorende gevoelens gesuggereerd en opgeroepen die haar tot prikkeling en orgasme brengen.

De specifieke misleiding van de vaginavrouw ligt in het feit dat ze tijdens de geslachtsgemeenschap klaarkomt dankzij het instellen van een geconditioneerde reflex van gevoelens zoals "zijn penis is een deel van mij, mijn vagina is een deel van hem", dus door het observeren van "deze" daad, terwijl de man automatisch aan zijn trekken komt, in deze of gene relatie, onafhankelijk van dergelijke gevoelens of erotische fantasieën die hij naar believen kan toevoegen of niet.

Dit vaginale orgasme was voor Freud het gevolg van een psychosociale

volwassenwording van de vrouw, voor het feminisme gaat het om een gevolg van haar psychosociale aanpassing.

“De diagnose van primaire orgasmestoornis [anorgasmie] wordt gesteld wanneer de vrouw tijdens haar leven nooit tot enig orgasme kwam. Er bestaat geen vergelijkbare mannelijke stoornis ... De vrouw kan ook lijden onder masturbatorische anorgasmie. Ze komt in dat geval niet klaar, of het nu gaat om pogingen tot zelfbevrediging dan wel om stimulatie door de partner in homoseksuele of heteroseksuele relaties. Maar ze kan wel klaarkomen tijdens de geslachtsgemeenschap. De coïtus-anorgasmie is de stoornis waaraan tal van vrouwen lijden die er niet in slagen klaar te komen tijdens de coïtus. In deze groep vallen ook de vrouwen die wel een orgasme kunnen hebben na zelfbevrediging of na stimulatie door een partner.”

Benevens deze bevestigingen van Masters en Johnson die, in tegenstelling tot de psychoanalyse, de orgasmestoornissen tenminste op dezelfde manier benaderen, namelijk met of zonder directe of indirecte stimulatie van de kittelaar, vinden we: “De invloeden die wegen op de vrouwelijke seksuele reactiviteit zijn van velerlei aard. Het is een geluk dat deze variabelen in de twee belangrijkste invloedssferen, de biofysische en de psychosociale, worden verenigd in een onvrijwillige interactie. Indien dit samengaan niet bestond, dan zouden de vrouwelijke mogelijkheden tot orgastische ervaring relatief beperkt blijven.” En tezelfdertijd: “Het gemak van de fysiologische respons van de vrouw op seksuele prikkels en haar mogelijkheid tot klaarkomen werden nooit op hun juiste waarde beoordeeld.”

Het lijkt erop dat een nieuwe gedachte zich aftekent. De coïtus draagt in de meeste gevallen geen orgastische lading omdat het seksuele model een psychosociale instelling tegenover de ander vereist waartoe de vrouw steeds minder bereid is zich over te geven. In die mate zelfs dat Masters en Johnson beweren dat de vrouw seksueel gezien eerder reageert in de psychosociale sfeer van de coïtus bekroond door het orgasme, dan ze zich overgeeft aan het biofysische systeem. Dit wordt aangetoond doordat “in een toestand van verregaande motorische handicap, de kracht van de identificatie met de geliefde partner tot een orgasme kan leiden bij een vrouw die fysiek voorbestemd is tot seksuele onontvankelijkheid.”

Natuurlijk wordt deze gedachte niet verder uitgewerkt. De betrokken onderzoekers houden integendeel vast aan hun coïtusmodel alsof het om een soort ellendige verplichting van de vrouwelijke soort gaat, terwijl nochtans de aaneenschakeling van moeilijkheden waarmee de ene partner de andere belaadt duidelijk zichtbaar wordt, en het juiste verloop van het model eindigt met de vrouw die een soort vrijwillige leerschool doorloopt van een mystificatie die ze uit heel haar wezen verwerpt. Betreffende de vrouwelijke seksuele stoornissen besluiten Masters en

Johnson "Om een ongekende reden blijkt er een blokkage te bestaan van de socioseksuele aanpassing, namelijk dat het verlangen van de vrouw botst met de angst of de overtuiging dat haar bijdrage als seksueel wezen niet dat onvervangbare karakter bezit dat ze van zichzelf heeft als individu."

Deze afwijzing van een van haar persoon ontkoppelde seksualiteit, is eveneens de oorsprong van de penisnijd. Wat anders kan deze verzuchting zijn als het niet het verlangen is naar een niet-complementaire seksualiteit, dus niet gebonden aan een lot van afhankelijkheid dat ingaat tegen haar neiging naar autonomie als individu? Waaraan geeft de vrouw anders uiting door jaloeers te zijn op de penis of door haar rol te weigeren, als het niet aan de nood om de waarheid betreffende haar geslacht is, dat echt een orgaan is, evenwaardig aan de penis, een eigen orgaan en geen holte die alleen onvolledigheid, ontvankelijkheid en afwachting uitstraalt? Wat is de betekenis van de kittelaar "als uniek orgaan van de menselijke anatomie"? Het is gewoon een geslachtsorgaan, en als centrum van genot is het gelijk aan de penis. Maar gelijkwaardigheid is niet hetzelfde als "gelijk maar kleiner". Inderdaad, er is geen sprake van erectie, van penetratie, van ejaculatie van sperma of urine, en dus levert de kittelaar geen bijdrage aan de typische viriele ervaringen die gepaard gaan met de mythe van de patriarchale fallus. De kittelaar heeft daarentegen een unieke eigenschap: met aangepaste stimulatie zijn veelvoudige en ononderbroken orgasmes mogelijk. En wat is er gebeurd? Het orgaan dat specifiek het orgaan van het genot is, dus van het orgasme, is net het orgaan geweest dat in de patriarchale cultuur verstopt en ongebruikt kon blijven ten voordele van het mannelijke lid dat, hoewel gehandicapt door de werking van de voortplantingsfunctie, elke tegenstrijdigheid die het zelf veroorzaakte op de vrouw heeft afgewenteld. Dit is een kernpunt van onze onderdrukking in de mannelijke cultuur en we kunnen er nooit genoeg over nadenken. Het leidt ons ver, naar een absurditeit die we nauwelijks kunnen beschouwen als historisch.

"De penis van de zoogdieren dient niet alleen voor copulatie, maar ook om te urineren en de urine dient op haar beurt bij veel soorten voor het afbakenen van het territorium. Normaal gezien valt, bij in groep levende dieren, deze taak de hoogst geplaatste te beurt, de baas ... De erectie van de penis duidt op de gemeenschappelijke oorsprong enerzijds van het gedrag van het dier dat met urine zijn handtekening zet en anderzijds van het parende dier ... Bij de meest geëvolueerde mensapen van de oude wereld wordt de penis nog uitdagender tentoongesteld. Alhoewel de geurmarkeringen van de urine bij hen geen rol spelen, dient het uitstellen van de genitaliën als markering van tijdelijke bakens voor de

groep. De mannetjes staan op uitkijk met opgerichte penis wat een uiterst demonstratief karakter heeft.” (W. Wickler)

De afwezigheid van een penis staat garant voor het ontbreken van biologische agressiviteit bij de vrouw. Ze behoort tot een andere soort dan de man, met een ander verhaal, een andere geschiedenis. Daarom geloven we niet in vrouwelijke waarden die tegengesteld zijn aan mannelijke, alsof het om een ideologie gaat, ter beschikking van iedereen. We geloven wel in vrouwen en in de waarde van de ervaringen van vrouwen die, zelfs indien ze dat wensten, zouden sterven uit vermoeienis en uit aliënatie indien ze het leven dienden aan te vatten met de originele stimulus van mannelijke agressiviteit die hij met zijn cultuur rechtvaardigt. De man en alleen de man heeft de mogelijkheid gehad om gevaarlijk te worden voor zichzelf en de planeet. De helft van de menselijke soort kan niet machteloos blijven deelnemen aan de voorbereiding van deze catastrofe.

De teleurstelling van het feminisme in de *hippiebeweging* heeft dan weer te maken met het feit dat de jongeman die de liefde bedrijft en niet de oorlog, ondanks zijn goede voornemens toch de gang van zaken herstelt die van hem de verdediger maakt van de primaire kern van het patriarchaat. Terwijl hij een uitweg zoekt uit het kwaad van de huidige maatschappij door het invoeren van antirepressieve en anti-autoritaire samenlevingsidealen afkomstig uit allerhande culturen en godsdiensten, ontsnapt hem eigenlijk een essentieel element en het is net het element dat hij niet wenst te aanvaarden in het feministische zelfbewustzijn. De uitnodiging tot de liefde is een gevaarlijk verleidelijke formule omdat ze een nieuwe waarde, een nieuwe vrijmoedigheid, een helende aura toekent aan het mannelijke seksuele model en zo de mythe versterkt van de archaïsche weldadigheid van het koppel en van de erbijhorende rollen. De feministische vrouw gelooft niet in de patriarchale liefde als tegengif voor de oorlog omdat ze beseft dat ze mekaar niet uitsluiten maar mekaar integendeel – in een viriele beschaving – aanvullen. Bovendien is die liefde een illustratie van het viriele model dat de ware uitdrukking is van de mannelijke superioriteit en dus de basis voor elke oorlogszucht.

Voor de vrouwelijke psychologen en psychoanalysten die zich toeleggen op de vrouwelijke seksualiteit is het duidelijk dat het lijden van de vrouw ten gevolge van haar seksuele bestemming als vaginavrouw gepaard gaat met ontegensprekelijke verwijzingen naar haar geloofwaardigheid en betrokkenheid. Hun orthodoxe volgzzaamheid ten opzichte van de mannelijke culturele lijn lijkt er niet minder absurd om. Met masochistische

meedogenloosheid verwerpen ze elke aanwijzing, ze herhalen en ontwikkelen de motivaties die de normaliteit van de vrouw vastpinnen op het overstijgen van de kittelaarfase en het aanvaarden van de vaginale, zelfs zonder de uitlaatklep van het orgasme.

Terwijl de vaginavrouw de uitverkorene is in de mannelijke wereld, krijgt de kittelaarvrouw, omdat ze het mechanisme van de viriliteit blootlegt, alle mogelijke mannelijke vijandigheid over zich. De man heeft nood aan een bondgenootschap met de vrouw. Binnen dit akkoord is elke onenigheid aanvaardbaar. Een poging ondernemen om erbuiten te treden wordt voor hem een onvoorstelbaar psychisch dwangbeeld. De psychoanalyse heeft de kittelaarvrouw achtervolgd door een soort inwendig getto te maken binnen de discriminatie tussen de geslachten. Door genezing als doel voor de mensheid voor te stellen, zocht de psychoanalyse in werkelijkheid naar een herstel van het patriarchaat. En kijk, het had er alle schijn van dat de kittelaarvrouw het feestje wou bederven. Een deel van de vrouwelijke mensheid maakte van de man niet het centrum van haar eigen gevoelens, spreidde uiterlijke tekens en smaken van eigenheid en individualiteit tentoon, had eigen gedachten, trots, moed, waardigheid. Het kon niet anders of ze was minstens gedeeltelijk ziek, getraumatiseerd, neurotisch, frigide. De Duitse en Engelse seksuologen van het einde van de negentiende eeuw hadden het juist toen ze dachten dat het orgasme van de kittelaar even normaal was als het vaginale. Wat Freud daarentegen had ontdekt ontsnapte hen, namelijk dat alleen de vaginavrouw passief is, en dus vrouwelijk, omdat ze zich heeft aangepast aan de rol die vereist is om het koppel in stand te houden. Het is belangrijk de teksten te herlezen die de kittelaarvrouw – met recht en zeer vroeg al – met de vinger wezen, ze zeggen veel over de patriarchale ingesteldheid tegenover het andere geslacht. In deze hernieuwde heksenjacht werpt de man een licht op zichzelf, op zijn eigen angsten en machtsmisbruik. De vaginavrouw die de symbiose met de man doorbreekt, herontdekt samen met de kittelaarvrouw een gedeelde ervaring waaraan de man haar had onttrokken door haar een houding van zelfverdediging en van onbegrip op te dringen die in feite de zijne is.

Passiviteit is de essentie niet van vrouwelijkheid, maar het gevolg van een onderdrukking die ervoor zorgt dat de vrouw niet kan functioneren in de wereld. De kittelaarvrouw is de erfgename van een vrouwelijkheid die zich niet herkent in de passieve essentie.

Het vaginale omschakelingsproces verloopt voor de vrouw hand in hand met de

identificatie met de partner. We weten bijvoorbeeld dat een vrouw met anorgasmie uiteindelijk wel klaar kan komen met een man zonder dat ze dat met een andere kan herhalen. Het onderwerp van de vrouwelijke monogamie komen we dan ook telkens tegen op het pad van de acculturatie. De kittelaarvrouw daarentegen heeft een seksualiteit die niets te maken heeft met de identificatie met de andere, integendeel, ze is gealarmeerd wanneer een fusie met de man zich aandient. Ze wordt gewaarschuwd, al was het onbewust, dat zodra de ondergeschikte ook nog eens passief wordt, er een eeuwenoude en uiterst doeltreffende val toeklapt. Ze kan ook dit obstakel voor haar zelfverwezenlijking binnen de waarden van het patriarchale koppel willen omzeilen en zich als van buitenaf een passend gedrag opleggen, maar dit is niet meer dan een eenvoudig antwoord op een conformisme, dat afwezig is bij de vaginavrouw omdat haar handelen volledig in de greep is van haar fusie met de man. Voor de mannelijke cultuur heeft de kittelaarvrouw gefaald wanneer ze er niet in slaagt zich emotioneel te identificeren met haar rol. Voor het feminisme, dat vertrekt vanuit het onaanvaardbare karakter van het rollenpatroon, heeft ze een historische integriteit terug te winnen die zich situeert voorbij welke dissociatie ook en die haar in staat stelt die eenheid met zichzelf terug te vinden die ze ook vermoedt bij de vaginavrouw, alhoewel ze diep verontrust blijft door haar aanvaarding van de slavernij.

Een hedendaagse manier om de vagina aanlokkelijk te maken, is de jonge kittelaarvrouw beloven dat er bij geslachtsgemeenschap "iets meer" komt kijken. Dit mechanisme lijkt vrij van patriarchale kwaadaardigheid maar is het niet. Wanneer de vaginaal geworden vrouw erin slaagt uit de prijzenswaardige situatie te stappen waarin de man haar plaatste om er zijn spreekbuis van te maken, dan kan ze andere vrouwen duidelijk maken dat het verschil in seksualiteit te maken heeft met klaarkomen of niet klaarkomen en dat het niet gaat om een verschil in kwaliteit tussen orgasmes. Waarom trouwens verschaft de man haar niet die veelvoudige orgasmes waartoe de kittelaar in staat is? Hoewel dit punt een ware uitbreiding en verrijking van het vrouwelijke genot betreft, wordt het grotendeels genegeerd door de mannelijke seksuele cultuur. Aan wie voor de vrouw blijft volhouden aan een volle bevrediging die wordt verkregen door het vaginale orgasme, antwoordt het feminisme dat "iets meer" te vinden is in het vernieuwen van het erotisme door het ontmoeten van een andere partner en niet in het achterlopen van een mythologische vervolmaking van het koppel – hetgeen de man trouwens altijd heeft bedreven als een voorrecht van mannelijke ervaring en dus verblind door zijn vervreemding en zijn instrumentalisatie van de vrouw, en achter de rug van zijn vaginale partner die hij heeft achtergelaten in de overtuiging van de onoverkomelijkheid van zijn omhelzing.

De kittelaarvrouw kan zeker door de man worden aanbeden, zolang hij haar beschouwt als origineel, poëtisch, waarbij ze het plezier van de moeilijke vangst en van de kostbare prooi opwekt en stimuleert. Maar zodra hij achter het uiterlijk van onverdachte vrouwelijkheid een individu ontdekt, huivert hij van de wederkerigheid van oordeelvorming en van bewustzijn en verlaat hij haar, trekt zich terug, sluit haar uit en vindt zijn heil in een verpozende, moederlijke relatie.

De overgang van een stuit-aan-buik-coïtus naar een buik-aan-buik positionering, fundamenteel voor de mens, wordt door dierkundigen (D Morris) toegeschreven aan de vrouw "die erin slaagt de interesse van de man te verplaatsen naar haar voorkant" door de seksuele signalen die voor opwinding zorgen, billen en schaamlippen, na te bootsen met gezwollen borsten en lippen. Deze overgang zorgt voor een band tussen de bevrediging en de identiteit van de partner en ontwikkelt de zintuiglijke prikkels aan de voorkant van het lichaam, maar vooral, het stelt de vrouw in staat om door het ritme en het contact met het lichaam van de man haar kittelaar en schaamstreek te prikkelen en zo een begin te maken met haar filogenetische evolutie naar het genot en het orgasme. Aangezien de kittelaar gelijkaardig is aan de penis en het vrouwelijke orgasme tijdens de coïtus van de kittelaar afkomstig is, oppert Morris de hypothese dat deze unieke reactie onder de primatenvrouwen, "in evolutionaire zin misschien" een pseudo-mannelijke reactie is. Volgens hem maakt de buikbuikhouding een soort "masturbatie" van de kittelaar mogelijk die de vrouw ertoe bracht deze bijzondere gevoeligheid van dit orgaan te ontwikkelen. Maar dit orgaan was er natuurlijk al, waarom is het niet parallel met de man tot genotsorgaan ontwikkeld? Misschien omdat bij de man de procreatieve functie en het orgasme samengaan, terwijl de bijzondere eisen van het vrouwelijke voortplantingsmechanisme die functies gescheiden houden. Het werd haar fataal toen het dominante, mannelijke geslacht, net omwille van dit gebrek, haar dit alles-in-één model heeft opgedrongen, genot-voortplanting, met andere woorden vaginaal genot. Wat betekent "pseudo-mannelijk" in dit geval dan? Trouwens, wie in de vagina-penis verhouding wil vasthouden aan het onderscheid in seksuele structuur tussen de man en de vrouw en het bestaan van de kittelaar op een ander niveau plaatst, moet de evolutieve geschiedenis van de primatenvrouw herbekijken, met haar beperkte periode van seksuele beschikbaarheid waarin ze, het orgasme niet kennend, noch de bevrediging noch de ontlading van de seksuele drift kent. Zodra de mensenvrouw erin slaagt de vereisten van de voortplanting toe te spitsen op haar neigingen naar genot en naar orgasme, heeft ze de

eerste stap gezet naar het doel dat de man al bereikte, ze “leent” dus een fenomeen eigen aan de ander. Het is alleen in deze ruime en vergezochte zin dat men kan spreken over de vermannelijking van de vrouw. Terugkeren naar een vroeger stadium uit de evolutie kan niet, onze voorouders beslisten er duizenden jaren geleden anders over door te kiezen voor de buikbuikcoïtus en de prikkeling van de kittelaar, met andere woorden voor het klaarkomen. Hetgeen mogelijk werd – het is nog steeds de zoöloog die spreekt – vanaf de vorming van een samenlevingsorganisatie gebaseerd op het koppel, dankzij “het immense genot dat de mensenvrouw ervaart tijdens de seks met haar partner”. Zo vinden we hier de hypothese herbevestigd van de psychische band van afhankelijkheid en beloning van de vrouw bij het ontstaan van haar genot, op voorwaarde van een patriarchale slavernij.

De ten onrechte zogeheten vermannelijking van de vrouw is geen hedendaags fenomeen maar een evolutieve richting die uit de prehistorie stamt. Die heeft niets te maken met de betekenis die de psychologie en de psychoanalyse leggen in hun definitie van de kittelaarvrouw. In feite wordt een patriarchaal vooroordeel over de kittelaar weerlegd en wordt het veld ontruimd van de tegenstand die de vrouwelijkheid beschouwt als tegenpool van de viriliteit en die vrouwelijkheid beoordeelt in functie van de mate waarin de vrouw positief reageert op geslachtsgemeenschap. De menselijke geslachtsgemeenschap is een eerste stap geweest naar het ervaren van genot, een stap van onderwerping aan de wetten van de mannelijke macht en van het mannelijke prestige. De bevestiging van de kittelaar als echt en waarachtig geslachtsorgaan is de huidige fase van de bevrijding van de vrouw die haar identiteit ontdekt in de evolutie, de geschiedenis en het heden van de soort.

Bij het lezen van Reich tolt ons, vrouwen, het hoofd: “Het genitale karakter, de genitaliteit, van de kittelaar is een neurotisch surrogaat van een geblokkeerde genitale prikkel.” Waarom? Omdat “Het totaalorgasme in het kader van de orgoonenergie, benevens de ontlading, ook een aantal opeenvolgende onvrijwillige samentrekkingen behelst.” Natuurlijk. Maar wat bracht Reich ertoe te denken dat dit fenomeen voorbehouden was aan het vaginale orgasme? Niet alleen het wetenschappelijk onderzoek hierover, maar bovenal het zelfbewustzijn van vrouwen met betrekking tot seks, hebben bevestigd dat het kittelaarklaarkomen – voor de vrouwen die het zonder dissociatie konden bevestigen als eigen aan hun persoon – alle kenmerken heeft van een “onvrijwillige totale samentrekking” van het organisme die eindigt met een “volledige ontspanning”. Reich, die in het fallische gebruik door de man een fascistisch gedrag herkende en het verklaarde als een gevolg

van seksuele onderdrukking, betrok ook de kittelaar, als vrouwelijk homoloog van de penis, bij zijn afwijzing van de “fallisch-pornografische-kittelaargenitaliteit die al zes- tot tienduizend jaar bestaat.” Maar hij ontdoet zich niet van de penis, integendeel, zorgvuldiger dan ooit in de afgelopen zes- of tienduizend jaar, plaatst hij hem weer in de vagina, en eens te meer blijft de kittelaar verweesd achter. En dat noemt hij dan “opschuiven naar een universeel vaginaal organisch functioneren als volgende stap in de filogenese!” Vandaag brengt het feminisme een opheldering van de stellingen van Reich die haar aanbelangen omdat, als rijzende ster van de underground psychoanalyse en opgeofferd aan de ideeën waarin hij geloofde – alle eer voorbehouden aan de man – hij, zoals alle patriarchale vernieuwers, een gezagsfiguur is geworden in wiens naam het meisje of de vrouw met nieuwe argumenten wordt afgewogen en vernederd, maar volgens criteria die zo oud zijn als de [mannen]wereld.

Het patriarchale koppel is het koppel penis – vagina, echtgenoot en echtgenote, vader en moeder, uit de dierlijke voortplantingscultuur. Hun relatie wordt niet bepaald op basis van het seksuele mechanisme, maar op basis van de voortplanting waaraan het vrouwelijke geslacht wordt onderworpen. De vaginavrouw is het resultaat van deze cultuur: ze is de vrouw van de patriarch en de zetel van elke moedermythe, de slavin die de ketting doorgeeft van haar onderwerpingen die de mannelijke overheersing bestendigen, ongeacht de historische ontwikkelingen. De mannelijke seksuele revolutie – namelijk het wegvallen van remmingen die leiden tot een hernieuwd prestige van de geslachtsgemeenschap in het koppel, in de groep, in de gemeenschap of in de universele orgie – komt niet onverwacht, maar het doorbreken van het seksuele penis-vagina model is dat wel. Deze onverwachte ontwikkeling biedt de mogelijkheid om de onontwarbare knopen door te hakken waarmee de patriarchale cultuur de vrouw heeft onderworpen in de onschendbaarheid van de emotionele verhouding tussen een meerdere en een ondergeschikte.

Carla Lonzi, zomer 1971.

6 De betekenis van het zelfbewustzijn in feministische groepen

Vrouwen behoren tot de overwonnen soort, tot de verliezers, overwonnen door de mythe van de man. De vrouw lijdt onder het voorrecht van de man, maar ze ondergaat het uit eerbied, opgewekt door diegene die zichzelf heeft opgedrongen als sujet, als individu. Hij, van de soort van de winnaars, zegt tegen de vrouw: "Wees me waardig. Neem, aan de hand van je kennis van het individu, de man, de gedachten in je op van wie volledig menselijk en universeel is. Onder mijn leiding zal je de dimensie van het individu bereiken."

Op die manier rechtvaardigt de man niet alleen de controle die hij uitoefent op de persoonlijkheid van de vrouw – het gaat hier om haar totale welzijn, de kleinste misstap kan fataal zijn – hij wordt de scheids- en scherprechter van haar bewustzijn en uiteindelijk de bewaarder van haar ondergeschiktheid. Hij liegt wanneer hij haar belooft dat haar welzijn in de gehoorzaamheid ligt. Inderdaad, wie gehoorzaamt, verdient het niet erkend te worden, gehoorzaamheid gaat niet samen met autonomie want die zwengelt dan weer de prikkel aan naar kennis. En dus kent de man de vrouw niet, hij kent zichzelf en hij kent de vrouw voor zover ze hem dienstig is. De vrouw kan slechts vluchten uit haar rol van voorwerp, van object, dankzij een onvoorziene daad, met andere woorden een vrije daad. Maar vrij zijn, betekent een hypothetische redding niet aanvaarden uit de handen van anderen.

Door de overwonnen soort ertoe te brengen nood te hebben aan zijn goedkeuring, heeft de man van de vrouw een schaduw gemaakt die wordt verhinderd zichzelf te belichamen en die zich op hem projecteert. De weg die hij haar aanwijst is, zonder haar medeweten, een doodlopende straat. Op voorwaarde dat ze zich voortdurend tot hem wendt voor haar zelfbeoordeling, is hij bereid om haar deelachtig te maken aan elke uiting van zijn cultuur, van zijn hele wezen. Een grote eer, een unieke kans. De vrouw ziet het bedrog niet omdat ze, als schepsel dat wordt gedefinieerd op basis van haar vaginale bestemming, van haar functies voor de man, in dit samenlopende lot het symbool vermoedt van overdracht van een deugd, de deugdelijkheid van het individu, van het sujet, dat haar een uitweg lijkt voor haar onvolledigheid.

Maar de verworven deugden behoren de verliezers toe, het is een nutteloze schat. Door in te gaan op de onderwerpen aangebracht door de man, raakt de vrouw steeds meer

verwikkeld in de eerbied voor de ander en herbevestigt ze voortdurend zijn superioriteit over haar. Ze rekent erop haar afhankelijkheid te overwinnen door een vlijtig leerschap van de mannelijke cultuur, maar elke stap vooruit gaat gepaard met een even grote verschuiving van het einddoel naar oneindig. In haar onderwerpingsstrategie is de belofte aan subjectiviteit een aanmoediging, geen reële mogelijkheid. Maar de vrouw is gewoon geraakt te denken dat, voorbij de strijd tussen de geslachten, de man haar redder is, door de natuur voorbestemd over haar te waken.

Het reukje van bedrog kan worden bevestigd door zij die, voor de opkomst van het feminisme, binnen de mannelijke cultuur konden genieten van een aantal resonanties op persoonlijk niveau, en die door het feminisme bruusk werden herinnerd aan het bewustzijn van hun ondergeschikte toestand. Eigenlijk werden zij die in hun omgeving een feministisch standpunt begonnen in te nemen zich ervan bewust dat, in het beste geval, de man deed alsof hij ook deze taak wel op zich zou nemen. Een indirecte manier om de legitimiteit ervan te negeren door ze van haar betekenis te ontdoen.

Dit betekent dat de vrouw in het patriarchaat ten hoogste de graad van door de mannelijkheid "bewaakt individu" kan bereiken, en dus verleid of gezwicht voor een resonantie die van haar afkomstig is maar die niet van haar is, wel van anderen door haar. Geen voorwerp meer, maar een instrument.

In de ogen van de patriarchale man kan de vrouw, op haar eigen terrein, niet anders dan de kiempjes van de minderwaardigheid van haar soort tot ongekeerde grootte opblazen. Een soort die hij met veel moeite probeert te neutralizeren door haar, met een voortdurende verwaandheid, intellectueel en moreel de les te spellen die haar in lijn moet houden met de mannelijke cultuur, rolmodellen, waarden. Op haar eigen terrein is de vrouw een plant met monsterlijke groei die de man de ergste dromen van decadentie van de mensheid bezorgt.

Zo leidt de man, elke man, de vrouw naar de valstrik als instrument van een culturele dominantie die hij niet heeft gewild, maar die hij nu niet meer niet kan willen. Hij pleit zich volledig vrij van elke zweem van schuld vermits hij weet dat hij geen keuze had, hoewel hij zijn recht verdedigt om een *status quo ab antiquo*, waar hij niet voor verantwoordelijk is, verder te zetten. Eigenlijk heeft de man, als patriarchaal sujet, er niet alleen nood aan op zijn beurt erkend te worden als individu, door mannen, want zij bezitten de subjectiviteit –

op een niveau dat totaal onbereikbaar is voor de vrouw – maar ook om te worden verheven tot een mythe net door zij die geen individu, geen sujet is, door de vrouw. Deze mythevorming is een balsem op de wonden van de man onder de mannen waar het prestige hiërarchisch is.

Zich terugtrekken uit het terrein van de vrouw is dus voor de man een niet te berekenen verlies van patriarchale dimensie, dus van viriliteit: zijn rang is ab antiquo afhankelijk van de onderwerping en aanbidding die hij de vrouw kan opleggen. Hoeveel hij ook door een vrouw wordt gehoorzaamd en tot een mythe verheven, ze moet zich er bovendien van overtuigen dat het voor haar eigen welzijn is, en ze moet er hem dankbaar voor zijn. We kunnen begrijpen dat de man zich niet terugtrekt voor onze uitingen van subjectiviteit die goedkeuring vragen: het is duidelijk dat onze aanspraak niet die van een sujet is. Zolang we hem de beslissingsbevoegdheid laten over onze eigen ruimte kan de man niet anders dan die bezetten, want het is geen fysieke ruimte waarover we het hebben – hoewel die ook bestaat en die ons ook werd ontnomen – maar een historische, psychologische en mentale ruimte.

Wij van Rivolta Femminile bezetten die ruimte beetje bij beetje met het zelfbewustzijn in de vrouwengroepen. De illusie ons recht op subjectiviteit aan de man te willen tonen is een tegenstrijdigheid die hij snel door heeft en waarvan hij gebruik maakt. We erkennen dat het zijn zaken zijn. Maar wij die zijn medewerking wensen te verkrijgen voor een autonomie die hij niet kan willen, zeggen dat de conditioneringen van de vaginaliteit als seksuele cultuur ons hebben misleid over de wederzijdse bestemming die uitsluitend onze eenzijdige slavernij werd. De man, vertrouwend op de toegewezen rol van wie wordt herkend als vagina, aanvullend, tekortkomend, doet beroep op het patriarchale dreigement “Uitsluiting!” van zijn cultuur, van zijn creativiteit, van zijn revolutie, van zijn utopie, van zijn dag, van zijn nachten. De gevolgen van onze paniek staan hem te wachten.

Maar hij kan onze bewustwording nu niet meer tegenhouden en daar ligt net de fundamentele ruimte die we nodig hebben. De door de man georganiseerde redding van de vrouw is een schertsvertoning van de mannelijke macht, een tragische klucht net zoals, of zelfs erger dan, elke andere kolonisatie. Het is hier dat de feministische groepen van zelfbewustzijn hun ware gelaat krijgen van haarden die de spiritualiteit van het patriarchale tijdperk veranderen. Ze zetten zich in voor de beweging naar subjectiviteit van vrouwen die zichzelf her-kennen als volwaardige menselijke wezens die de goedkeuring van de man

niet meer nodig hebben.

Het feministische zelfbewustzijn verschilt van elke andere vorm van zelfbewustzijn, en zeker van wat de psychoanalysten ervan denken, omdat die de persoonlijke afhankelijkheid als een intern probleem van de vrouwelijke soort zien, terwijl de vrouw als soort in haar geheel afhankelijk is. Beseffen dat het vastklampen aan de mannelijke wereld het echte obstakel is naar de zelfbevrijding, wekt het zelfbewustzijn op onder vrouwen. De verwondering over deze nieuwe situatie opent ongekende horizons voor hun ontwikkeling. Tijdens deze fase duikt de mogelijkheid van de creatieve feministische actie op. Het is in de zelfbevestiging, zonder zekerheid over het begrip van de man, dat de vrouw het niveau van vrijheid bereikt waarop de mythe van het koppel wegvalt en dus de toewijding aan een ander wezen dat de eigen bestemming bepaalt.

Wanneer de man en zijn cultuur, de vrouw de illusie van een door hem goedgekeurde vrijheid voorhoudt, dan is dat alleen om haar te beïnvloeden naar een van binnenin herbevestigde bewustwording van zijn dominantie. Zo wordt ze het gewoon, en wordt haar gewoonte (vanouds vaginaal) versterkt, het bewijs van menszijn te ontvangen uit de handen van de man aan wie zij het belangrijkste deel wijdt van haar uitwisselingen met anderen. In die zin is de mannelijke seksuele revolutie de laatste acte geweest waarmee het patriërchaat heeft getracht de onderdrukking revolutionair te maken: met "Seks is mooi! Seks is mooi!" wordt de vrouw nog maar eens bedrogen over wat goed is voor haar.

Het mechanisme is steeds hetzelfde: haar tevredenstellen om haar in verwarring te brengen en van haar een klankbord maken in een nieuwe verovering, een nieuwe patriarchale onderneming. Door haar de geslachtsgemeenschap in herinnering te brengen, brengt hij de band met zichzelf in herinnering, haar enige ware essentie in het aanvullende karakter ervan, en zijn genot als haar enige doel, weer eens de passieve getuige van de ideologische woordenkramerij van de man met zijn willekeurige en wispelturige interpretaties van de wereld. Hij zal zijn belangen blijven verdelen tussen mannen en vrouwen, tussen sujet, individu en object, voorwerp, tussen sublimering [overstijgen, loutering] en genot, tussen gelijkheid en dominantie. Maar hij zal doen alsof hij jaloeers is op haar wonderbaarlijke seksualiteit die hij zelf heeft uitgevonden, terwijl hij zichzelf zal verwijten in die mate gealiëneerd te zijn dat hij slechts een klein deeltje van zijn dramatische leven van beschaafd en ongelukkig wezen kan wijden aan de vrouw en aan seks.

Het feminisme begint wanneer de vrouw in de authenticiteit van een andere vrouw resonantie zoekt met zichzelf, wanneer ze begrijpt dat de enige manier om zichzelf weer te vinden binnen haar eigen soort te vinden is. En niet om de man uit te sluiten, maar omdat ze ervan bewust is dat de uitsluiting die de man op haar doet wegens zijn probleem is, zijn frustratie, zijn ongeschiktheid, zijn gewoonte om de vrouw vorm te geven vanuit zijn patriarchale evenwicht.

Het feminisme is de ontdekking en de toepassing van de wording van het individu, het sujet, van de afzonderlijke leden van een soort die door de mythe van de zelfverwezenlijking in de liefdesrelatie werd onderworpen aan de soort aan de macht.

Rivolta Femminile, Milaan, januari 1972.

Nawoord éditions Nous 2023

Een asynchroon feminisme door Patrizia Atzei en Muriel Combes

Het boek *We spuwen op Hegel* is de uiteenzetting en de concentratie van de feministische ideeën van Carla Lonzi. Het gaat om zes teksten uit de periode lente 1970 voorjaar 1972, waarvan sommige collectief zijn ondertekend, maar zelfs die worden aan haar toegeschreven. Het is haar meest uitgesproken “theoretische” werk dat hier voor het eerst integraal wordt vertaald. Het werd gepubliceerd in 1974 bij Scritti di Rivolta Femminile.

In 1931 geboren in Firenze, was Carla Lonzi eerst kunstkriticus, studente en naaste van de bekende geschiedkundige Roberto Longhi. In 1968 ontdekt ze tijdens een verblijf in de Verenigde Staten, de praktijk van niet-gemengde praatgroepen als ruimte voor zelfexpressie en ze ziet er het immense politieke belang van in. Bij haar terugkeer in Italië, ze is dan 37, ontdekt ze het feminisme en verlaat haar veelbelovende loopbaan in de kunstwereld. In 1970 begint ze met andere vrouwen de groep Rivolta Femminile die veel invloed zal hebben op de geschiedenis van het Italiaanse feminisme. Ze starten ook met de uitgeverij Scritti di Rivolta Femminile die vanaf het begin een centrale rol speelt. In deze periode duiken in verschillende Italiaanse steden groepen op die zich achter Rivolta Femminile scharen. Carla Lonzi sterft in 1982 te Rome, op 51 jarige leeftijd.

Haar werken kennen, ondanks hun bondigheid, een grillig lot in de uitgeverij: drie boeken uit wat men de feministische periode van haar leven kan noemen, waaronder een dagboek, *Taci, anzi parla* (1974) [Zwijg, of nee spreek - onvertaald] en een dialoog met Pietro Consagra, haar gezelschap en beeldhouwer, *Vai pure* (1980) [Doe maar - onvertaald]. Het enige boek dat tot nu toe in het Frans werd vertaald, *Autoportrait* (1969), is uit de periode voor het feminisme, toen Carla Lonzi nog actief was in de kunstwereld.

Een aantal van haar teksten circuleerden op vertrouwelijke basis in kleine oplagen, snel uitgeput of onvindbaar geworden. Piratenversies of uittreksels, evenals anonieme vertalingen doken in verschillende landen op. In Italië werden haar boeken geregeld heruitgegeven en herhaaldelijk uitverkocht. Dit verklaart, althans gedeeltelijk, deze late Franse vertaling, zowat vijftig jaar na het eerste verschijnen ervan. De uitgaven van Carla Lonzi's werken hebben een enigzins verbijsterende geschiedenis. Enerzijds omdat haar gedachtengoed in Italië en erbuiten een essentiële referentie is in de geschiedenis van het feminisme sinds de jaren 70 en anderzijds omdat Carla Lonzi zelf, tegen wil en dank, een

icoon van het radicale feminisme is geworden.

Toch kan dit chaotische drukverloop ook logisch overkomen in het licht van de vijandige verhoudingen van Carla Lonzi met de werking en de producties van de cultuur – verdacht van onvermijdelijk overgeleverd te zijn aan de patriarchale inlijving en instrumentalisatie. En omdat boeken en de uitgeverswereld deel uitmaken van die culturele wereld waaraan Carla Lonzi, in het kader van *Scritti di Rivolta Femminile*, tegenstrijdig genoeg een belangrijk deel van haar leven heeft gewijd.

Zoals ze zelf geregeld zal herhalen, is het feminisme voor haar geen idee, geen theorie en al helemaal geen ideologie. Het is een praktijk, een manier van denken en bestaan die vorm krijgt dankzij het zelfbewustzijn. Afkomstig uit de Verenigde Staten, overgeplaatst naar de Europese post-68 context, belichaamt deze praktijk een feminisme van spreken en luisteren, met aandacht voor de machtsverhoudingen die alle dimensies van het bestaan doorkruisen, tot de intiemste.

De praktijk van het zelfbewustzijn is geïnspireerd door de groepen van “consciousness raising” in de Verenigde Staten waar Carla Lonzi eind jaren 60 verbleef. Het gaat om samenkomsten van vrouwen, in kleine groepen, onafhankelijk van bestaande politieke organisaties, pratend over eigen ervaringen, over zichzelf maar ook over andere onderwerpen (teksten, boeken, film, ...) in het besef dat die uitwisselingen tot een nieuw bewustzijn kunnen leiden, een zelfbevestiging en zelftransformatie.

Deze uitwisselingen bieden Carla Lonzi in de niet-gemengde praatgroep de mogelijkheid voor het ontstaan van een nadenken over vrouwen door vrouwen – onafhankelijk van het patriarchaat en zijn cultuur. Want “er bestaat geen zelfbewustzijn zonder het zelfbewustzijn van de ander”. Het is uit de ervaring van de interactie tussen vrouwen, als een echo van een ander of anderen, dat een individuele ervaring een levensveranderende bewustwording mogelijk maakt.

Het zelfbewustzijn steunt op het spreken en op het luisteren binnen de vrouwengroepen, op de ervaring van vrouwen zelf. Het is een gedeeld leerproces waarbij iedereen zowel apart en collectief kan geloven in wat men ziet, voelt, “is” en kan worden. Het is pas na de toestemming om in zichzelf te geloven dat het “onvoorziene individu” kan ontstaan, zoals Lonzi het onder woorden brengt.

“Het feminisme begint wanneer de vrouw resonantie zoekt in de authenticiteit van een andere vrouw”. De authenticiteit, de waarachtigheid in existentiële en niet in essentiële zin, is voor Carla Lonzi een erg belangrijk begrip. Geen buikspreeker zijn van de heersende patriarchale cultuur, zichzelf toestaan om uit eigen beweging te bestaan. Deze intellectuele en ethische autonomie ten opzichte van het patriarchaat, hoewel niet gemakkelijk in het midden van een wereld waar elke erkenning afhangt van de goedkeuring van de mannen, hoeft ook niet te worden verafgood of beladen met heroïek, ze berust gewoon op een gekozen onderlinge en wederzijdse afhankelijkheid.

Het proces van zelfbewustzijn moest voor Carla Lonzi een verlenging krijgen in het schrijven, in het “sporen” nalaten. Zo lezen we in het *Manifest van Rivolta Femminile* “Een geschiedenis die uitsluitend stoelt op onvergankelijke sporen beschouwen we als onvolledig” - want achter elk onvergankelijk spoor dat mannen nalieten, schuilen vergankelijke, onzichtbare sporen van vrouwen. Schrijven was gedurende heel haar leven, en vanaf haar kindertijd, essentieel voor Carla Lonzi. Schrijven is vooral een middel tot opheldering en transformatie, maar ook een daad van demystificatie van het beeld van de “schrijver”.

Mijn eerste behoefte als feministe was *tabula rasa* maken van de gevestigde meningen, *tabula rasa* in mezelf om me te onttrekken aan de garanties die de cultuur me bood”, verklaart ze in een interview, een van de weinige die ze toestond, met Michèle Causse in 1977.

Ze vond het inderdaad belangrijk om het schrijven te ontwijden en te onttrekken aan de culturele instrumentalisatie en “neutralisatie”. Dit leidt onvermijdelijk tot allerhande paradoxen betreffende de mogelijkheid en de voorwaarden voor de verspreiding van het feministische gedachtengoed in het bestaande culturele veld.

Dit is een van de facetten van de kritiek van de cultuur als patriarchale cultuur die zal leiden tot een terugtrekken, een desertie als enige mogelijke ontsnappingsweg uit de greep van het patriarchaat. We lezen in een tekst uit 1977 “Het feminisme is geen idee, het is een oefening, het is de praktijk van de groep van zelfbewustzijn, het ware contact, nooit eerder geprobeerd, met vrouwen die zich niet vinden in de cultuur, maar op zoek zijn naar een eigen cultuur. Het feminisme prikt het ballonnetje door van een erkenning die

wordt betaald met een zelfontwikkeling op basis van het enige beeld dat de man in staat is te herkennen, het beeld van zichzelf.”

Het feminisme zoals het naar voor komt uit de teksten van Rivolta Femminile en van Carla Lonzi situeert zich duidelijk voorbij elke wens tot integratie met een wereld die gemaakt is door en voor mannen. Een ander gevolg van het innemen van dit standpunt is de weigering van het centrale belang van het opeisen van rechten. Vandaar de grote kloof tussen de posities van Rivolta Femminile en opkomende feministische bewegingen met een focus op gelijkheid die wordt gezien als toegang tot rechten gelijk aan die van de mannen. Ze lopen het risico te worden geïnstrumentaliseerd ten behoeve van een “betere integratie” van vrouwen in de patriarchale wereld.

Het opeisen van rechten is in de radicale opvatting van Carla Lonzi uiteindelijk toch een integratie in de mannenwereld, terwijl het feminisme net een verandering wil van diezelfde wereld. Een verandering die het verlaten inhoudt van de culturele en politieke instellingen en waarden in hun huidige vorm. “Gelijk loon is ons recht, maar onze onderdrukking is iets anders”, lezen we in het “Manifest van Rivolta Femminile”. Vanuit dit standpunt is gelijkheid een begrip van de Staat betreffende de plaats van de burger, terwijl het feminisme alle dimensies van het bestaan omarmt.

Een collectieve publicatie van Scritti di Rivolta Femminile was getiteld “È già politica”, [Ook dit is politiek – onvertaald]. Het gebruik van “ook” duidt op een polemische afstand met de gewone en algemeen aanvaarde perceptie, van progressieve en revolutionaire bewegingen inbegrepen, van wat politiek is of zou moeten zijn. Het wijst naar een latent en subtiel niveau, onzichtbaar of onzichtbaar gemaakt, waar het feminisme licht op werpt. Bevestigen dat het kenbaar maken van weigeringen doorheen de geschiedenis, van door het patriarchaat niet erkende of weggehoonde gewoonten, “ook politiek is”, komt neer op aantonen dat het feminisme niet kan worden gereduceerd tot uitspraken over een bijzonder onderwerp of over specifieke eisen – zoals het patriarchale perspectief graag benadrukt – maar dat het gaat om een nieuwe visie van zichzelf, van de anderen en van de wereld.

Het gedachtengoed van Carla Lonzi wordt vaak gerekend tot het “feminisme van het verschil of verschilfeminisme”. Bijzonder hier – en verwarrend met betrekking tot het gebruik van de term “verschil” in de Franse feministische context – is het fundamenteel

anti-essentialistische karakter ervan. Ze is hiermee inderdaad volledig in tegenspraak met elke vorm van essentialisme. Voor Carla Lonzi verwijst “verschil” niet naar een inhoud of naar een op voorhand gedefinieerde identiteit. Het gaat voor haar eerder om een strategische weigering en afstandname van het mannelijke universalisme.

“Het verschil van de vrouw is haar millennialange afwezigheid uit de geschiedenis. Laten we dit verschil aangrijpen, wie weet hoeveel millennia het langer zal duren om het nieuwe juk af te schudden eens de [patriarchale] integratie van de vrouw geslaagd? We kunnen het omverwerpen van de patriarchale structuur niet aan anderen overlaten. Gelijkheid is wat de gekolonizeerde wordt aangeboden op het vlak van wetten en rechten. Gelijkheid is wat hen wordt opgelegd op cultureel vlak. Gelijkheid is het basisprincipe waarmee de heerschappij de vrouwschappij blijft conditioneren.” (*We spuwen op Hegel*)

Meer nog dan in het verschil, lijkt Carla Lonzi geïnteresseerd in het anders-zijn, in het radicaal anders-zijn van de vrouw die opduikt in de mannenwereld en uitkijkt op het ontstaan van een radicaal *andere* wereld die zijn bronnen vindt in de autonomie van het individu, van de persoon, het sujet en niet in de complementariteit, noch in de binaire dialectiek die de vrouw vastzet in de relativiteit van een immer door de man bepaalde relatie. Nog in *We spuwen op Hegel* lezen we “Op dit bewustzijnsniveau weigert de vrouw het valse dilemma van gelijkheid of verschil, opgelegd door de mannelijke macht, en ze bevestigt dat geen enkel menselijk wezen of groep zichzelf zou moeten bepalen of worden bepaald in vergelijking met een ander menselijk wezen of groep.”

We merken hier hoe dicht dit feminisme zich bevindt bij de uitdagingen van vandaag. Enerzijds blijft het een stap voor op de notie van geslacht als historische en niet als biologische toewijzing. Anderzijds spreekt het vanzelf dat “de vrouw” niet verwijst naar een complementaire dualiteit – hetgeen men vandaag “binair” noemt – maar drager is van een mogelijke omverwerping van de toegewezen plaatsen, rollen en identiteiten. Het benadrukken van de weigering van de complementariteit maakt onmiddellijk een opening naar een vindingrijkheid mogelijk ten opzichte van het vrouwzijn, haar wijze van begrijpen en van leven.

Carla Lonzi hecht geen enkele waarde aan de algemeenheid van “de vrouw”. Getuige hiervan het feit dat “de vrouw” een van oorsprong gescheiden individu is, in een “kittelaarvrouw” en een “vaginavrouw”. Deze beide kenmerken, afkomstig uit het lichaam

en de seksualiteit, kunnen niet worden teruggebracht tot “de vrouw”. Het onderscheid tussen de kittelaarvrouw en de vaginavrouw verwijst niet naar een fysiologisch verschil, op het lichamelijke vlak – dit is een patriarchale wijze van zien waarvan Carla Lonzi zich wil ontdoen. Het is veeleer een bewustzijnsverschil, van de psyche, van de ervaringen van het seksuele lichaam.

Deze uitdrukkingen worden dan metaforen, vaginavrouw verwijst dan naar de complementariteit met de man, naar wat zichzelf bepaalt en wordt bepaald in verhouding tot hem – zijn plezier, maar ook zijn waardesystemen, zijn ambities, zijn cultuur. Kittelaarvrouw is het deel dat buiten dit schema van complementariteit ligt, dat zich niet bepaalt in functie van de man en net daardoor een potentieel van autonome vrijheid, authenticiteit en creativiteit belichaamt.

Het moet worden benadrukt dat het voor Carla Lonzi niet gaat over het invoeren van een hiërarchie voor vrouwen, tussen onderworpen vaginavrouwen en geëmancipeerde kittelaarvrouwen, maar om de levenslopen te begrijpen die vrouwen ertoe brengen zich eerder met de ene dan met de andere component te identificeren, of met beide al naargelang de situatie en levensfase.

We lezen in *De kittelaarvrouw en de vaginavrouw*: “In een wereld waarin het genot van de kittelaar wordt afgekeurd zowel door mannen als door de meerderheid van de vaginavrouwen, voelt de vrouw die er de kern van haar erotisme van heeft gemaakt zich een onbekende, clandestien, verschillend zowel op menselijk als op cultureel vlak. Dit soort ontdekking van zichzelf en van de eigen vrouwelijkheid situeert zich niet in de complementariteit met de man, maar ontwikkelt zich buiten de patriarchale heteroseksualiteit.”

In zekere zin vervult de notie van kittelaarvrouw de functie die de notie van lesbienne vervult bij Monique Wittig, zonder nochtans zichzelf ermee te identificeren. De lesbienne is voor Carla Lonzi een voorbeeld van een kittelaarvrouw, maar niet de enig mogelijke. Net zoals bij Monique Wittig, ligt de kern van het feminisme voor Carla Lonzi in de noodzaak om het centrale karakter te bestrijden van de heteroseksualiteit als hegemonische norm, door de valstrikken aan het licht te brengen van wat liefde, sex en begeerte betekenen voor vrouwen in een patriarchale maatschappij.

Carla Lonzi was erg onder de indruk van de evenementen uit 1968 en onmiddellijk erna, en van de teleurstelling die er voor de vrouwen op volgde. De eerste daad uit *We spuwen op Hegel*, die op de meest oneerbiedige manier in de titel tot uiting komt, was het losmaken van het feministische vraagstuk uit het revolutionaire marxistische project. Die titel is van polemische aard, maar bij het lezen van de verschillende teksten uit deze bundel begrijpt men dat de verontrustende titel geen loze leuze is. Hij verwijst, met het geweld dat typisch is voor de teksten uit de jaren 70, naar een feministische kritiek van de marxistische aanpak die toen zowat alles overheerste in militante, politieke en culturele kringen. Het perspectief van de klassenstrijd, geïnspireerd door Hegel en gericht tegen de dominantie en de uitbuiting door het kapitalisme van het proletariaat, dat wordt beschouwd als een ongedifferentieerde en “neutrale” entiteit, negeert of verhuult volgens Carla Lonzi de patriarchale ideologie die er van a tot z doorheen loopt en ze van binnenuit tegenspreekt – met inbegrip van de progressieve en revolutionaire middens die zich, oppervlakkig of ondoordacht, beroepen op het feminisme.

We spuwen op Hegel betekent het naar voor schuiven van ideeën en eisen die historisch door vrouwen worden gedragen en door hun mannelijke “kameraden” worden uitgesloten (zie bijvoorbeeld de uitwisseling tussen Lenin en Clara Zetkin, die Carla Lonzi verschillende keren aanhaalt). Eisen die onder andere te maken hebben met het heroveren van het lichaam en de seksualiteit, met de deelname of niet van vrouwen aan de mannelijke culturele wereld, met de mogelijkheid om een bestaan te leiden zonder bemoeienis van de mannen.

Hegel doet hier dienst als een metonymie van de patriarchale gedachtenstelsels waartoe Carla Lonzi ook Marx rekent en de revolutionaire stromingen die naar hem verwijzen. Hegel wordt hier op de korrel genomen als grondlegger van het marxisme en vertegenwoordiger van totaliserende ideeën. Vooral in de meester-slaaf dialectiek, basis van het begrip klassenstrijd, is de vrouw zowel onzichtbaar als de “interne vijand” (Hegels eigenste woorden) van de gemeenschap. Deze totaliserende visie staat de vrouw slechts een anhistorische plaats toe, verbonden met de huiselijkheid, de goddelijkheid of de natuur. We lezen in *We spuwen op Hegel* “Wie uit de knecht-meester dialectiek treedt, wordt bewust en komt als Onvoorzien Sujet, als Onverwacht Individu ter de wereld”. Het is pas door uit de absolute en globale schema's te stappen, die de vrouw in het beste geval een bijkomstige plaats laten, dat een individu kan opstaan dat “tegemeet komt aan de verwachtingen van een universum zonder antwoorden”.

Bij het vertalen van dit boek hebben we geprobeerd zo dicht mogelijk bij de taal van Carla Lonzi te blijven, haar precisie en ritme te benaderen ondanks de soms complexe syntaxis en niet academische argumentatie die aanslaat dankzij een opeenstapelen en ineenpassen van gedachten. Het is een taal die gewild klaarheid en doeltreffendheid beoogt, die dikwijls beroep doet op snelle, flitsende, klievende formuleringen, op een soort mokerslagfeminisme. Het schrijven wordt voortgestuwd door een vorm van spanning, een spoed die weerslag vindt in de bijzondere punctuatie die het lezen een eigen ritme oplegt. We hebben zo goed als mogelijk geprobeerd dit ritme tastbaar te maken, het elan van dit schrijven, precies en intuïtief tegelijk, in het Frans om te zetten. We hebben er bovendien voor gekozen om de taal van die tijd te gebruiken, met inbegrip van terminologie die niet meer tot het politieke jargon van vandaag behoort. Het leek ons inderdaad niet nodig de vertaling zo ver te drijven dat de formuleringen van Carla Lonzi overeenkomen met het huidige gebruik. Zoals bijvoorbeeld het vertalen naar “de vrouwen” waar Carla Lonzi het heeft over “de vrouw”. Zij staat zo ver af van elk essentialisme, elke fetisj van identiteit, dat dergelijke aanpassingen ons niet nodig leken, of zelfs zweemden naar een tegenstrijdig dwingen van haar wil om af te zien van elke vorm van homologatie.

We zijn vereerd dit beslissende baken uit de geschiedenis van het feminisme eindelijk beschikbaar te maken in het Frans. Een asynchroon feminisme, soms ongepast want niet op dezelfde lijn met de feministische eisen van die tijd. Maar het is in resonantie met de uitdagingen van vandaag en dus nog steeds actueel. En dat zonder enige hang naar mode of gedogen van conventies en codes, die van het feminisme inbegrepen. We hopen dat deze ideeën uit een ver verleden waarvan we erfgenamen zijn, het feminisme van vandaag en in de toekomst zullen blijven begeleiden. Dat hun snedigheid en hun ironie evenals hun ongelooflijke vrijheid het feminisme zal blijven aanwakkeren. En vooral dat elke lezeres zich deze zo vruchtbare gedachte zal eigen maken, dat het gevolgen heeft in het perspectief en het bestaan van elke lezeres – een bestemming waarvan we ons inbeelden dat Carla Lonzi, de “culturele integratie” voorbij, het zou hebben gewenst voor haar teksten.

~